

การศึกษารายกรณีการเสพยาบ้า : ปัญหา สาเหตุและแนวทางในการแก้ไข

สารนิพนธ์
ของ
สุกัญญา เจียมประชา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษารายการกรณีการเสพยาบ้า : ปัญหา สาเหตุและแนวทางในการแก้ไข

บทคัดย่อ

ของ

สุกัญญา เจียมประชา

27 ก.ย. 2543

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543

"11/11/11"

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้าและแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการศึกษาเป็นรายกรณี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายอายุระหว่าง 14 – 15 ปี จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบบุคลิกภาพ และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย สังเคราะห์ วิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปข้อมูล

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้า คือ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัวและปัญหาสภาพแวดล้อม
2. สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้า ได้แก่
 - 2.1 บุคลิกภาพส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ การขาดความมั่นใจในตนเอง อารมณ์อ่อนไหวง่าย เรียกร้องความสนใจจากบุคคลรอบข้าง และอยากรู้ อยากลอง
 - 2.2 สภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่บ้าน นักเรียนไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือแบบปล่อยปละละเลยจากบิดามารดา นอกจากนี้บริเวณที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งชุมชนแออัดซึ่งมีการซื้อขายยาบ้าอย่างแพร่หลาย
3. การเสพยาบ้าของนักเรียนลดลงภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คน เข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น และเรียนรู้วิธีที่จะหลีกเลี่ยงจากการไปเกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าได้อย่างเหมาะสม มีความสนใจ เอาใจใส่และมีความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น

**A CASE STUDY OF STUDENTS' AMPHETAMINE USING : PROBLEMS , CAUSES
AND HELPING PROCESS**

**AN ABSTRACT
BY
SUKANYA JIAMPRACHA**

**Presented in partial fulfillment of the requirement for the Master of
Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
February 2000**

The purpose of this case study research was to study problems of students who had ever used amphetamine (addictive substances) and focused upon factors influencing certain problem behavior. The study was directed toward helping students to become progressively more understanding and self-directing and preventing them from using or taking amphetamine. The subjects for this study were five male students whose age ranged from 14 to 15 yr. of age. The data for 5 cases reported by the researcher were collected through 4 procedures – behavioral observation, interviews, projective test, and questionnaires that contained self-analysis material, as well as factual information items. The 5 case-study materials were synthesized, summarized, and interpreted in organized form.

The results of the study were as follows :

1. Problems of the students who had ever used amphetamine were their personal problems, family problems and surrounding environment problems.

2. Causes or factors influencing certain problem behavior were as follows :

2.1 The students' personality : lack of self-confidence, emotionally sensitive, demanding of attention, and ready to try new things.

2.2 The students' surrounding environment : family environment : the negative consequences of the at-risk family, i.e., broken homes ; neglected or stricted parental child-rearings, i.e., the low control-oriented technique and the more control – oriented technique ; and living in thickly populated area marked by deteriorated houses and drug-addicted sneaky selling area.

3. The using amphetamine of the students decreased after exposing to the case study approach. The students became progressively more understanding and self-directing and preventing themselves from taking amphetamine. In addition, at present, those students are interested in their learning activities and take more learning responsibilities

สารนิพนธ์
เรื่อง

การศึกษารายกรณีการเสพยาบ้า : ปัญหา สาเหตุและแนวทางในการแก้ไข

ของ
นางสาวสุกัญญา เจียมประชา

ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก จิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการแนะแนว

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)

หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วันที่ ...24... เดือน ...กุมภาพันธ์... พ.ศ. 2543...

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ซึ่ง กรุณาเป็นประธานและกรรมการควบคุมการทำสารนิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในการเอาใจใส่ และ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนให้ข้อเสนอแนะจนสารนิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัย ขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณาจารย์ทุกท่าน นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนักเรียนที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุกท่าน ที่ให้ความ ช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่สนับสนุนช่วยเหลือ และ เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา จนกระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จได้โดยสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ที่ผู้อ่านได้รับจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นคุณความดี ของคุณพ่อและคุณแม่ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

สุกัญญา เจียมประชา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	6
ความหมายของการศึกษารายกรณี.....	6
จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี.....	8
ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี.....	9
กระบวนการในการศึกษารายกรณี.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	55
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า.....	56
ความหมายและประเภทของยาบ้า.....	56
ประวัติความเป็นมาของยาบ้า.....	58
สาเหตุของการเสพติดยาบ้าในวัยรุ่น.....	60
โทษและผลกระทบจากการใช้ยาบ้า.....	63
การป้องกันยาบ้าและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับยาบ้า	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าในวัยรุ่น.....	66
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	68
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
ประชากร.....	68
กลุ่มตัวอย่าง.....	68
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	68
วิธีการศึกษารายกรณี.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
การศึกษารายกรณีที่ 1.....	73
การศึกษารายกรณีที่ 2.....	82
การศึกษารายกรณีที่ 3.....	90
การศึกษารายกรณีที่ 4.....	98
การศึกษารายกรณีที่ 5.....	106
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	114
บทย่อ.....	114
ความมุ่งหมายและวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	114
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	115
อภิปรายผล.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	124
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	131
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	157
บทคัดย่อ	

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพนั้น ย่อมเป็นการสร้างรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคง รัฐบาลได้ตระหนักและมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการพัฒนาให้เยาวชนของชาติเติบโตขึ้นอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ปัญหาสารเสพติดเป็นอุปสรรคสำคัญที่คอยขัดขวางการพัฒนาขึ้นมาโดยตลอด ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงและมีมาช้านานเปรียบได้กับบาดแผลเรื้อรัง ถ้าไม่ได้รับการรักษาหรือแก้ไขให้หายขาดโดยถูกวิธีแล้วบาดแผลจะยังคงอยู่และนับวันจะลุกลามมากยิ่งขึ้น (บุญสม มาร์ติน. 2525 : 8)

ประเทศไทยได้ประสบปัญหายาเสพติดเป็นเวลานานหลายปีแล้วเริ่มจากฝิ่น จนกระทั่งปี 2501 รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ประกาศให้มีการเลิกสูบฝิ่นโดยเด็ดขาด จากนั้นมาเฮโรอีน และยาเสพติดต่าง ๆ ก็เริ่มเข้ามาในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ สังคม และประชากรอย่างมาก นอกจากปัญหายาเสพติดจะก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในครอบครัวและทำลายทรัพยากรมนุษย์แล้วยังก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ทำลายเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย (ป.ป.ส.2537 : 2)

ปัจจุบันปัญหาการเสพยาบ้าของนักเรียนและการแพร่ระบาดของยาบ้า เป็นปัญหาสำคัญที่สถานศึกษาต่าง ๆ กำลังเผชิญอยู่นับเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงคอยบั่นทอนเยาวชนของชาติก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตและนำไปสู่การสร้างปัญหาสังคมอีกมากมาย ความรุนแรงที่เกิดขึ้นของยาบ้าที่มุ่งมาที่กลุ่มโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนทำให้มองเห็นปัญหานานัปการ เพราะช่วงระดับการศึกษาดังกล่าวเป็นช่วงที่นักเรียนเข้าสู่ระยะของวัยรุ่นที่กำลังเรียนรู้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ เป็นกำลังอันสำคัญของครอบครัว สังคมและประเทศชาติในอนาคต เป็นวัยที่ชอบสร้างจุดเด่นให้กับตนเอง ชอบเลียนแบบหรือเอาอย่างเพื่อน โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน (สุพัฒน์ วีระเวชเจริญชัย. 2537 : 17) เมื่อวัยรุ่นมีพฤติกรรมดังกล่าว เช่น ความอยากรู้อยากลอง เพื่อนชวน ต้องการเข้ากลุ่มเพื่อน ต้องการเลียนแบบ มีเวลาว่างที่จะมั่วสุมมากเกินไป ตลอดจนขาดการเหลียวแลเอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว จึงทำให้วัยรุ่นกลุ่มนักเรียนตกเป็นเป้าหมายสำคัญในการจำหน่ายยาบ้า เพราะเป็นกลุ่มที่มีกำลังเงินในการซื้อยาบ้ามากกว่าวัยรุ่นกลุ่มอื่น จึงถูกหลอกลวงให้เสพติดได้ง่าย และยังพบว่าลักษณะการเสพยาบ้าในกลุ่มนักเรียน ไม่ใช่การใช้เพื่อเพิ่มเวลาในการอ่านหนังสือ

สาเหตุที่เชื่อก็คงเป็นสาเหตุเดียวกับการใช้ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ (ป.ป.ส. 2538 : 8) เพื่อให้เกิดความตึงเครียดอาจนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะวิวาท การมั่วสุมทางเพศ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและความล้มเหลวทางการศึกษา (ป.ป.ส.2538 : 3-4)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ได้ระบุเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหา การปราบปรามยาเสพติดและสารระเหยโดยการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนให้ได้รับความเข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติดให้กว้างขวาง ตลอดจนสนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน ภาคเอกชน และกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดให้มากขึ้น เพราะจากการที่สภาพและแนวโน้มของปัญหายาเสพติดที่กำลังขยายวงกว้างออกไปทั้งในด้านการผลิต การจำหน่าย รวมทั้งกลุ่มประชาชนที่เสพยาบ้า และเนื่องจากเหตุผลการเสพยาบ้ามีความแตกต่างไปจากการเสพยาเสพติดชนิดอื่น ๆ การเสพยาบ้ามิใช่เป็นไปเพื่อการบำบัดทางจิต แต่เป็นการใช้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และกำลังแอบแฝงเข้าสู่กลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคตและเพื่อเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติ การป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายหลักและแนวทางในการแก้ปัญหาสารเสพติดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ พัฒนาระบบการบำบัด และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดใน 3 ระบบ คือ ระบบสมัครใจ ระบบบังคับบำบัด และระบบต้องโทษอย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษานั้น ณรงค์ สุวรรณเปี่ยม (ป.ป.ส. 2537 : 7) ให้คำแนะนำว่า กระทรวงศึกษาธิการควรพิจารณาให้แต่ละโรงเรียน ตรวจสอบในทางลับว่ามีปัญหายาเสพติดมากน้อยเพียงใด หากพบนักเรียนคนใดติดยาเสพติดอย่าปกปิดและไล่เด็กออกจากโรงเรียน เพราะจะทำให้เด็กไปก่อปัญหายังโรงเรียนอื่น

การติดยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ ซึ่งมีความซับซ้อนทางสังคม เพราะมีผลทั้งโดยตรงและทางอ้อม กล่าวคือมีผลโดยตรงต่อผู้ใช้เอง และมีผลทางอ้อมต่อผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้ใช้รวมถึงประเทศชาติด้วย ดังนั้นปัญหาเรื่องนี้จึงเป็นปัญหาของบุคคลหลายกลุ่มหลายอาชีพควรที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปโดยเร็ว (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 145) ในฐานะผู้วิจัยเป็นครูแนะแนวมีความสนใจที่จะศึกษารายกรณีนักเรียนที่เสพยาบ้าเพื่อสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้า ตลอดจนแนวทางช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนเหล่านั้นมีการปรับตัวที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังที่สำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้า และแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไข โดยศึกษาเป็นรายกรณี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะทำให้ทราบปัญหา สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้าตลอดจนแนวทางในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และคาดว่าจะเป็แนวทางให้ครู อาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้นำวิธีการศึกษารายกรณีไปดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่เสพยาบ้า เพื่อให้นักเรียนใช้ชีวิตการเป็นนักเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เสพยาบ้า โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เสพยาบ้า โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การศึกษารายกรณี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การเสพยาบ้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณี (Case Study) หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ศึกษาได้มาวิเคราะห์ตีความเพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขตลอดทั้งส่งเสริมให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเสพยาบ้า และตั้งสมมติฐานว่าการเสพยาบ้าของนักเรียนเกิดจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม

1.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1.2.1 การหาข้อเท็จจริง หลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้วิธีการสังเกตและบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบ

1.2.2 นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาสาเหตุของการเสพยาบ้าของนักเรียน
1.3 การวินิจฉัยปัญหา หมายถึง การนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1.2.2 เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวินิจฉัยสาเหตุของการเสพยาบ้า เพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

1.3 การช่วยเหลือ การป้องกันและแก้ไข โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.5 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาโดยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าปัญหาการเสพยาบ้าของนักเรียนสามารถแก้ไขได้โดยอาศัยความร่วมมือจากนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน

1.6 การติดตามผล หมายถึง การกระทำหลังจากการช่วยเหลือนักเรียนแล้วว่าได้ผลอย่างไร และสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีกหรือไม่ ตลอดทั้งการให้การช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใดและหากมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

1.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ หมายถึง การสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษา นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เสพยาบ้าตลอดจนให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน และผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคลผู้รับการศึกษาในที่นี้คือนักเรียนที่เสพยาบ้า

3. ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 เป็นยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาทอยู่ในรูปของเม็ดยาต่างๆ มีทั้งเม็ดยาที่มีตัวยาเดี่ยวๆ และเม็ดยาที่มีตัวยาอื่นๆ ผสมอยู่ด้วย ซึ่งยาประเภทนี้จะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท มีผลกระตุ้นประสาทส่วนกลางโดยตรงการเสพเข้าไปอาจโดยการรับประทาน การเคี้ยว หรือการสูดดมทางจมูก ยาเสพติดประเภทนี้ยังผลให้เกิดความสุข รู้สึกสุขสบาย ตื่นตัว ตื่นเต้น และเชื่อมั่นในตัวเองชั่วขณะหนึ่งหรือบางทีเป็นยาที่ใช้ระงับความอ่อนเพลีย ลดการเจริญอาหาร เป็นต้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่เสพยาบ้าทั้ง 5 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นรายกรณีและยาบ้า มีรายละเอียดดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
 - 1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
 - 1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
 - 1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี
 - 1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
 - 3.1 ความหมายและประเภทของยาบ้า
 - 3.2 ประวัติความเป็นมาของยาบ้า
 - 3.3 สาเหตุของการเสพติดยาบ้าในวัยรุ่น
 - 3.4 โทษและผลกระทบจากยาบ้า
 - 3.5 การป้องกันและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าในวัยรุ่น

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้นหรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร (พนม ลิ้มอารีย์. 2538 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับกมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529 : 3) ที่กล่าวว่าไว้ว่าการศึกษามุคคละเป็นรายกรณีคือการศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน บ้าน สถาบัน เป็นต้น โดยเฉพาะในปัจจุบันมักเน้นรายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดจะต้องศึกษาอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของ

พฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ พัฒนาการด้านต่างๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง

นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 7) ได้สรุปความคิดรวบยอดของการศึกษารายกรณีว่า เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน เป็นการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหา เพื่อช่วยให้มองเห็นบุคลิกภาพรวม ของบุคคลจนสามารถเข้าใจถึงธรรมชาติของบุคคลและสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจน แล้วนำข้อมูลมาพิจารณาวางแผน ให้การช่วยเหลือ แนะนำ ให้บุคคลพยายามแก้ไขและพัฒนาสภาพชีวิตของตนให้สามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528 : 70) กล่าวว่า การศึกษารายกรณีเป็น กระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลปรับปรุง ตนเองให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่น อารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ และการเรียน

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2523:120) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี เป็นขบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องกันไประยะหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะหาทางแก้ไข หรือช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ ช่วยหาทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น และรวมถึงการให้บุคคลได้พัฒนาขึ้นทุก ๆ ด้าน เช่น อารมณ์ สังคม สติปัญญา

การศึกษารายกรณีจะช่วยให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กในทุกด้าน โดยการใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการศึกษาเด็กเพื่อจะได้มองเห็นพัฒนาการของเด็ก และองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในชีวิตของเด็กปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วการศึกษาเด็กเป็นรายกรณี ยังเป็นการวิเคราะห์อย่างละเอียดลึกซึ้ง รวมทั้งการแปลความหมายและการพิจารณา ปัญหาต่างๆ ของเด็กแต่ละคน (คมเพชร ฉัตรสุภกุล. 2529:78)

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียดและนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ตีความหมาย เพื่อหาทางช่วยเหลือ ป้องกัน ตลอดจนส่งเสริมให้บุคคลที่ถูกศึกษาสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี มีจุดมุ่งหมายหลายประการดังที่ พนม ลีมาอารีย์ (2538 : 10) ได้สรุป จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีไว้ดังนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อสืบค้นกระบวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริม พัฒนาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางศึกษาต่อ และเลือกอาชีพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้นและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาของบุตรหลานของตน
5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียด ลึกซึ้งและถูกต้อง และนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของนักเรียน

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการคือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นจุดมุ่งหมายย่อย ๆ ดังนี้
 - 1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัยและการรักษาในรายที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหา การปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติด การลักขโมย การพูดประชด โรคจิต โรคประสาท ฯลฯ
 - 1.2 เพื่อทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ลึกซึ้งทุกแง่ทุกมุม อันเป็นประโยชน์ ในการให้คำปรึกษา
 - 1.3 เพื่อทำให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเองจนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง
 - 1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณียิ่งขึ้นอันเป็นผลให้งานแนะแนวและให้คำปรึกษามีบุคลากรที่จะช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

2. เพื่อใช้ในกรณีอื่นๆ ได้แก่

2.1 เพื่อใช้ในการวิจัยโดยศึกษาสาเหตุในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อ ๆ ไป

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษานุเคราะห์ทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ศึกษาสนใจอาจเป็นความสามารถพิเศษ การมีบุคลิกภาพดีเพื่อนำไปใช้เป็นแบบฉบับต่อไป

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2529:78) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีไว้ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน เช่น ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ ด้านการเรียน
2. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้มาจากหลายบุคคล หลายสถานการณ์จะต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้
3. เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กที่ควรจะได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ เด็กที่ปรับตัวไม่ดี เด็กที่เรียนเก่ง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับความสำเร็จในชีวิต

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงสาเหตุต่าง ๆ ของพฤติกรรมทั้งที่เป็นปัญหาและไม่เป็นปัญหาของผู้รับการศึกษาอย่างละเอียด เพื่อวินิจฉัยและหาแนวทางในการช่วยเหลือป้องกัน ตลอดจนส่งเสริมผู้รับการศึกษาให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม นอกจากนี้การศึกษารายกรณียังก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างผู้รับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา เช่น ครู-อาจารย์ บิดามารดา เพื่อน เป็นต้น

1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่องานของบุคคลที่นำไปใช้ และบุคคลที่เกี่ยวข้องดังที่ พนม ลิ้มอารีย์ (2538 : 10) ได้สรุปประโยชน์ของการศึกษารายกรณีไว้คือ

1. ประโยชน์ต่อครู หรือผู้แนะแนวที่เป็นผู้ศึกษาโดยตรง มีดังนี้

1.1 ช่วยให้ครู หรือผู้แนะแนวได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างกว้างขวางทำให้รู้จัก เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวมีความเข้าใจและยอมรับเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลดีขึ้น มีจิตใจเป็นกลางไม่มีอคติต่อบุคคลที่มาเกี่ยวข้อง

1.2 ช่วยให้คุณหรือผู้แนะนำเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้มองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ทันเวลาและทันเหตุการณ์

1.3 ช่วยให้คุณหรือผู้แนะนำมีความรู้ มีทักษะในการใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนและยังช่วยให้เป็นคนที่มีเหตุผล รู้จักเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ รู้จักการแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมไว้มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2. ประโยชน์ต่อนักเรียนที่เป็นผู้ได้รับการศึกษา ดังนี้

2.1 ช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับตนเอง มีการปรับปรุงตนเอง หรือแก้ไขปัญหของตน เพื่อช่วยให้สภาพชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม

2.2 ช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจและความเต็มใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความหวังและเข้มแข็ง

3. ประโยชน์ต่อคณะครูและโรงเรียน ดังนี้

3.1 ช่วยให้คุณครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนดีขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน

3.2 ให้โรงเรียนได้ทราบข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนทำให้สามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านั้น มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการด้านต่างๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

4. ประโยชน์ต่อผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับการศึกษา

4.1 ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น ทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม

4.2 ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความสบายใจ เพราะได้ตระหนักว่าโรงเรียนมีความตั้งใจและจริงใจในการป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษาทราบรายละเอียดของบุคคลหลายด้าน ได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง

2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนทำให้ผู้ทำศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้

3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาตัดสิน
4. ทำให้ผู้ถูกศึกษามีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาให้มีสภาพที่ดีขึ้น
5. ทำให้ผู้ถูกศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น
6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคลและนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
7. ผลของการศึกษารายกรณี สามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัยและการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนา การพิเศษ

กมลรัตน์ หล้าสวงษ์ (2529 : 9-10) ได้แบ่งประโยชน์ทางการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีทำให้เกิดประโยชน์ 2 ทางคือ

1. ประโยชน์ทางตรง อันเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ศึกษาเอง นั่นก็คือทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้ในที่สุด
2. ประโยชน์ทางอ้อม เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษา นั่นก็คือทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกันผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าการศึกษารายกรณีนั้นมีประโยชน์มากไม่ว่าจะเป็นผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อันได้แก่ บุคคลภายในครอบครัว สถาบันการศึกษา รวมไปถึงผู้สนใจ ในการนำผลของการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา และยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการเกิดปัญหาเกี่ยวกับบุคคลอื่นต่อไปได้

1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างเป็นระบบและละเอียดทุกด้านอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยใช้เทคนิคทางการแนะแนวหลาย ๆ อย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลของบุคคล โดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสวงษ์. 2529 : 23)

ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ (2520 : 16-17) ได้กล่าวว่า ในการศึกษารายกรณีต้องมีการชี้แจงให้ทราบว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกเด็กคนใดคนหนึ่งแล้วจึงเริ่มต้นทำการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลหลายๆ ด้านเกี่ยวกับตัวเด็ก ในสถานการณ์ต่างๆ กัน
2. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ โดยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กมาประชุมปรึกษาหารือกัน
3. วินิจฉัยปัญหาโดยนำผลของการวิเคราะห์มาทำการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าน่าจะมีอะไรเป็นเหตุของปัญหานั้น
4. สังเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้วนำมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น
5. แก้ไขปัญหา โดยวิธีการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้หมดไป
6. ติดตามผล เพื่อที่จะได้ทราบผลของการศึกษารายกรณีว่ามีผลดีหรือมีข้อบกพร่อง อย่างไร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2528 : 4) ได้เสนอขั้นตอนในการศึกษารายกรณีเป็น 6 ขั้นตอนคือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลอย่างเป็นระบบ
3. การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจหรือการวินิจฉัยปัญหา
4. การวินิจฉัย รวมถึงการประเมินผล แปลความหมายของข้อมูลและการตั้งสมมติฐาน
5. การเสนอแนะเพื่อดำเนินการ และดำเนินการ
6. การประเมินผลงาน เพื่อการติดตามผลการดำเนินการ

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529 : 22-23) กล่าวว่า “กระบวนการในการศึกษารายกรณีไม่มีกฎตายตัวแน่นอนลงไป” แต่จากความรู้และประสบการณ์จริงในการฝึกทำการศึกษารายกรณี จึงได้แบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล

6. การติดตามผล

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 12-13) มีแนวคิดว่าการศึกษารายกรณีอาจจำแนกเป็นขั้นตอนการดำเนินงานได้ 6 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคล (Collecting of the Necessary Data) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่ถูกรักษา ตลอดจนช่วยให้ทราบความเป็นไปในปัจจุบันของนักเรียนผู้นั้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมเอาไว้มารวบรวมหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ และจำแนกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อสะดวกในการตีความข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) ขั้นนี้เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นที่ 2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลหรือขั้นรวบรวมเพิ่มเติม (Synthesis) กล่าวคือ เมื่อตรวจวินิจฉัยว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหาแล้วก็ควรจะได้ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหานั้นเพิ่มเติมด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบและกลวิธีอื่น ๆ แล้วนำข้อเท็จจริงที่ได้มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจลักษณะของปัญหาอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เมื่อผู้ศึกษารายกรณีแน่ใจว่าการตรวจวินิจฉัยปัญหาของตนถูกต้องแล้ว ก็จะคิดหามาตรการต่าง ๆ เพื่อนำมาช่วยเหลือและแนวทางนักเรียนในการแก้ปัญหาแล้วดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง ให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ขั้นติดตามผล (Follow - up) เมื่อผู้ศึกษารายกรณีได้ให้ความช่วยเหลือหรือให้การแนะนำแก่นักเรียนที่ถูกทำการรักษาไปแล้ว สิ่งที่เขาได้ไม่ได้ในการศึกษารายกรณีคือ การติดตามผลเพราะจะทำให้ทราบว่าการศึกษากรณีประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไรบ้าง และจะต้องให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกหรือไม่ เพื่อผู้ทำการศึกษาจะดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531 : 36) ได้เสนอขั้นตอนในการศึกษารายกรณีไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกบุคคลสำหรับการศึกษาเป็นรายกรณี
2. การรวบรวมข้อมูล

3. การตีความหมายข้อมูลและการวินิจฉัยปัญหา
4. การแก้ปัญหา ป้องกันปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการ
5. การติดตามผล

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากระบวนการศึกษารายกรณีที่นักจิตวิทยาหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้นั้นใกล้เคียงกันมาก อาจมีความแตกต่างกันบ้างในบางขั้นตอน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความเห็นว่าจะต้องมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการศึกษาให้ชัดเจน ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบกระบวนการในการศึกษารายกรณีของ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529 : 22 - 23) ซึ่งแบ่งกระบวนการในการศึกษารายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัยปัญหา
4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปและข้อเสนอแนะ

กระบวนการศึกษารายกรณีทั้ง 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมีใช้ปัญหา แต่เป็นความสนใจและความสามารถพิเศษ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2529 : 23)

การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ทำการศึกษารายกรณีได้คาดคะเนว่าพฤติกรรมของผู้รับการศึกษาคือเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้นมีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการคาดคะเนเพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบ หรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2529 : 24)

ในการตั้งสมมติฐานนั้นควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐานทั้งนี้เนื่องจากการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่า ข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นการที่คนเราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมา นั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว และในทำนองเดียวกันพฤติกรรมที่แตกต่างกันก็อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถกระทำดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกต บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

ฟวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 116) กล่าวว่า การสังเกต เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสาทสัมผัสทางตาและหูเป็นสิ่งสำคัญ การสังเกตใช้ได้ดีสำหรับการศึกษาคุณลักษณะ และพฤติกรรมของบุคคล รวมถึงปรากฏการณ์ต่างๆ ใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลได้ดีทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพและทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 44-45) กล่าวว่า การสังเกต เป็นกลวิธีในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของบุคคลอย่างมีระบบ แบบแผน และมีจุดหมาย ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในวัน เวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อมต่างๆ แล้วบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ภายหลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 30) กล่าวว่า การสังเกต คือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง อย่างมี “จุดมุ่งหมาย” โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน (หู ตา ลิ้น จมูก ผิวหนัง) โดยเฉพาะตาและหู ในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2520 : 32) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึง วิธีการหรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่บุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้สังเกต ทำการดูหรือสังเกตโดยตั้งใจ บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ถูกสังเกต

จากเอกสารดังกล่าวสามารถสรุปความหมายของการสังเกตได้ว่า การสังเกตหมายถึง การที่บุคคลพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งที่บุคคลแสดงออกมาอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนใดหรือใช้ทั้งห้าส่วน (หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง)

1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ์ (2529 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
2. เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกมาของผู้ถูกสังเกต
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการของปัญหา
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบ และไวต่อการมีปฏิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อม จนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2522 : 21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสังเกตมีดังต่อไปนี้

1. เพื่อรวบรวมรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวเด็กแล้วจัดบันทึกไว้ในระเบียบวาระสนทนา
2. เพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก เช่น ปัญหาการเรียนและการปรับตัว ของเด็ก
3. เพื่อให้ผู้สังเกตได้รู้จักและเข้าใจเด็กอย่างถูกต้องทุกด้าน
4. เพื่อทราบความสามารถพิเศษและความถนัดตามธรรมชาติเพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละคนอย่างถูกต้อง
5. ใช้ในการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากบริการแนะแนวไปแล้วว่ามีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ดีขึ้นหรือไม่ เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป

1.3 ชนิดของการสังเกต

การแบ่งชนิดของการสังเกต อาศัยเกณฑ์ต่างๆ 4 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

1.1 การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นวิธีการสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกตด้วยตนเอง

1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตให้บุคคลอื่นไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกต โดยผู้สังเกตจะทราบพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้จากคำบอกเล่าของบุคคลที่ไปสังเกตแทน

2. ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตโดยการเข้าร่วม (Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในกลุ่ม ในสถานการณ์นั้น ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

2.2 การสังเกตโดยการไม่เข้าร่วม (Non-participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่อยู่ภายนอกเพื่อ คอยสังเกตอย่างเดียว ไม่มีบทบาทในกลุ่มนั้น

3. ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

3.1 การสังเกตแบบเป็นพิธีการ (Formal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตรู้ว่าถูกสังเกต เนื่องจากมีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

3.2 การสังเกตแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกตเนื่องจากไม่ได้มีการนัดหมายกันล่วงหน้า

4. ใช้ลักษณะการบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ

4.1 การสังเกตในระดับที่เห็นโดยตรง (Manifest Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตเข้าไปอยู่ในสถานการณ์แล้วบันทึกเหตุการณ์ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เช่น มีผู้เข้าประชุม 10 คน มีคนคัดค้าน 7 คน มีคนเห็นด้วย 3 คน เป็นต้น

4.2 การสังเกตในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (Latent Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตต้องลงความเห็น หรือตีความจากสิ่งที่สังเกตเห็นออกมาด้วย เช่น บรรยากาศในที่ประชุมตึงเครียดมาก เป็นต้น

1.4 หลักการสังเกต

พนม ลิมอารีย์ (2530 : 55-57) ได้สรุปหลักการสังเกตที่ดีไว้ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่สังเกตให้ชัดเจนก่อนจะเริ่มศึกษารายกรณี
2. การสังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม
3. ควรทำการสังเกตเพียงคนเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ เพื่อศึกษาพฤติกรรมได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน
4. ควรสังเกตในการทำกิจกรรมปกติ เช่น ในห้องเรียน ห้องประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น เพื่อทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ดีที่สุด
5. ทำการสังเกตเป็นระยะเวลานาน ผู้สังเกตจำเป็นต้องใช้เวลาสังเกตเป็นระยะเวลาหลาย ๆ วัน เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีอารมณ์แตกต่างกันไป ในแต่ละวันอาจเป็นระยะเวลา 3 เดือน หรือ 1 ภาคเรียน

6. ควรจะทำสังเกตในสถานการณ์วิกฤต ซึ่งผิดแผกไปจากสถานการณ์ปกติบ้าง เพราะจะทำให้ทราบบุคลิกภาพที่แท้จริงบางประการของเด็กได้
7. การสังเกตเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริง ควรมีผู้สังเกตหลายๆ คน เป็นการช่วยป้องกันข้อบกพร่อง ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เที่ยงธรรมหรือการมีอคติของผู้สังเกต และยังช่วยให้สามารถทำการสังเกตพฤติกรรมได้กว้างขวาง
8. ควรสังเกตพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งแต่เพียงด้านเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ
9. ผู้สังเกตต้องพยายามฝึกตนเองอย่าให้เกิดความลำเอียง พยายามทำให้เที่ยงตรงมากที่สุด ขณะสังเกต อย่านำเอารูปร่างหน้าตาหรือคุณลักษณะประจำตัวของเด็กหรือสิ่งอื่น ๆ มามีอิทธิพลต่อการสังเกตได้
10. การสังเกตจะมีคุณค่าเมื่อมีการบันทึกการสังเกตไว้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นหลักฐานนำไปคิดค้นหาสาเหตุแห่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และคิดหาทางช่วยเหลือต่อไป
11. การสังเกตที่ดีจะต้องตรวจสอบผลที่ได้ ด้วยเครื่องมือวัดแน่นอนอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น
12. ควรสังเกตในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น ขณะอยู่ในห้องเรียน ในโรงอาหาร ในชุมชนและในบ้าน นอกจากนี้ควรสังเกตสังเกตขณะทำงานรันทรวาเดียวกัน เพื่อช่วยให้ผู้สังเกตได้มองเห็นกระบวนพฤติกรรมที่แท้จริง และแบบแผนพัฒนาการที่สำคัญของผู้ถูกสังเกต
13. ผู้สังเกตต้องระลึกไว้เสมอว่า การสังเกตเพียงครั้งเดียวไม่เป็นการเพียงพอที่จะเข้าใจเด็ก จำเป็นต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้ง แล้วนำข้อมูลต่างๆ มาประมวลกันเข้าจึงจะช่วยให้เข้าใจได้ถูกต้องแม่นยำ

อารีย์ ตันท์เจริญรัตน์ (2526 : 21) ได้กล่าวว่า การสังเกตแต่ละครั้งควรใช้เวลาานพอที่จะเห็นภาพของพฤติกรรมที่แสดงในสถานการณ์นั้น โดยทั่วไปควรใช้เวลาในการสังเกตแต่ละครั้งอย่างน้อย 15 นาทีขึ้นไป

นอกจากนี้ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2523 : 14) กล่าวว่า การสังเกตในแต่ละครั้งจะต้องขึ้นกับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความตั้งใจ (Attention) การรับรู้ (Perception) และความไวของการรับรู้ (Sensation) จึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

1.5 ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสงษ์ (2529 : 41-42) ได้เสนอแนะ ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกตไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่คนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูดความสนใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางบวกและทางลบ เช่น เรียนเก่ง มีพฤติกรรมก้าวร้าว
2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว เดินเขยยกเท้า เป็นต้น
3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซาก หรือเกิดบ่อยครั้ง เกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะเกิดจากปัญหาทางจิตใจ เช่น กระพริบตาบ่อยครั้ง การล้างมือบ่อยครั้งจนเกินปกติ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ในการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่นๆ
2. ให้ข้อเท็จจริงบางประการซึ่งไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น
3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว
4. ช่วยให้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาและงบประมาณมาก

1.7 ปัญหาในการสังเกต

การสังเกตสำหรับการวิจัยส่วนใหญ่กระทำกับมนุษย์ ฉะนั้นจึงมักจะมีปัญหาในการสังเกตดังนี้

1. การเข้าถึงผู้ที่จะถูกสังเกต จะต้องได้รับการยอมรับจากผู้ถูกสังเกต จึงสามารถสังเกตได้ โดยเฉพาะการสังเกตแบบพรีการ
2. โอกาสที่จะสังเกต บางครั้งมีโอกาสในการสังเกตน้อย
3. ลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ บางครั้งมีเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมๆ กันหลายเหตุการณ์ ผู้สังเกตต้องวางเหตุการณ์สังเกตให้ดี
4. การจดบันทึกข้อมูล อาจไม่ได้บันทึกทันที ทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนไปได้

การบันทึกการสังเกต (Observation Record)

การบันทึกการสังเกตเป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักการบันทึกดังนี้

1. บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน โดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
2. ใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจตรงกับผู้บันทึก
3. ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต แยกไปจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกตและบันทึกเป็นพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลายๆ ครั้งเข้าด้วยกัน
4. ควรบันทึกทันทีหลังจากการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกตหากมีการสังเกตในระยะเวลาสั้น และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

วิธีการบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตโดยทั่วไปมี 2 วิธีดังนี้

1. การบันทึกแบบอัตนัย (Subjective Record) เป็นวิธีการบันทึกที่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตไปพร้อม ๆ กับพฤติกรรมที่สังเกตได้ วิธีการบันทึกแบบนี้ที่นิยมกันมาก คือ การบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา (Descriptive Record) ซึ่งสามารถทำได้ง่ายโดยเขียนเป็นความเรียงไปเรื่อย ๆ แต่ถ้าผู้สังเกตมีอคติต่อผู้ถูกสังเกต ข้อมูลที่บันทึกอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็ได้

2. การบันทึกแบบปรนัย (Objective Record) เป็นการบันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและแยกความคิดเห็นของผู้สังเกตออกต่างหาก ซึ่งการบันทึกแบบนี้อาจจะกระทำได้ 2 วิธี ดังนี้

2.1 การบันทึกแบบไม่เป็นระบบ คือ บันทึกพฤติกรรมที่สังเกตตามจุดมุ่งหมายและตามลำดับเหตุการณ์การบันทึกแบบนี้ที่นิยมใช้เรียกว่าระเบียนพฤติกรรม (Anecdotal Record) เป็นวิธีที่นิยมมากกว่าการบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนาเนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกตได้มากกว่า

2.2 การบันทึกแบบเป็นระบบ คือ การบันทึกหลังจากที่มีการตีความหรือเข้าใจลักษณะพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างถูกต้อง เป็นการบันทึกที่เป็นปรนัยมากที่สุดมีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ ซึ่งการบันทึกพฤติกรรมแบบนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

2.2.1 การบันทึกพฤติกรรมโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Graphic Rating Scale) คือ การบันทึกการสังเกตโดยทำเป็นมาตราส่วนประเมินลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการสังเกต

2.2.2 การบันทึกพฤติกรรมแบบกำหนดลักษณะพฤติกรรม (Behavioral Descriptive Scale) คือ การบันทึกการสังเกต โดยกำหนดลักษณะพฤติกรรมแล้วบรรยายลักษณะพฤติกรรมนั้น ๆ ไว้หลาย ๆ ข้อความให้ผู้บันทึกทำเครื่องหมายหน้าข้อความที่คิดว่า ตรงกับลักษณะพฤติกรรมที่สังเกตได้

2.2.3 การบันทึกพฤติกรรมแบบให้คะแนน (Scoring Scale) คือ การบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต โดยการที่ผู้บันทึกประเมินลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้เป็นตัวเลขและตัวเลขนี้จะป็นรหัสที่แปลความหมายออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการสังเกต
การบันทึกการสังเกตครั้งที่.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต..... อายุ ปี เพศ.....
วัน , เวลาที่สังเกต
สถานที่

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (บรรยายพฤติกรรมพร้อมแสดงความคิดเห็น)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อผู้สังเกต

ตำแหน่ง

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดหมาย นับว่าเป็นกลวิธีรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เราศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะในการสัมภาษณ์นั้นผู้ศึกษามีโอกาสได้สังเกตปฏิกริยาของเด็ก ที่มีต่อคำถามต่าง ๆ ด้วยซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษานำมาประกอบการพิจารณา ทำความเข้าใจพฤติกรรมของเด็กให้ดียิ่งขึ้น (พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. 2536 : 12) การสัมภาษณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล โดยประมวลคำตอบเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการจะศึกษาจากบุคคลเอง จากอาจารย์ประจำชั้น จากบิดามารดา ผู้ปกครอง เช่น ประมวลคำตอบในด้านความประพฤติ การเรียน การใช้เวลาว่าง สุขภาพ ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและแผนการของชีวิตในอนาคต (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 62)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 93) กล่าวว่า การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่าง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป อย่างมีจุดมุ่งหมาย รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับดังนั้นการสนทนานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารี ตันท์เจริญรัตน์. 2526: 96)

2.1 ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาหรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมีจุดประสงค์ในการสนทนา ซึ่งอาศัยสัมพันธภาพและมนุษย์สัมพันธ์เป็นกุญแจสำคัญของวิธีการสัมภาษณ์

2.2 ชนิดของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้ในวงการแนะแนวและจิตวิทยามี 2 ชนิด (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์.2529: 94 - 96) ดังนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง(Fact Finding Interview)

เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

2.2.2 การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling Interview)

เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ สนทนาหรือซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจ และมองเห็นสภาพปัญหาของตนเองได้ชัดขึ้น จนสามารถพิจารณาแก้ไขหรือตัดสินใจปัญหาของเขาได้หลังจากการให้สัมภาษณ์นอกจากนั้นการสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

2.3 กระบวนการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์ มี 3 กระบวนการดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์ กระบวนการขั้นนี้มีองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้

1.1 การเตรียมบุคคลเป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ในเรื่องของความพร้อมของทั้ง 2 ฝ่าย คือมีการกำหนดวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ บอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ

1.2 การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์ อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนการสัมภาษณ์ และมีการจดบันทึกในขณะที่สัมภาษณ์ด้วยแต่ถ้าหากเป็นการสัมภาษณ์ในขณะที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่จะมาสัมภาษณ์

1.3 การเตรียมสถานที่ ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวก สบาย ควรเป็นที่มิดชิด หรือมีความเป็นส่วนตัว ปราศจากสิ่งรบกวน เพื่อผลของการสัมภาษณ์

1.4 การเตรียมวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มักให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เลือกวัน เวลาที่เขาสะดวก พร้อมทั้งจะให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

2. ขณะสัมภาษณ์

ในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้เทคนิคต่างๆ ในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคทั่วไป และเทคนิคเฉพาะ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 99-100) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใดจะต้องใช้เทคนิคทั่วไป 4 ประการ ดังนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสทั้ง 5
2. การฟัง (Listening) เป็นเทคนิคที่ดีที่สุดในการแนะแนวและให้คำ

ปรึกษา

3. การใช้คำถาม (Questioning) ผู้สัมภาษณ์อาจจะต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์ในสิ่งที่ไม่กระจ่าง โดยการใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วเข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง

4. การพูด (Talking) การพูดที่ดีนั้นจะต้องแสดงการยอมรับเจตคติและความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพยายามพูดเพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

เทคนิคที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)

4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling)
8. การใช้ความเงียบ (Using Silence)
9. การสร้างอารมณ์ขัน (Sense of Humor)

3. การยุติการสัมภาษณ์

การยุติการสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญดังนั้นจึงต้องพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เพื่อที่จะเป็นผลดีต่อการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป จึงควรปฏิบัติดังนี้

- 3.1 ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความมั่นใจว่า สิ่งที่เขาพูดไปนั้นจะเป็นความลับและเป็นผลดีแก่เขา
- 3.2 ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นำไปคิดก่อนยุติการสัมภาษณ์ เพื่อจะได้มีเรื่องราว ต่อเนื่องในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
- 3.3 ผู้สัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สรุปสิ่งที่เขาคิดหรือรู้สึกในขณะที่สัมภาษณ์ เพื่อจะช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจจะต้องมีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขในบางตอน โดยผู้สัมภาษณ์
- 3.4 ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดและท่าทีที่นุ่มนวล มีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าต้องการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไปอีก
- 3.5 มีการนัดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

เมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องรีบบันทึกการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์ทันที เพื่อป้องกันข้อมูลผิดพลาด

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ครั้งที่.....

ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

วันที่ เดือน พ.ศ..... เวลา

สถานที่

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์

สรุปผลจากการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไปวันที่

เวลา

สถานที่

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

3. การเยี่ยมบ้าน (Home visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ข้อมูลที่ควรได้จากการไปเยี่ยมบ้าน เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ดังที่ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2527 : 70) ได้เสนอแนะว่า การที่จะรู้จักนักเรียนเฉพาะในห้องเรียนนั้นอาจจะได้ข้อมูลที่ไม่เพียงพอกับความจำเป็นที่จะต้องนำมาช่วยเหลือเด็ก ดังนั้นบางครั้งบุคลากรทางการแนะแนวอาจจะต้องมีภาระในการออกไปหาข้อมูลทางบ้านของเด็กด้วย ทั้งนี้เพื่อจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทางบ้านในด้านต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางบ้าน ทศนคติของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก ความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กของผู้ปกครอง เป็นต้น โดยหน้าที่แล้วผู้ที่จะต้องออกไปทำหน้าที่เยี่ยมบ้านคือนักสังคมสงเคราะห์ประจำโรงเรียน ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์นี้เป็นบุคลากรในการแนะแนวด้วย แต่ในสภาพความเป็นจริงของสังคมโรงเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีนักสังคมสงเคราะห์ประจำโรงเรียน การเยี่ยมบ้านจึงตกไปเป็นหน้าที่ของผู้ทำหน้าที่การแนะแนวบุคคลอื่นต่อไป

3.1 วัตถุประสงค์ของการไปเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันกับบ้าน
3. เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น

3.2 ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2529 : 122-127) ได้เสนอแนะข้อควรปฏิบัติในการเยี่ยมบ้านไว้ดังนี้

1. ขึ้นเตรียมก่อนการเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
 - 1.2 นัดหมาย วัน เวลา ที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง
2. ขณะเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้
 - 2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้านและแสดงความเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - 2.2 ใช้ความสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น
 - 2.3 ระยะเวลาของการสนทนาควรหาทางสนับสุนนให้ผู้รับการศึกษา ร่วมสนทนาด้วย เพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะผู้รับการศึกษาและสถาบันให้มากที่สุด

2.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษาในด้านดีที่เป็นจริง

2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตอง

2.7 ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30 – 60 นาที หรือสังเกตจากกิริยาอาการของเจ้าของบ้านที่แสดงว่าอึดอัดหรือมีกิจกรรมที่ต้องทำ

3. หลังการเยี่ยมบ้าน ควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทันทันทีเมื่อกลับจากเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

นอกจากนี้ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2527 : 71) ได้กล่าวถึงแนวทางในการปฏิบัติในการไปเยี่ยมบ้านไว้ดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมบ้าน อาจจะเป็นโครงการของโรงเรียนโครงการหนึ่ง โดยกำหนดว่าครูที่รับผิดชอบเด็กแต่ละกลุ่มควรมีโอกาสไปเยี่ยมบ้านเด็กบ้างอย่างน้อยที่สุดปีละ 1 ครั้ง ถ้าหากเป็นโครงการของโรงเรียนแล้วจะช่วยให้พ่อแม่เกิดความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อครู หรือผู้แนะแนวที่จะต้องทำตามหน้าที่และโครงการ นอกจากนี้แล้วความรู้สึกที่อาจเกิดขึ้นว่าเป็นการไปจับผิดอะไรบางอย่างก็จะลดน้อยลงไปด้วยประเด็นที่สำคัญหนึ่งคือทำให้ครูมีความรับผิดชอบต่อเยี่ยมเด็กอย่างจริงจัง

2. การไปเยี่ยมบ้านจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ปกครองได้จัดวันเวลาให้เหมาะสม การติดต่ออาจจะใช้เป็นจดหมายจากอาจารย์ใหญ่ โดยขอความร่วมมือในกิจกรรมการเยี่ยมบ้านของโรงเรียน หรือในบางแห่งอาจจะใช้การติดต่อทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ก็ได้ ข้อสำคัญคือให้มีการนัดอย่างแน่นอน จะได้ไม่เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้การนัดหมายล่วงหน้าก็เป็นมารยาททางสังคมด้วย

3. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเยี่ยมบ้านจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างดี เพราะโดยปกติแล้วการเยี่ยมบ้านของใครก็ตาม มีความจำเป็นที่จะต้องใช้หลักจิตวิทยาในการทำให้ผู้ปกครองเด็กมีความสบายใจและให้เกิดความรู้สึกว่าการไปเยี่ยมบ้านนั้นไม่ใช่เป็นการไปจับผิด หรือไปสำรวจสถานะต่างๆ ของเขา แต่การไปพูดคุยเพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือเด็กให้มีพัฒนาการขึ้นทุกด้าน ถ้าเด็กเป็นคนที่มีปัญหาอาจจะปรึกษาหารือกันเสียก็ได้

4. ถ้ามีความจำเป็นจะต้องพูดถึงปัญหาของเด็กควรระมัดระวังการใช้ถ้อยคำที่ไม่ให้เกิดความกระทบกระเทือนใจผู้ปกครองของเด็กเพราะโดยธรรมชาติแล้ว พ่อแม่และผู้ปกครองย่อมเกิดความไม่สบายใจ ถ้าหากมีการตำหนิลูกของเขา สำหรับบางคนที่มีลักษณะตรงไปตรงมาอาจจะพูดออกไปโดยไม่เจตนา ผลเสียย่อมเกิดขึ้นได้ ดังนั้นคำพูดหรือคำถามควรจะเป็นกลางไม่รุนแรงเกินไป

5. ควรจะถามความรู้สึกของพ่อแม่เด็กให้มาก เพื่อดูทัศนคติของเขาในด้านต่าง ๆ การที่ผู้ไปเยี่ยมบ้านพูดมากเกินไปอาจเป็นผลเสียทำให้ไม่ได้รับข้อมูลที่ดีพอกก็ได้ ดังนั้นสิ่งที่ควรจะให้ความสนใจมากขึ้นคือ พ่อแม่เด็กรู้สึกอย่างไรกับเด็ก พ่อแม่เข้าใจเด็กของตนเองอย่างไรเขาใช้วิธีการอย่างไรในการอบรมเลี้ยงดูลูกของเขา เป็นต้น

6. การสังเกตสภาพแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ และสิ่งอื่น ๆ ควรจะกระทำด้วยความระมัดระวังอย่ากระทำอย่างชัดเจนโดยให้เจ้าของบ้านรู้ว่าผู้ไปเยี่ยมบ้านกำลังสำรวจสิ่งต่างๆ เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเปลี่ยนแปลงไปได้และเป็นมารยาทที่จะไม่ชอกช้ำกดูทุกสิ่งทุกอย่างเกินความจำเป็น ควรจะสังเกตเฉพาะสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ก็เพียงพอ

7. การใช้เวลาในการเยี่ยมบ้าน ควรจะเป็นเวลาที่ไม่ทำการรบกวนเจ้าของบ้าน เช่น การไปเยี่ยมบ้านในเวลารับประทานอาหาร เวลาที่เจ้าของบ้านต้องการพักผ่อน ดังนั้นในการนัดหมายเวลา ควรจะเลือกเวลาที่เจ้าของบ้านสบายใจที่สุด นอกจากนี้แล้วการไปเยี่ยมในแต่ละครั้งก็ไม่ควรจะใช้เวลานานเกินไป เพราะจะทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น ถ้าจะหลีกเลี่ยงปัญหานี้ ก็จะทำให้ทำได้โดยการเตรียมการล่วงหน้า จะถามหรือพูดคุยในเรื่องอะไรบ้างและควรพยายามพูดคุยในเรื่องราวที่ต้องการให้มาก แต่ทั้งนี้ก็ควรจะมีคามยืดหยุ่นในการสนทนาด้วย

8. การไปเยี่ยมบ้านในแต่ละครั้งควรจะต้องทำการบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับถือเป็นหลักฐานข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาเด็กต่อไป การบันทึกควรจะทำหลังจากการไปเยี่ยมบ้านมาแล้ว โดยไม่ควรปล่อยเวลาไว้นานเกินไป เพราะจะทำให้ลืมข้อมูลบางอย่างได้ การบันทึกข้อมูลนั้นควรมีแบบฟอร์มเพื่อเป็นการสะดวกที่จะบันทึก

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม

ชื่อนักศึกษา / นักเรียน อายุ ปี ชั้น

ชื่อครูประจำชั้น

ชื่อบิดา มารดา

ที่อยู่

วันที่ไปเยี่ยม เวลา

1. สภาพบ้านและบริเวณที่ตั้ง

.....

.....

.....

2. สภาพภายในบ้าน

.....

.....

.....

3. ลักษณะท่าทีของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

.....

.....

.....

4. ทศนคติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน / นักศึกษา.....

.....

.....

.....

5. ทศนคติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน

.....

.....

.....

6. ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว

.....
.....
.....

7. ปัญหาของนักเรียน / นักศึกษาขณะอยู่ที่บ้าน

.....
.....
.....

8. ข้อเสนอแนะของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน

.....
.....
.....

9. การยุติและลากลับ

.....
.....
.....

4. อัตชีวประวัติ (Autobiography)

การเขียนอัตชีวประวัติ เป็นการให้บุคคลเขียนเล่าประวัติของตนเองตามที่ตนเองมอง โดยมุ่งเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสำคัญ (อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์. 2526 : 78) นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสุ-วงษ์ (2529 : 138) ยังกล่าวว่า อัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตลอดจนความคาดหวังในอนาคต ส่วนผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 78) กล่าวว่า อัตชีวประวัติ หมายถึง เรื่องราวชีวิตของบุคคลซึ่งเจ้าตัวเป็นผู้เขียนเองและเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการแนะแนว โดยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ประสพการณ์ ตลอดทั้งการกระทำต่าง ๆ พนม ลี้อารี (2530 : 108) กล่าวว่า อัตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการจัดทำคือการให้บุคคลเขียนประวัติความเป็นมาและเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง

พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์ (2536 : 14) ได้เสนอแนะว่า อัตชีวประวัติส่วนใหญ่ ควรมีหัวข้อดังนี้

1. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้เขียน
2. ข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิด เจตคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่น
3. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตั้งความหวังในอนาคต

สรุปได้ว่า อัตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของบุคคลโดยเปิดโอกาสให้ผู้รับการศึกษได้เขียนบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน รวมถึงความคาดหวังในอนาคตได้อย่างเสรี ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะของบุคคลนั้นได้

4.1 วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจบุคคลที่เขียนอัตชีวประวัติมากขึ้น
3. เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่น

4.2 รูปแบบของอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติโดยทั่วไปมี 2 รูปแบบดังนี้

1. แบบไม่มีกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Unstructured Autobiography) การเขียนแบบนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องราวของเขาเองเป็นความเรียงอิสระ การเขียนแบบนี้จะให้ประโยชน์และคุณค่ามากในการให้คำปรึกษา แต่ยากต่อการตีความหมายเพราะไม่ได้เขียนตามรูปแบบใดๆ

2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Structure Autobiography) การเขียนแบบนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ให้เขียน ว่าต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องใด

5. บันทึกประจำวัน (Diary Report)

พนม ลิ้มอารีย์ (2530 : 120) กล่าวว่า การเขียนบันทึกประจำวัน คือ การที่บุคคลเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้ประสบในแต่ละวัน ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของตนเกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์เหล่านั้น ดังนั้นการเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตชีวประวัติโดยการเขียนถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวันซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน การวิเคราะห์ก็คือการสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวันนั่นเอง โดยก่อนให้เขียนบันทึกประจำวันผู้ให้เขียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกันพอสมควรกับผู้เขียน นอกจากนั้นผู้ให้เขียนจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการให้เขียน และให้เขียนต่อเนื่องกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์มหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1 สัปดาห์ จะทำให้ทราบนิสัยของผู้เขียนบันทึกได้

6. สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม หรือในกลุ่มว่ามีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะใด เช่นสามัคคีกลมเกลียวเป็นกลุ่มใหญ่ หรือแตกแยกเป็นกลุ่มย่อย สมาชิกแต่ละคนได้รับการยอมรับในกลุ่มมากน้อยเพียงใด

(กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 186)

6.1 หลักการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติมีหลักในการทำดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มควรจะรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี

- สมาชิกในกลุ่มพอสมควร
2. ก่อนทำสังคัมมิตี ผู้ทำควรมีความสัมพันธ์อันดี และคุ้นเคยกับ
 3. ควรแจ้งจำนวนและรายชื่อสมาชิกให้ทุกคนในกลุ่มทราบ
 4. การทำสังคัมมิตีแต่ละครั้ง ควรสมมติสถานการณ์เพียงสถานการณ์เดียว
 5. ไม่ควรบอกล่วงหน้า เพราะจะทำให้ข้อมูลไม่เป็นธรรมชาติ
 6. การทำสังคัมมิตีในแต่ละสถานการณ์ ควรให้สมาชิกเลือกมากกว่า 1 อันดับ แต่ไม่ควรเกิน 3 อันดับ เพราะจะยุ่งยากในการเขียนแผนผัง
 7. การแปลความหมายของสังคัมมิตีในแต่ละสถานการณ์ จะแตกต่างกันควรใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น กลวิธีไครเอย์ ฯลฯ

6.2 คำศัพท์ที่ใช้ในการทำสังคัมมิตี

คำศัพท์ต่างๆ ที่นิยมใช้มีดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์, 2527 : 188 – 189)

1. คำถามหรือสถานการณ์ที่ผู้ทำสังคัมมิตีกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลบางคนในกลุ่มเรียกว่า Sociometric หรือ Sociometric Criterion
2. แผนผังสังคัมมิตีซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคัมระหว่างบุคคลในกลุ่มเรียกว่า Sociogram
3. กลุ่มย่อย ๆ ในกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจมีหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุดอาจมีสมาชิกเพียง 2 คนก็ได้ เรียกว่า Sociometric Clique หรือ Subgroup
4. การที่บุคคล 2 คน ต่างเลือกซึ่งกันและกัน อาจเป็นอันดับเดียวกัน หรือคนละอันดับกันก็ได้ เรียกว่า Mutual Choice
5. บุคคลที่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มมากที่สุด เรียกว่า Star หรือ Leader
6. บุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลยเพราะเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในกลุ่ม แต่บุคคลนั้นยังเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มเรียกว่า Rejectee
7. บุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่มอยู่โดดเดี่ยวโดยไม่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มและบุคคลนั้นก็ไม่เลือกสมาชิกในกลุ่มด้วย เรียกว่า Isolate
8. บุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย และบุคคลนั้นมักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม เรียกว่า Neglectee
9. การขาดการเลือกซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลสองคน หรือมากกว่าสองคนขึ้นไปของกลุ่มย่อย เรียกว่า Sociometric Cleavage

10. โครงสร้างทางสังคมมิติที่แสดงแบบแผนของการเลือกในระหว่างสมาชิกของกลุ่มโดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละคน เรียกว่า Sociometric Structure

11. วิธีการทดสอบเพื่อวัดโครงสร้างทางสังคมมิติ เรียกว่า Sociometric test จำนวนครั้งหรือคะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม เรียกว่า Sociometric Score

12. สถานภาพของบุคคลในกลุ่ม เช่น Star , Rejectedee , Isolate Neclectee เรียกว่า Sociometric Status

6.3 ลำดับขั้นของการทำสังคมมิติ มี 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ์

ขั้นที่ 2 การทำตารางแสดงผลการเลือก

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนผังสังคมมิติ

ขั้นที่ 4 การตีความหมายจากแผนผังสังคมมิติ

7. แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลชนิดหนึ่งที่ได้รับคามนิยมในการนำมาใช้ในโรงเรียน ในระยะแรกเมื่อนักเรียนเข้าเรียน ครูมักจะมีการรวบรวมข้อเท็จจริงที่มีระบบเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการจัดทำระเบียบนิเทศ และหลังจากนั้นจะรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้รับข้อมูลเพิ่มเติม (คมเพชร จัตรศุกกุล. 2527 : 58)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 216 – 217) ได้อธิบายความหมายของแบบสอบถามไว้ว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อประสงค์ให้ผู้ถามได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ เจตคติ ความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคล รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวส่วนตัว สภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสนใจ การใช้เวลาว่าง สุขภาพ นิสัยในการเรียนและการทำงาน ตลอดจนโครงการศึกษาและอาชีพในอนาคตของนักเรียน

7.1 ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการแนะนำนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 3 ชนิด คือแบบสอบถามกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามชนิดนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่ถูกถามได้กรอกข้อความลงไป เรื่องที่ถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลังและโครงการใน

อนาคต แบบสอบถามนี้นำมาใช้เพื่อยืนยันหรือตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนที่ได้รับรวบรวมมาก่อน

1. แบบสอบถามแบบการประเมินผล จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้บอกถึงปฏิกิริยาของตนที่มีต่อการเรียนการสอน กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. แบบสอบถามแบบการติดตามผล จะนำมาใช้เพื่อทราบความเป็นไปของนักเรียนเก่า และเพื่อประเมินค่าประสิทธิผลของโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อโรงเรียนจะได้นำข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นแนวทางสำหรับเตรียมนักเรียนเพื่อชีวิตภายนอกโรงเรียน

7.2 การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการแนะแนว ควรปฏิบัติดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าต้องการทราบเรื่องราวของนักเรียนในด้านใดบ้าง
2. การสร้างคำถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และคำถามแต่ละข้อจะต้องมีความหมายเป็นนัยเดียว โดยการถามเพียงสิ่งเดียว
3. แยกคำถามออกเป็นหมวดหมู่ จัดให้มีความต่อเนื่องของเรื่องและเรียงลำดับความสำคัญ
4. ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ควรจะมีความกระชับรัด เข้าใจง่าย เหมาะกับระดับชั้นและวัยของผู้ตอบ
5. แบบสอบถามทุกฉบับ ควรจะมีคำสั่งให้ชัดเจนเพื่อเป็นการขอความร่วมมือนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยให้กรอกข้อความให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง
6. ผู้ที่ใช้แบบสอบถามจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ และข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของนักเรียนเท่านั้น
7. คำถามที่ไม่จำเป็น ควรจะได้ตัดทิ้งให้หมดและควรหลีกเลี่ยงคำถามที่แนะคำตอบให้ เพราะนักเรียนส่วนมากชอบที่จะให้คำตอบที่ถูกแนะว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง จะทำให้ไม่เข้าใจนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อถือได้ และไม่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง
8. แบบสอบถามที่จัดทำไว้อย่างเรียบร้อยแล้ว ควรจะได้นำไปให้นักเรียนทดสอบตอบดูก่อน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบและแก้ไขให้เหมาะสมจึงค่อยนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ต้องการถามจริง ๆ
9. การกำหนดขอบข่ายความสั้นยาวของแบบสอบถามให้เหมาะสม เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ แบบสอบถามที่ดีควรจะสั้นเท่าที่จะทำได้ ถ้ามีสิ่งที่ต้องการทราบหลายเรื่อง ก็สร้างแบบทดสอบแยกเป็นตอน ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป

10. แบบสอบถามที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็น หรือเจตคติออกมาไม่ควรให้นักเรียนเขียนชื่อเพราะอาจทำให้ไม่กล้าตอบตามความเป็นจริง เกรงว่าจะมีผลสะท้อนในภายหลัง แต่แบบสอบถามที่ใช้เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนบอกชื่อของตนในแบบสอบถามด้วย

7.3 ประโยชน์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามถ้าสร้างและใช้อย่างเหมาะสมแล้ว จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. แบบสอบถามช่วยให้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น
2. แบบสอบถามช่วยให้ทราบเรื่องราวของนักเรียนหลาย ๆ ด้านพร้อม ๆ กันและเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
3. แบบสอบถามช่วยให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิมที่ได้รวบรวมเอาไว้ก่อนแล้ว
4. แบบสอบถามช่วยให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักเรียน ทำให้ครูและผู้แนะแนวสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

7.4 การใช้แบบสอบถาม

เพื่อช่วยให้การใช้แบบสอบถามได้ผลอย่างเต็มที่ครูหรือผู้แนะแนวควรจะปฏิบัติดังนี้

1. จะต้องพยายามกระตุ้นและจูงใจ ให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามด้วยความจริงใจ ไม่ปกปิด ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวอย่างแท้จริง
2. ควรที่จะได้ให้ความมั่นใจกับนักเรียนว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องได้ทราบ เว้นแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากนักเรียนเสียก่อน
3. ควรที่จะได้อธิบายให้นักเรียนได้ทราบถึง วัตถุประสงค์ของการให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามตลอดจนวิธีการตอบอย่างละเอียด เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

8. แบบทดสอบ (Testing)

การใช้แบบทดสอบ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบและเป็นวิธีที่ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์แน่นอน ผลที่ได้จากแบบทดสอบนั้นมีความหมายชัดเจน ในการแนะแนวจะนำแบบทดสอบมาใช้ในกรณีที่ต้องการทราบข้อมูลที่เด่นชัด ซึ่งเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบเมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด

ความสามารถ ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือบุคลิกภาพที่เป็นปัญหาที่เด็กกำลังประสบอยู่ เป็นต้น

8.1 จุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการนำวิธีการทดสอบมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล มี 5 ประการดังนี้

1. เพื่อพยายามรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนมากขึ้น
2. เพื่อครูและผู้แนะแนวจะได้นำผลจากการทดสอบไปใช้ในการวินิจฉัยนักเรียน
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขีดความสามารถและความเข้าใจของบุตรหลานของตน
5. เพื่อทางโรงเรียนจะได้นำผลการทดสอบที่ได้มาใช้ในการจำแนกตัวนักเรียนโดยเฉพาะในด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

8.2 ประเภทของแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

แบบทดสอบทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการแนะแนวมีดังนี้

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา (Intelligence Tests)
2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Tests)
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Tests)
4. แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventory)
5. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Tests)

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา (Intelligence Tests)

เป็นการทดสอบที่ใช้สำหรับวัดความสามารถทั่ว ๆ ไปทางสติปัญญาของบุคคลในการแนะแนวนำเอาแบบทดสอบชนิดนี้มาใช้ เพื่อต้องการทราบถึงระดับเชาวน์ปัญญาของผู้ถูกวัดโดยนำเอาผลของระดับเชาวน์ปัญญา ที่เรียกว่าเกณฑ์ภาคเชาวน์หรือ I.Q. (Intelligence Quatient) มาใช้เพื่อต้องการวินิจฉัยปัญหาและเพื่อทำนายความสำเร็จของผู้ถูกวัด

แบบทดสอบเซวาร์นปัญญาที่นิยมใช้ในประเทศไทย ได้แก่

1.1 แสตนด์ฟอร์ด บิเนท์ (Stanford - Binet) สร้างโดยแสตนด์ฟอร์ด บิเนท์ (Stanford - Binet) ในศตวรรษที่ 20 โดยเน้นเกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม แบบทดสอบของบิเนท์ ได้ปรับปรุงในปี 1961 โดยเทอร์แมน และ เมอร์ริลล์ แห่งมหาวิทยาลัยแสตนด์ฟอร์ดซึ่งดัดแปลงมาจากแบบทดสอบของบิเนท์

1.2 เวคสเลอร์ อินเทลลิเจนซ์ (Wechsler – Intelligence Test) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ เดวิด เวคสเลอร์ (David Wechsler) ได้สร้างแบบทดสอบนี้ขึ้นเพื่อใช้วัดความสามารถในด้านต่าง ๆ ของบุคคล คือ ด้านการเรียนรู้ การปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม การเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม การกระทำอย่างมีเป้าหมาย การคิดอย่างมีเหตุผล โดยแบ่งแบบทดสอบเป็น 3 ชุด ดังนี้

1.2.1 WISC (Wechsler Intelligence Scale For Children) เป็นแบบทดสอบที่ใช้กับผู้ที่มีอายุระหว่าง 5 – 15 ปี

1.2.2 WAIS (Wechsler Adult Intelligence Scale) ใช้สำหรับผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป

1.2.3 WPPSI (Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence) ใช้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 4 – 6 ปี

2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Tests)

เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับการหาความถนัดเฉพาะอย่างของแต่ละบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำนายแนวโน้มที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต และเพื่อเป็นส่วนช่วยในการพิจารณาวางแผนศึกษาต่อในอนาคต และการประกอบอาชีพ

แบบทดสอบความถนัดที่ใช้กันมี 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบทดสอบความถนัดชนิดตัวประกอบพหุคูณ (Multifactor Aptitude Tests) เป็นแบบทดสอบที่วัดความถนัดตามธรรมชาติหลาย ๆ ชนิด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นส่วนประกอบของการเรียน

2.2 แบบทดสอบความถนัดเฉพาะด้าน เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความถนัดเฉพาะด้านของบุคคลเพื่อดูว่ามีความถนัดทางด้านใด มากน้อยเพียงใด เช่น ความถนัดทางดนตรี หรือความถนัดทางศิลปะ เป็นต้น

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Tests)

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดสิ่งที่นักเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด คะแนนต่าง ๆ ของการทดสอบจะสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้มีหรือได้รับทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์สร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพื่อใช้วัดหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ในหลาย ๆ วิชา เช่น การใช้ภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา แบบทดสอบลักษณะนี้ เรียกว่าแบบทดสอบชุด ซึ่งใช้สำหรับวัดความเจริญงอกงามของผู้เรียนในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ อย่างกว้าง ๆ สามารถนำมาใช้กับเด็กในระดับประถมศึกษาจนถึงระดับผู้ใหญ่

3.2 เพื่อใช้วัดหรือประเมินผลสัมฤทธิ์แต่เพียงด้านเดียว เช่น การอ่านหรือ คณิตศาสตร์ เป็นต้น

3.3 แบบทดสอบวัดความพร้อมหรือการทำนาย สร้างขึ้นเพื่อทำนายหรือคาดคะเนว่าบุคคลแต่ละคนอาจได้รับประโยชน์จากการฝึก การเรียนในระยะเวลาต่อมาดีเลวอย่างไร จุดเน้นเฉพาะของแบบทดสอบนี้เพื่อค้นหาความสามารถที่เป็นสิ่งสำคัญในการเรียน การอ่าน การคิดเกี่ยวกับตัวเลข และในการเขียนแบบทดสอบความพร้อมนี้บางท่านจัดไว้เป็นแบบทดสอบความสามารถมากกว่าที่จะเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์เพื่อการตรวจวิเคราะห์ สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือเพื่อวัดทักษะเฉพาะอย่าง แบบทดสอบนี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจวิเคราะห์ถึงความสามารถในทางวิชาการของผู้เรียน เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์และวิเคราะห์ถึงจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียนควบคู่กัน

4. แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventory)

เป็นแบบทดสอบที่จัดทำออกมาในรูปของแบบสำรวจ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความสนใจสิ่งใดบ้างและมากน้อยเพียงใด เพราะความสนใจของคนเรานั้นจะมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จในด้านการเรียน และการประกอบอาชีพ

แบบสำรวจความสนใจที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมีดังนี้

4.1 Kuder Preference Record เป็นแบบสำรวจที่มีข้อให้ตอบ แต่ละข้อจะมีตัวเลือก 3 ข้อ โดยให้เลือกตอบตัวที่ชอบมากที่สุด และชอบน้อยที่สุด ซึ่งแบบสำรวจความสนใจของ Kuder นี้มี 3 ชุดดังนี้

4.1.1 ความสนใจสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพเกี่ยวกับเครื่องกลไก คำนวณ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี เป็นต้น

4.1.2 ความสนใจอาชีพเฉพาะ เช่น อาชีพครู แพทย์ สถาปนิก นักจิตวิทยา เป็นต้น

4.1.3 ความสนใจลักษณะงาน เช่น ชอบทำงานกับกลุ่มชน ชอบทำงานที่ใช้ความคิด ชอบทำงานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

4.2 แบบสำรวจความสนใจทางอาชีพ ของสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งกลุ่มความสนใจออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่ ทางด้านจักรกล ด้านคำนวณ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ งานชักชวน โฆษณา งานเสมียน งานศิลปะ งานวรรณกรรม งานดนตรี งานบริการสังคม และการทำงานนอกบ้าน

4.3 แบบทดสอบความสนใจในอาชีพของกองจัดหางาน กรมแรงงาน แบ่งความสนใจออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ อาชีพเสมียน การค้า การบริการ ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์กลไก หัตถกรรม ขั้วรถ ช่างก่อสร้าง และช่างโลหะ

5. แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Tests)

แบบทดสอบบุคลิกภาพเป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดลักษณะการปรับตัวทางอารมณ์ มนุษย์สัมพันธ์ แรงจูงใจ อุปนิสัย ค่านิยม เจคติ กิริยาท่าทาง ฯลฯ ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้

การวัดบุคลิกภาพเพื่อการแนะแนวมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเข้าใจบุคลิกลักษณะของบุคคล และช่วยให้เขาเข้าใจบุคลิกภาพของเขาเองอย่างถูกต้อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลในการนำมาวางแผนทางศึกษาต่อและประกอบอาชีพให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. เพื่อรู้จักและเข้าใจลักษณะการปรับตัว เช่น ผันเลือนลอย เอาแต่อารมณ์ตนเองเป็นใหญ่ เผด็จการ ก้าวร้าว วิตกกังวล เรียกร้องความสนใจ ซึ่งนับเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ ควรได้รับการช่วยเหลือแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ชนิดของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

แบบทดสอบบุคลิกภาพที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมี 2 แบบดังนี้

1. แบบทดสอบบุคลิกภาพที่เป็นปรนัย (Objective Type) เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ถูกทดสอบตอบคำถามด้วยความจริงใจตามความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับความรู้สึกของตนเอง บุคคลอื่น สิ่งแวดล้อม การร่วมมือ โดยให้เลือกตอบ "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" แบบทดสอบที่นิยมมีดังนี้

1.1 Edward Personal Preference Scheduling (EPPS) ผู้สร้าง

คือ อเลน แอล เอดเวิร์ด (Allen L. Edwards) เป็นแบบทดสอบใช้วัดลักษณะของบุคลิกภาพอันเป็นลักษณะทางใจ ประกอบด้วย ความต้องการด้านต่าง ๆ รวม 15 ด้าน ใช้ทดสอบกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

1.2 California Psychological Inventory (C.P.I.) ผู้สร้างคือ เอช.จี.ยอร์กซ์ (H.G.Gough) มักจะเป็นคำถามเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ความรับผิดชอบ ความสนใจ เป็นต้น

2. แบบทดสอบโปรเจกทีฟ (Projective Tests) เป็นแบบทดสอบที่ใช้สิ่งเร้าเป็นสื่อโดยการให้ผู้ถูกทดสอบเผชิญกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในลักษณะคลุมเครือ จนกระทั่งแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาจนผู้ทดสอบสามารถนำคำตอบมาตีความหมายได้ แบบทดสอบที่นิยมใช้มีดังนี้

2.1 Rorschach Ink Blot Test ผู้สร้างแบบทดสอบนี้ คือ จิตแพทย์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ ชื่อ เฮอร์แมน รอร์สชัค (Herman Rorschach) แบบทดสอบนี้จะประกอบด้วยภาพหยดหมึกเป็นรูปต่าง ๆ รวม 10 ภาพ เป็นภาพสี 5 ภาพ และเป็นภาพขาวดำ 5 ภาพ ผู้ถูกทดสอบจะตอบคำถามจากการดูภาพเหล่านั้นทีละภาพ ผู้ทดสอบจะนำคำตอบที่ได้มาตีความ การทดสอบทำได้ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม

2.2 Thematic Apperception Test (T.A.T) ผู้สร้างแบบทดสอบนี้คือ ซี.ดี. มอร์แกน (C.D.Morgan) และ เอช.เอ.เมอร์เรย์ (H.A. Murry) แบบทดสอบชนิดนี้จะประกอบไปด้วยภาพจากสถานการณ์คลุมเครือทั้งหมด 20 ภาพ เป็นภาพที่แสดงสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ ที่ไม่ชัดเจน อาจพิจารณาได้หลายแง่หลายมุม ผู้ถูกทดสอบจะถูกกำหนดให้เล่าเรื่องจากภาพและนำคำตอบที่ได้มาตีความ การทดสอบจะทำการเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

2.3 Word Association เป็นกลวิธีระบายความในใจชนิดที่ใช้ความเกี่ยวข้องทางถ้อยคำ เป็นการให้ระบายความรู้สึกออกมาด้วยการพูดปากเปล่า ผู้ทดสอบจะตั้งคำถามขึ้นมาซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคำถามที่มีความหมายเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ครอบครัว บ้าน โรงเรียน ครู ฯลฯ ให้ผู้ถูกทดสอบตอบคำถามเหล่านั้นตามความรู้สึกนึกคิด ซึ่งต้องใช้เวลารวดเร็ว ไม่ให้ใช้เวลาคิดนาน การทดสอบชนิดนี้จะทำให้ทราบถึงความรู้สึกที่ต่อสิ่งต่าง ๆ ของผู้รับการทดสอบ หรืออาจจะทำให้ทราบถึงสาเหตุหรือที่มาของความขัดแย้งของการกระทบกระเทือนอารมณ์ได้

2.4 Sentence Completion เป็นวิธีการที่ให้ผู้ทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ ซึ่งข้อความที่เติมนั้นอาจจะเปิดเผยถึงความรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้ง หรือเก็บกด หรือมีแนวโน้มของความเป็นไปได้ต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงความวิตกกังวล ความลังเลใจ ฯลฯ ประโยคต่าง ๆ เหล่านั้นผู้ทดสอบมักจะสร้างแบบทดสอบเกี่ยวกับเรื่องรอบ ๆ ตัว และทิ้งประโยคค้างไว้ เช่น

ฉันรู้สึกดีใจเมื่อ

ฉันไม่ชอบบุคคลที่

2.5 Oral and Written Story Telling and Composition เป็นวิธีการที่ให้ผู้ถูกทดสอบเล่าเรื่องหรือเขียนเรียงความเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้ได้ระบายความขัดแย้งในใจ ความกระวนกระวายใจ ความปรารถนาต่อสิ่งต่าง ๆ หรือความกลัวตลอดเวลาที่ถูกทดสอบเขียนหรือเล่าควมคู้กันไปด้วย

2.6 การใช้งานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ เพื่อศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนซึ่งอาจจะใช้วิธีดังนี้

2.6.1 การวาดภาพด้วยนิ้วมือ (Finger Printing) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระบายความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้ทันทีทันใด อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ก็ได้

2.6.2 การเล่น (Play) เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางแก้ปัญหา เพราะการเล่นจะเป็นการแสดงออกของบุคคล ซึ่งแสดงออกมาถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ประสบการณ์ โดยทั่วไปจะจัดสถานการณ์ให้แล้วให้นักเรียนเล่นกับเครื่องเล่นต่าง ๆ ที่จัดไว้ และผู้ทดสอบใช้การสังเกตติดตามพฤติกรรมและบุคลิกภาพต่าง ๆ ได้

สำหรับแบบทดสอบที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Tests) ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 3 ชุด ได้แก่

1. แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test) เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนวาดภาพ 9 ภาพโดยวาดทีละภาพ

2. แบบทดสอบบุคลิกภาพ K.H.T.P. (Kinetic House Tree Person) เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนวาดภาพ 1 ภาพ โดยส่วนประกอบของภาพประกอบด้วยบ้าน ต้นไม้ และคน

3. แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์(Sentence Completion Test) เรียกว่า S.C.T เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนเติมข้อความให้สมบูรณ์ในแต่ละข้อ โดยคิดถึงสิ่งแรกเมื่ออ่านข้อความในแต่ละข้อ จำนวน 64 ข้อ

8.3 ข้อควรคำนึงถึงในการใช้แบบทดสอบ

แบบทดสอบจะมีคุณค่าเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ใช้แบบทดสอบ ผู้ใช้ควรมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการต่าง ๆ อย่างดีพอเพื่อจะได้ผลดี ข้อมูลมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะในการใช้แบบทดสอบดังนี้

1. ผู้ใช้แบบทดสอบควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญในแบบทดสอบนั้น ๆ เคยได้รับการเรียนรู้หรืออบรมมาดีพอ
2. ไม่ควรใช้แบบทดสอบมาเป็นเครื่องยืนยันความสามารถ หรือเก่งกล้าอย่างใดอย่างหนึ่งให้ระลึกเสมอว่าต้องการข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบไปเพื่อช่วยเหลือบุคคล ไม่ใช่การพิสูจน์
3. ใช้แบบทดสอบเมื่อมีกรณีจำเป็น เป็นต้นว่า ไม่สามารถหาข้อมูลด้วยวิธีการอื่น
4. ก่อนใช้แบบทดสอบควรแน่ใจเสียก่อนว่า บุคคลที่ถูกทดสอบนั้น เหมาะกับแบบทดสอบนั้น ๆ
5. ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงานให้ผู้ถูกทดสอบทราบโดยละเอียดเพราะบางอย่างควรทราบแต่ส่วนรวมเท่านั้นไม่จำเป็นต้องแจ้ง

8.4 ประโยชน์ของการใช้แบบทดสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

1. การทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนววินิจฉัยนักเรียนได้ถูกต้องแม่นยำ และเป็นที่ยึดถือได้มากกว่าการไม่ใช้แบบทดสอบเสียอีก
2. การทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวสามารถจัดกลุ่มนักเรียนหรือจัดวางตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมีความหมายชัดเจนกว่าข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือที่ไม่ใช่แบบทดสอบ
4. การเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้ข้อมูลในเวลาอันรวดเร็วและสะดวก

9. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

จำเนียร ช่วงโชติ (2527 : 212) ได้ให้ความหมายของระเบียบสะสมไว้ว่า ระเบียบสะสมคือ เอกสารอย่างหนึ่งที่เป็นที่รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนอย่างมีแบบแผน เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว รายงานการเรียน รายงานการทดลอง รายงานสุขภาพ ความถนัด ความสนใจกิจกรรมพิเศษ โครงการศึกษา และอาชีพในอนาคต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการให้คำปรึกษา และรายละเอียดอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนต้องการทราบเกี่ยวกับนักเรียน

บุหงา วชิระศักดิ์มิ่งคล (2523 : 112) กล่าวว่า ระเบียบสะสม เป็นที่รวบรวมสะสม ข้อเท็จจริงของนักเรียนจากที่หลาย ๆ แห่งและเป็นเวลานานเก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นภาพพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจนอันจะช่วยให้ครูผู้สอน ผู้แนะแนว ผู้ปกครอง ผู้บริหารได้เข้าใจและรู้จักนักเรียน และทำให้นักเรียนมีโอกาสได้เข้าใจตนเองได้ดีขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร การสอน และการบริการของโรงเรียน ตลอดจนการวางแผนชีวิตด้านต่าง ๆ ของเด็กเอง

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531 :13) กล่าวว่า ระเบียบสะสม เป็นบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ นักเรียนที่บันทึกสะสมมาตั้งแต่นักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียนจนกระทั่งจบการศึกษาหรือออกจากโรงเรียน ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักแนะแนวได้เห็นภาพพจน์เกี่ยวกับ พัฒนาการของนักเรียนทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย สัมฤทธิผลทางการเรียน อารมณ์และสังคม ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการที่นักเรียนมารับบริการปรึกษาก็ควรเก็บรวบรวมไว้ในระเบียบสะสมด้วย ระเบียบนี้ต้องเก็บไว้เป็นความลับ

9.1 ชนิดของระเบียบสะสม

โดยทั่วไปอาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. แบบแผ่นเดี่ยว โดยบรรจุข้อความต่าง ๆ ที่จะบันทึกทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ระเบียบสะสมชนิดนี้อาจสะดวกต่อการเก็บรักษาไม่เปลืองเนื้อที่ แต่ข้อมูลต่าง ๆ บันทึกได้น้อยเพราะเนื้อที่จำกัด ฉะนั้นระเบียบสะสมชนิดนี้ถ้านำไปใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษา อาจไม่เหมาะสมเพราะอาจต้องมีข้อมูลที่ต้องบันทึกหรือบรรจุลงในระเบียบสะสมมาก

2. แบบรวมหรือเป็นเล่ม มีลักษณะถาวรกว่าชนิดแรก แบบนี้ส่วนใหญ่จะแยกข้อมูลและประเภทออกจากกันเป็นแผ่น ๆ ไป แล้วนำมารวมเย็บเป็นเล่ม ฉะนั้นเนื้อที่ในการบันทึกจะมีมาก

ข้อเสียของระเบียบสะสมชนิดนี้คือ สิ้นเปลืองงบประมาณมาก และเสียเนื้อที่ในการเก็บรักษา มากพอสมควร การรักษาข้อมูลที่เป็นความลับอาจทำไม่ได้ดีพอ เพราะต้องยกไปศึกษาหรือบันทึกทั้งเล่ม

3. แบบเป็นซอง เป็นการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมารวมไว้เป็นซอง ๆ เดี่ยว โดยแยกข้อมูลแต่ละชนิดออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ ไป สะดวกต่อการบันทึกข้อมูลในแง่ของข้อมูลที่เป็นความลับ ข้อเสียก็คืออาจง่ายต่อการสูญหาย

9.3 การรวบรวมข้อมูลและการบันทึกข้อมูลลงในระเบียบสะสม

จะต้องรวบรวมจากหลายแหล่ง ดังนี้

1. จากตัวผู้เรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์ การเขียนอัตชีวประวัติ
2. จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เช่น จากการไปเยี่ยมบ้าน การ

สัมภาษณ์

3. จากเพื่อน เช่น การสัมภาษณ์ การใช้สังคมมิติ

4. จากครูโดยขอความร่วมมือในการสังเกต การทำระเบียบ

พฤติการณ์

5. จากคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการจะ

รวบรวม เช่นจากแพทย์ นักจิตวิทยา

6. จากครูแนะแนว เช่นการให้คำปรึกษา การใช้แบบทดสอบ หรือ

การสัมภาษณ์

9.4 ประโยชน์ของระเบียบสะสม

1. ช่วยให้เด็กรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง ทั้งในด้านการเรียน
ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ซึ่งจะช่วยให้ยอมรับและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

2. เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้
แนะแนวและผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจนักเรียนแต่ละคนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้ครูยอมรับสภาพ
ความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนและร่วมมือในการแก้ปัญหาของนักเรียน

3. ช่วยให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองรู้จักและเข้าใจเด็กของตนได้ดี
ยิ่งขึ้น สามารถให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถ
ความสนใจ หรือเลือกแนวทางการในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตน ช่วยให้บิดามารดา
ยอมรับขีดความสามารถของนักเรียน

4. เป็นการประเมินผลนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนทราบว่า
นักเรียนคนใดมีความสามารถพิเศษด้านใดที่ควรได้รับการส่งเสริม นักเรียนคนใดมีปัญหาที่ควร
ได้รับความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนในการแก้ไขปัญหา

5. เป็นการทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนโดยตลอด ตั้งแต่
นักเรียนเข้ามาอยู่ในโรงเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียน

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

การวินิจฉัย คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวมมาได้หลาย ๆ วิธี มาพิจารณาดูว่าอะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหา โดยนำเอาหลักเกณฑ์ในทฤษฎีทางจิตวิทยามาพิจารณาตัดสิน กำหนดปัญหา แต่ในบางครั้งการวินิจฉัยปัญหาอาจเป็นเพียงการเสนอแนวคิดเบื้องต้นที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อความช่วยเหลือเท่านั้น

นันทิกา แยมสรवल (2529 : 34 - 35) ได้เสนอแนวความคิดว่า กระบวนการวินิจฉัยปัญหาสามารถดำเนินการได้เป็น 2 ระยะดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา โดยยึดหลักการตอบคำถามว่าปัญหาคืออะไร ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ระยะการเกิดปัญหานั้นเพียงใด มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นในขณะนั้น ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด มีใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากสถานที่นั้นแล้วเกิดปัญหาที่อื่นอีกหรือไม่ ปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างไร

2. การค้นหาสาเหตุของปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้วให้นำข้อมูลที่อ้างอิงถึงอดีตและปัจจุบันมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อดูว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร มีลักษณะอย่างไร เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมประเภทใด

ในการวินิจฉัยปัญหานั้นจะเขียนสรุปพฤติกรรม สาเหตุของปัญหาและควรเสนอแนวทางในการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเมื่อทราบสาเหตุของปัญหาก็ดำเนินการแก้ไขปัญหาลงไปด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) ซึ่งจะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับผู้รับการศึกษา ในรายที่มีปัญหาไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจตนเองได้ หลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว

2. การส่งต่อให้ผู้มีประสบการณ์หรือสนใจปัญหานั้น

3. การใช้ระบบส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ในรายที่มีปัญหาซับซ้อนรุนแรง

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหา หรือเกิดปัญหาแล้วแต่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก

การส่งเสริม คือ วิธีการที่ทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง การพูดคุยสนุกสนาน การไปทัศนจร เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผลเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ผู้รับการศึกษามีสภาพการณ์เป็นเช่นไร ในอนาคต นั่นก็คือ แย้มสรวล (2529 : 36) ได้เสนอแนะว่า การทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเอง อย่างต่อเนื่องกันไป
3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเองซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมาและตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตน นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไขและข้อจำกัดในชีวิตของผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้จะทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำ มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529 : 370) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า หากผู้กระทำการศึกษานี้เป็นรายกรณีไม่มีความเชี่ยวชาญพอ กระบวนการในขั้นนี้อาจไม่ต้องมีเนื่องจากหากผลการทำนายผิดพลาดก็อาจเกิดความเสียหายทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายได้

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

ขั้นการติดตามผลนี้เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องกระทำ ในการศึกษารายกรณีเป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้วควรติดตามผลเพื่อประเมินการช่วยเหลือว่าได้ผลอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีกหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้น ก็จะได้ช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถกระทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การนัดสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษานัด
2. การสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษานัด
3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้อง
4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการส่งจดหมายหรือแบบสอบถาม
5. ให้ผู้อื่นไปเยี่ยมเยียนแทน โดยบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ไปเยี่ยมทราบ

ระยะเวลาในการติดตามผล

การติดตามผลไม่มีระยะเวลาที่แน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์และโอกาสของผู้ทำการศึกษา กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 371) ได้เสนอแนะหลักในการพิจารณาระยะเวลาในการติดตามผลดังนี้

1. รายที่มีปัญหาซับซ้อนให้ติดตามผลในช่วงระยะเวลาสั้น
2. การติดตามผลระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น เช่น ติดตามทุก 2 สัปดาห์ เมื่อดีขึ้นในระยะหนึ่งจึงติดตามทุกเดือน เมื่อดีขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะที่ 3 ก็ติดตามทุก 2 เดือน จนแน่ใจว่าอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติ จึงปล่อยช่วงเวลาให้ห่างออกไปโดยไม่ต้องกำหนดให้สม่ำเสมอหรือตายตัวเช่นครั้งแรก ๆ

การติดตามผลมักติดตามในรายที่มีปัญหาและการติดตามผลไม่จำเป็นต้องทำในรายที่ทำการศึกษารายการนี้สิ้นสุดแล้ว แต่การติดตามผลจะทำได้ในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะ โดยเฉพาะในแต่ละครั้งที่ไปพบผู้รับการศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือป้องกัน ส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้อง ให้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดีแสดงว่าไม่ถูกต้อง จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป

การติดตามผลทุกครั้ง ควรเขียนสรุปผลการติดตามผล ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในโอกาสต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาผู้ประสบปัญหาคนต่อไปอีกด้วย

ขั้นที่ 7 การสรุปและข้อเสนอแนะ

การสรุปและการให้ข้อเสนอแนะสามารถทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่ามักทำควบคู่กันไปเพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมดและให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้หรือผู้ที่สนใจต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 372) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะที่ดีควรให้ไว้หลาย ๆ ทาง อย่างน้อยควรเสนอไว้ 3 ทางดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำการศึกษารายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษารายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะเดียวกัน

วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้ศึกษาและผู้ถูกศึกษานั้นจะต้องใช้วิธีควบคู่กันไป 2 วิธี ดังนี้

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)
2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 597) ได้ให้ความหมายของการศึกษาประวัติรายกรณีไว้ว่า การศึกษาประวัติรายกรณี เป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลการใช้วิธีการศึกษา โดยหัวข้อของการจดบันทึกการศึกษาประวัติรายกรณี มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกับการศึกษารายกรณี เช่นกล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษา สาเหตุที่ศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการติดตามผล ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในกระบวนการศึกษารายกรณี

บุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2523 : 21) กล่าวว่า การศึกษาประวัติรายกรณี หมายถึง การรวบรวมและจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลอย่างละเอียดสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และให้ถูกต้องตามความเป็นจริงที่สุด โดยไม่ต้องมีการตีความหมายและการแปลผลของข้อมูลแต่ประการใด การทำประวัติรายกรณีจึงเป็นการศึกษาให้เกิดความเข้าใจบุคคลเพื่อจะได้นำไปพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อไป

2. การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference)

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2525 : 216) กล่าวว่า การประชุมปรึกษารายกรณี คือ การประชุมพิจารณาสาเหตุของพฤติกรรม โดยอาศัยประวัติที่สืบได้เป็นเกณฑ์ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วยครูพยาบาล ครูแนะแนว และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียน

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528 : 73) กล่าวว่า การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี หมายถึง การประชุมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาและให้ข้อสรุปในเรื่องการวิเคราะห์ ทัศนคติ การป้องกัน และการช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา

นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529 : 599) ได้ให้ความหมายการประชุมปรึกษารายกรณีว่า เป็นการประชุมของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดมความคิดและร่วมแสดงความคิดเห็น โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก ส่วนใหญ่ในที่ประชุมที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ป้องกันและส่งเสริมบุคคลที่รับการศึกษา

จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การประชุมปรึกษารายกรณี หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เพื่อระดมความคิดเห็นและปรึกษาหรือร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาของพฤติกรรม ตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคล

2.1 ประโยชน์ของการประชุมปรึกษาหารือ

การประชุมปรึกษาหารือมีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลที่ถูกศึกษารายกรณี ซึ่งจะได้มีการช่วยเหลือให้มีการปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาของตนเองให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะครูจะได้เห็นถึงคุณประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
3. ช่วยให้ผู้บุคคลได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริงและเป็นการลดความโน้มเอียงหรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่มีการพิจารณาอย่างแท้จริงเช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กเกียจคร้านชอบโกหก ชอบขโมย

2.2 รูปแบบของการประชุมปรึกษาหารือ

การประชุมปรึกษาหารือ มี 3 รูปแบบ ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 600 – 603)

1. การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ และผู้ใกล้ชิดตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา บิดามารดา เป็นต้น
 2. การประชุมกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายดังนี้
 - 2.1 ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว
 - 2.2 ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง
 - 2.3 ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา
 - 2.4 ผู้สนใจซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือไม่เชี่ยวชาญก็ได้ เช่น นิสิต นักศึกษา นักเรียน เป็นต้น
 3. การประชุมกลุ่มเล็ก ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนวและผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ โดยตรง เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้รับการศึกษา

จากรูปแบบของการศึกษารายกรณีดังกล่าว รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุดและจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษาหารือทุกรูปแบบจะต้องมีประธานในการประชุม ซึ่งอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโส และจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลการศึกษา ตลอดจนถึงแจ้งเหตุผล หรือจุดมุ่งหมายในการประชุมให้ที่ประชุมทราบ ส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุมมักใช้เวลา 1 ชั่วโมง โดยช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนพร้อมหรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุม (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2529 : 603 – 604)

2.3 กระบวนการในการจัดการประชุมปรึกษาหารือ

การประชุมปรึกษาหารือมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นดำเนินการประชุม
3. ขั้นยุติการประชุม

1. ขั้นเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการมีการปฏิบัติดังนี้

- 1.1 เตรียมบุคคล โดยการออกจดหมายเชิญประชุมไปยังประธานและสมาชิกโดยระบุวัน เวลา สถานที่ และจุดมุ่งหมายในการประชุม
- 1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้าให้มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิก รวมทั้งระบบแสง เสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม
- 1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษารายกรณีสำหรับรายงานในการประชุมหรืออาจมีการบันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแล้วแต่กรณี

2. ขั้นดำเนินการประชุม

ในขั้นดำเนินการประชุม มีการปฏิบัติดังนี้

- 2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุมและแนะนำผู้ทำการศึกษากรณีพร้อมทั้งอนุญาตให้ผู้ศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษาแก่สมาชิกในที่ประชุม
- 2.2 ผู้ทำการศึกษากรณีรายงานข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม
- 2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูลหรือข้อสงสัยจากผู้ศึกษาสมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น
- 2.4 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมโดยมีเลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม

3. ขั้นยุติการประชุม

การยุติการประชุม กระทำเมื่อประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม และประธานกล่าวขอบคุณสมาชิกและปิดการประชุมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษารายกรณีควบคู่กับการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

ประจิม เมืองแก้ว (2536 : 193-194) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียน 4 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องมาจาก ขาดแรงจูงใจในการเรียน การมีนิสัยในการเรียนไม่ถูกต้อง ปัญหาสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง และมีปัญหาพื้นฐานทางการศึกษาต่ำ นอกจากนั้นแล้ว สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัว เช่นการอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ และสาเหตุจากการจัดการเรียน การสอนของโรงเรียนก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วย

อังสนา เปตะนันท์ (2536 : 91) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมสุดโต่งสามรายระเหย จำนวน 3 คน ผลจากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมสุดโต่งสามรายระเหยของนักเรียน มีสาเหตุจากลักษณะส่วนตัวของเด็กที่มีการพัฒนาบุคลิกภาพไม่เหมาะสมมาจากสภาพครอบครัวแตกแยก บิดามารดามีการทะเลาะกันบ่อย ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ที่อยู่อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด ซึ่งมีการระบาดของยาเสพติด

รุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2537 : 106-109) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน จำนวน 5 คน จากการศึกษากรณียพบว่า เหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม ก่อกวนในชั้นเรียนมีสาเหตุมาจากตัวเด็ก เนื่องมาจากเด็กขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง ส่วนสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมเนื่องจากสภาพครอบครัว การอบรมสั่งสอน บรรยากาศของครอบครัว การประพฤติของบิดามารดา และสมาชิกครอบครัวล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน และอีกสาเหตุหนึ่งคือการเลือกคบเพื่อน

ธัชวรรณ พิมพ์งาม (2538 : 137-143) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน คือ เด็กเกิดความไม่สบายใจ และมีความเครียดเนื่องมาจากการไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ อีกสาเหตุหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม

ดวงกมล วงษ์ศรีหัส (2541 : 156-164) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากนัก

เรียนมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำและปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัยไม่ดี

สุรพล สุขสายชล (2541 : 71-94) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมย พบว่าพฤติกรรมลักขโมยมีสาเหตุมาจาก ลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาทางอารมณ์และบุคลิกภาพ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม สภาพชุมชนที่แออัด

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542 : 80-87) ได้ทำการศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากตัวเด็กเองได้แก่ การขาดความมั่นใจในตนเอง ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และความเครียด สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน ได้แก่ ระบบการเรียนที่เน้นการแข่งขัน

จากการศึกษารายกรณี พบว่า การศึกษารายกรณีสามารถใช้ได้ผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาทางครอบครัว ปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสมอันก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคม การศึกษารายกรณีได้มีการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมผู้รับการศึกษา จากการศึกษาเรื่องการศึกษารายกรณีทีกล่าวมาทั้งหมด ผู้รับการศึกษามีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าการศึกษารายกรณี เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการเสพยาบ้าของนักเรียน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

3.1 ความหมายและประเภทของยาบ้า

ความหมายของยาบ้า

วรลักษณ์ วีร์โมกข์ (2537 : 33) กล่าวว่า ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท หรือที่เรียกอีกชื่อว่า ยาขยัน ทำให้ตื่นตัว ไม่ง่วงเหงาหาวนอน กระตุ้นการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้การเคลื่อนไหวมากขึ้น รู้สึกมีเรี่ยวแรง มีพลัง กระฉับกระเฉง ทำให้การกระทำที่เกิดขึ้นคล้ายเครื่องจักรกลที่ไร้จิตใจ ไร้อารมณ์ และทำลายร่างกายทีละเล็กทีละน้อย

วิจิตร บุญยะโทตระ (2538 : 130) ให้ความหมายของยาบ้าไว้ว่า ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดประเภทยากระตุ้นประสาทและเป็นยาอันตรายที่เสพติดเป็นนิสัย อยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัติยาเสพติด มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง ทำให้เกิดความคิดอ่านแจ่มใสในสมอง และร่างกายไม่มีความเหน็ดเหนื่อยในช่วงระยะแรกที่เสพ พวกที่ต้องการกำลังทางกายและสมองนิยมใช้มากกว่าบุคคลปกติ เพราะฤทธิ์ของยาทำให้เกิดอาการตื่นเต้น มือสั่น ความคิดอ่านเร็วกว่าปกติแต่สมาธิเสีย มีอิทธิพลต่อการไหลเวียนของโลหิต ทำให้ความดันเลือดสูง กระตุ้นหัวใจ เกิดอาการใจสั่น การใช้ยาในระยะนาน ๆ จะเกิดการเป็นพิษ สุขภาพทรุดโทรม มีความเสื่อมทางจิตและเป็นโรคหวาดระแวง

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2538 : 3-4) ให้ความหมายของยาบ้าดังนี้ ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาทส่วนกลาง ซึ่งทำหน้าที่เก็บความจำ ความคิด ควบคุมการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว การทรงตัว ทางกาย แพทย์ได้คิดค้นขึ้นมาเพื่อใช้ในการบำบัดรักษาโรคจิตซึมเศร้า โรควงหลับ (นาร์โคเลปซี) ปัจจุบันเลิกใช้แล้วเพราะทำให้เกิดการเสพติด และมีผลข้างเคียงสูง เช่น ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดตีบเล็กลงและมีอาการทางจิตชนิดหวาดระแวง เกิดภาพหลอนต่าง ๆ นานา อาจทำร้ายผู้อื่นและตัวเองเกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

สำนักงานอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข (2539 : 1-2) สรุปความหมายของยาบ้าไว้ว่า ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลางและระบบประสาทส่วนปลาย ทำให้ตื่นตัว กระปรี้กระเปร่า เหนื่อยช้า ได้แก่ ยาในกลุ่มแอมเฟตามีน ฟีโมลีน ฟิพราดอล เมทิลเฟนิเตด ในอดีตแพทย์ใช้รักษาโรคอาการซึมเศร้า ผู้ป่วยโรควงหลับ ยาลดความอ้วน ปัจจุบันไม่นิยมใช้เพราะให้ผลข้างเคียง ทำให้หลอดเลือดตีบเล็กลง ใจสั่น มือสั่น อาจก่อให้เกิดการติดยา และเกิดอาการทางประสาทได้ ประกอบกับมีการค้นพบยาใหม่ที่ได้ผลในการรักษาที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่า

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า ยาบ้า หมายถึง ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาท มีผลทำให้ผู้เสพมีความรู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า ไม่เหน็ดเหนื่อย แต่เมื่อเสพติดต่อกันเป็นระยะเวลาานานจะทำลายสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต

ประเภทของยาบ้า

ยาบ้าจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : 1) ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องระบุชื่อ และประเภทยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ให้ประกาศสารแอมเฟตามีน หรือยา บ้า และอนุพันธ์ของแอมเฟตามีน ซึ่งเดิมเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในประเภท 1 และ 2 จำนวน 16 ชนิด ไปเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : 33-36) ดังนี้

ประเภทของยาบ้าที่จัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 ได้แก่

1. ไดเมทอกซี แอมเฟตามีน
2. ไดเมทอกซี โบรโมแอมเฟตามีน
3. 2,5-ไดเมทอกซี-4-เอทิลแอมเฟตามีน
4. เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน
5. 3,4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน
6. 5-เมทอกซี-3,4 เมทิลลีนไดออกซีแอมเฟตามีน
7. พาราเมทอกซีแอมเฟตามีน
8. ไตรเมทอกซีแอมเฟตามีน
9. เดกซ์โตร ไลเซอร์ไยด์ หรือ แอลเอสดี
10. เลแวมเฟตามีน
11. เลโวเมทแอมเฟตามีน
12. แอมเฟตามีน
13. เมทแอมเฟตามีน
14. เดกซ์แอมเฟตามีน
15. เมโคลควาโลน
16. เมทาควาโลน

3.2 ประวัติและความเป็นมาของยาบ้า

แอมเฟตามีน (Amphetamine) เป็นสารสังเคราะห์ที่มีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาท สาร นี้ถูกสังเคราะห์ขึ้นมาเป็นครั้งแรกในประเทศเยอรมนี เมื่อปี พ.ศ.2430 โดย อิติลีโน (Edeleano) ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติทางการแพทย์ของแอมเฟตามีนเพิ่งจะเริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ.2471 โดยการค้นพบของ กอร์ดอน แอลเลส (Gordon Alles) เพื่อที่จะหายามาใช้แทน อีเฟดรีน (Ephedrine) ทำให้ทราบคุณสมบัติต่าง ๆ ของแอมเฟตามีนมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2473 พรินซ์เมทัลและบรอมเบิร์ก (Prinzmetal and Blomberg) นำคุณสมบัติของแอมเฟตามีน

ด้านกระตุ้นประสาทส่วนกลางมาใช้ในทางการแพทย์เป็นครั้งแรก และอีก 2 ปีต่อมา แพทย์เริ่มใช้แอมเฟตามีนชนิดเม็ดเพื่อรักษาโรคลมชัก หมดสติ ระวังกลุ่มอาการไฮเปอร์แอคทีฟ (Hyperactive) ในเด็ก และในปีต่อ ๆ มาเริ่มใช้ในด้านระงับความหิวและกระตุ้นประสาทส่วนกลาง ในปี พ.ศ.2501 ทางวงการแพทย์ได้นำสารนี้มาใช้รักษาผู้ป่วยโรคหอบหืด โดยการนำแอมเฟตามีนมาใช้แทนอีเฟดรีน ที่ถูกใช้เป็นยาขยายหลอดลม

นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่น ก็ได้มีการสังเคราะห์สารแอมเฟตามีนขึ้นเช่นกัน หลังประเทศเยอรมนี 1 ปี คือ ปี พ.ศ. 2431 ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 แอมเฟตามีน ถูกผลิตออกมาในรูปแบบของการสูดดมในชื่อว่า เบนซีดรีน อินฮา-เลอร์ (Benedrine Inhaler) และถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา อีก 4 ปีต่อมา คือ พ.ศ. 2479 สารนี้ถูกผลิตออกมาในรูปแบบของ “ยาเม็ด” แอมเฟตามีนถูกนำมาใช้ในลักษณะ ช่วยขจัดความอ่อนล้าและถูกนำมาใช้กระตุ้นอารมณ์ให้ดีขึ้น ในปีพ.ศ. 2480 มีการใช้สารในลักษณะนี้แพร่หลายมากในนักเรียนนักศึกษา มหาวิทยาลัย จนมีการศึกษาผลต่อสภาพจิตใจจากสารตัวนี้ โดยมหาวิทยาลัยมิเนโซตา ประเทศสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามในระยะนั้นสารนี้ก็ยังคงได้รับอนุญาตให้มีการซื้อขายกันตามสบายโดยไม่มี การควบคุม

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการประมาณการว่า มีการใช้แอมเฟตามีนถึง 2 ล้านเม็ดในกองทัพทหารอังกฤษและอเมริกัน เพื่อต่อสู้กับความอ่อนล้าจากสงคราม ในประเทศญี่ปุ่นก็เช่นกันมีการใช้แอมเฟตามีนอย่างแพร่หลายทั้งในกลุ่มประชาชน ทหารและคนงาน เนื่องจากความกดดันของสภาวะทางสังคม หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้วได้มีการนำแอมเฟตามีนมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งในด้านการแพทย์และด้านอื่น ๆ ที่มีได้เกี่ยวกับการแพทย์ เช่นในด้านการกีฬา การแข่งขันม้า หรือสัตว์อื่น ๆ การขับรรถระยะทางไกล ๆ การดูหนังสือ สอบ การลดน้ำหนัก เป็นต้น จากนั้นในปี 2500 ประเทศญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายให้แอมเฟตามีนเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ในสหรัฐอเมริกาเองก็มีอัตราการใช้แอมเฟตามีนผิด ๆ สูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในนักเรียนนักศึกษาและคนขับรรถบรรทุก นอกจากนี้ยังมีการนำแอมเฟตามีนมาใช้ร่วมกับสารเสพติดชนิดอื่น ๆ เช่น เฮโรอีนหรือใช้ร่วมกับยานอนหลับ

(วรลักษณ์ ธีราโมกษ์. 2537 : 33-34)

ในช่วงปี 2510 ยาบ้าได้แพร่ระบาดเข้ามาในประเทศไทย ยาบ้าที่ส่งเข้ามาขายมีเครื่องหมายการค้าเป็นรูปหัวม้า และมีคำว่า “ลอนดอน” (London) คนไทยจึงเรียกชื่อตามเครื่องหมายการค้าที่ติดบนเม็ดยาเรื่อยมา กลายเป็น “ยาม้า” ปัจจุบันด้วยฤทธิ์ของยาม้า จาก การเสพจนทำให้เกิดประสาทหลอน คลุ้มคลั่ง เสียสติ กระทรวงสาธาณสุขจึงได้มีการประชาสัมพันธ์ให้เปลี่ยนชื่อเรียกออกเป็นประกาศกระทรวง เปลี่ยนชื่อจาก “ยาม้า” เรียกชื่อใหม่ว่า “ยาบ้า” เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2539 (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : 1)

3.3 สาเหตุการเสพติดยาบ้าของวัยรุ่น

สาเหตุสำคัญที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นติดยาบ้า ได้แก่

3.3.1 การอยู่ใกล้ชิดกับยาที่ใช้ ได้แก่ วัยรุ่นเหล่านี้รู้จักและเข้าใจถึงสรรพคุณของยาดี สามารถหยิบใช้หรือหามาได้ง่าย ๆ เมื่อมีความไม่พอใจเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น หงุดหงิด นอนไม่หลับหรือกลุ่มใจก็หันมาใช้ยาเหล่านี้ ซึ่งจะช่วยให้ในระยะแรก แต่ถ้าใช้บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นคนเสพติด

3.3.2 สาเหตุจากถูกชักชวน โดยถูกชักชวนจากเพื่อนที่ติดยาเสพติดแล้วอยากให้เพื่อนติดบ้าง เพื่อให้มีความชั่วเหมือนกับตนแล้วจะได้ขอเงินเพื่อนฝูงมาซื้อยาเสพติด

3.3.3 สาเหตุจากความอยากรอง เนื่องจากมีความอยากรู้อยากเห็นว่ารสชาติเป็นอย่างไร คิดว่าคงไม่ติดง่าย ๆ แต่เมื่อลองเสพเข้าไปแล้วไม่สามารถเลิกได้ เนื่องจากยาบ้าเฮโรอีน ในปัจจุบันเมื่อลองเพียงครั้งหรือสองครั้งก็ติด

3.3.4 สาเหตุจากถูกหลอกลวง เนื่องจากยาบ้าและยาเสพติดใหม่ ๆ มีรูปร่างต่าง ๆ เช่น ท็อฟฟี่ ลูกกวาด แคปซูล โดยผู้รับไม่ทราบว่าเป็นยาเสพติดเข้าใจว่าเป็นของกินหรือยาธรรมดาที่ไม่เป็นภัยร้ายแรง และผลสุดท้ายก็ต้องกลายเป็นผู้เสพติดไป

3.3.5 สาเหตุทางกาย เนื่องจากความเจ็บป่วยทางร่างกาย วัยรุ่นบางคนเป็นโรคที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดมาก เช่น ต้องถูกผ่าตัด เป็นโรคปวดศีรษะ เป็นโรคประสาท ต้องได้รับการดูแลจากแพทย์ เมื่ออยู่ห่างไกลจากแพทย์จึงพยายามหายาบรรเทาอาการเจ็บปวด ในที่สุดก็กลายเป็นคนติดยาเสพติด

3.3.6 สาเหตุทางใจ เนื่องจากมีความกลัดกลุ้มในปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัวและสิ่งแวดล้อมเช่น อยู่ในครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น ครอบครัวหย่าร้าง อยู่ในแหล่งชุมชนแออัด เป็นต้น จึงใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องช่วย

3.3.7 สาเหตุจากความคึกคะนอง วัยรุ่นประเภทนี้รู้ว่ายาเสพติดให้โทษเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ด้วยความคึกคะนองโดยมากเป็นวัยรุ่นที่ไม่ค่อยเกรงกลัว ชอบแสดงความกล้าของตนเพื่ออวดเพื่อน อวดผู้หญิง เห็นการเสพยาบ้าเป็นเรื่องสนุก ขาดความยั้งคิด เป็นการเสพเพื่อให้เข้าหมู่เข้าพวก

จากการสำรวจถึงสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นเสพยาบ้ามากขึ้นของต้นหยง (2537 : 74-75) มี 4 ประการด้วยกันคือ

1. ปัญหาครอบครัว จากพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวไม่มีเวลาให้ลูก ชอบทะเลาะเบาะแว้งจนเด็กมีความกดดัน หรือแม้แต่การตามใจลูกมากเกินไป
2. ปัญหาการเรียน เช่น ช่วงใกล้สอบเด็กบางคนอ่านหนังสือไม่ทัน หรือเรียนอ่อนจึงถูกเพื่อนชักจูง หลงเชื่อได้ง่ายเพราะอยากเก่ง

3. ปัญหาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีเพื่อน เหงา หรือการพยายามรวมกลุ่มกับเพื่อนที่เสพยาบ้าก็มีผลมาก หรือในเด็กที่อยู่ในแหล่งชุมชนแออัด

4. ปัญหารายได้ เพราะการขายยาบ้าทำให้รายได้ดี เช่น รับมาเม็ดละ 30-40 บาท แต่ขายต่อในราคาเม็ดละ 90-100 บาท ออกมาในรูปของชั้นเชิงทางธุรกิจ ผลสุดท้ายต้องมาเสพติดยาบ้า

อาการของผู้เสพยาบ้า

ลักษณะอาการของผู้เสพยาบ้าเพราะความจำเป็นหรือเพื่อทำให้เกิดอาการ กระปรี้กระเปร่า มีลักษณะอาการแตกต่างกันไป โดยแบ่งออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (ป.ป.ส. 2537 : 8-13)

1. อาการทางกาย

สำหรับผู้ที่เสพยาบ้าขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่ 20-30 มิลลิกรัมต่อวัน จะทำให้เกิดอาการของการติดยาบ้าได้ ซึ่งอาการทางกายที่พบเห็นบ่อย ๆ มีดังนี้

- 1.1 เบื่ออาหาร
- 1.2 มือสั่น
- 1.3 พุดมาก
- 1.4 ตื่นเต้นง่าย
- 1.5 คลื่นไส้
- 1.6 ความดันโลหิตสูง
- 1.7 หัวใจเต้นเร็วและแรงขึ้น
- 1.8 อยู่ได้นานโดยไม่ต้องนอน
- 1.9 เหงื่อออก กลิ่นตัวแรง
- 1.10 ท้องเสีย
- 1.11 ปากและจมูกแห้ง ริมฝีปากแตกทำให้ต้องเลียริมฝีปากบ่อย ๆ
- 1.12 ทำงานเกินปกติ ฉุนเฉียว หงุดหงิด ชอบทะเลาะวิวาท
- 1.13 ม่านตาเบิกกว้าง
- 1.14 สูบบุหรี่จัดมวนต่อมวน

2. อาการทางจิต

อาการทางจิตจะเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลนั้นเสพยาบ้าได้ระยะหนึ่ง อาการทางจิตจะมีลักษณะคล้ายกับคนที่ เป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวง จนแทบแยกไม่ออกเป็นบางครั้ง เช่น อยู่ ๆ ก็เอะอะโวยวายว่าจะมีคนมาทำร้ายตน พุดไม่รู้เรื่อง มักเห็นภาพหลอนต่าง ๆ นานา ระวัง

ที่มีอาการเหล่านี้จะเป็นอันตรายต่อตนเองอาจถึงตายได้ เช่น เห็นภาพหลอน ตกใจกลัวจนวิ่งหนีตกตึก หรือตกจากที่สูง หรืออาจถูกรถชน

3. อาการของการเลิกใช้ยาหรือหมดฤทธิ์ยา

ผู้ที่เสพยาบ้า ภายหลังเสพมานานต่อเนื่องกัน จะมีอาการทางกายแต่เพียงเล็กน้อย ที่เห็นชัดคืออ่อนเพลีย ซึมเศร้า บางครั้งมีอาการใจคอหงุดหงิด อยากได้ยาอีก ในรายที่เสพเป็นครั้งคราวเมื่อหมดฤทธิ์ยา จะพบอาการดังนี้

1. ปวดกล้ามเนื้อ
2. ง่วงนอนจัด หิวจัด
3. วิงเวียน
4. อ่อนเพลียมาก
5. ซึมเศร้า ไม่มีชีวิตจิตใจ
6. มือสั่น

ใน 4-8 ชั่วโมง เมื่อยาหมดฤทธิ์แล้วเสพอีกเป็นครั้งที่ 2 หลังจากนั้นร่างกายจะเกิดการต้านยา เกิดอาการหลับในขึ้นมาได้

4. อาการของการขาดยา

เมื่อผู้เสพยาบ้ามีอาการถึงขั้นติดยาบ้าแล้ว เมื่อไม่ได้เสพยาอีกก็จะเกิดอาการขาดยา ผู้เสพจะมีอาการทุกข์ทรมานมาก คือ รู้สึกอ่อนเปลี้ยเพลียแรงมากจนกระทั่งไม่มีแรงแม้แต่จะรับประทานอาหารได้ จะมีอาการเจ็บปวดตามกล้ามเนื้อ ปวดบิดในท้อง มีอาการร่อนจัด สลับหนาวจัดได้ อาจทรมานทรายจนเอะอะ อาละวาด ทำร้ายผู้ที่อยู่ใกล้เคียงได้ ที่สำคัญคืออาจถึงฆ่าตัวตายได้เพราะรู้สึกเศร้ามาก ซึ่งเกิดจากฤทธิ์การขาดยานั่นเอง อาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นหลังจากขาดยาเพียง 2-3 วัน และอาจมีอาการทรมานแบบนี้เป็นอาทิตย์ ๆ ซึ่งผู้ติดแล้วมักทนอาการขาดยานี้ไม่ได้ จะดิ้นรนแสหายาบ้ามาเสพอีก เพื่อนำบำบัดตัวเองให้พ้นความทรมาน จึงมีอาการคล้าย ๆ กับผู้ติดยาเสพติดทั่ว ๆ ไป หลายคนอาจคิดว่าถ้ามียาบ้าให้ผู้เสพติดเสพได้เรื่อย ๆ ก็คงไม่เป็นอะไรมากนัก แต่กลับปรากฏว่า ถึงจะมียาให้เสพสม่าเสมอ ผู้เสพก็อาจเกิดอันตรายจากพิษยา เพราะพลังผลของเสพยาเกินขนาด เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดมักเสพเพิ่มจำนวนขึ้นทุกครั้ง พิษจากการเสพมากเกินไปจะทำให้มีอาการ ตัวซีด ไข้ขึ้น ความดันโลหิตสูงมาก ใจสั่น เดินโซเซ คลื่นไส้ อาเจียน ชัก หมดสติและอาจถึงตายได้

3.4 โทษและผลกระทบจากการใช้ยาบ้า

3.4.1 โทษของการเสพยาบ้า

การเสพยาบ้ามีโทษจากการเสพ 2 ประการคือ

1) โทษเฉียบพลัน ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ซึ่งอาจมีอาการทางสมองปรากฏให้เห็นได้แก่ เวียนศีรษะ นอนไม่หลับ ตัวสั่น ตกใจง่าย ช่างพูด ประสาทตึงเครียด โกรธง่าย อ่อนเพลีย เป็นไข้ จิตใจสับสน บางครั้งมีอาการมึนสุข กระวนกระวาย เพ้อคลั่ง ประสาทหลอน ส่วนอาการที่เกี่ยวกับการไหลเวียนของโลหิตที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่ ปวดศีรษะ หน้าวสั่น หน้าซีด หรือหน้าแดง หัวใจเต้นแรงและจังหวะการเต้นผิดปกติ ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ ปวดหน้าอกด้านซ้าย เหงื่อออกมาก เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน และปวดท้องอย่างรุนแรง ถ้าอาการรุนแรงมาก ก่อนตายมักจะมีอาการชัก หหมดสติ

2) โทษจากการใช้เป็นระยะเวลานาน การเสพยาบ้าต่อเนื่องกันระยะเวลาหนึ่งจะทำให้สมองและร่างกายถูกกระตุ้นอยู่เสมอ ไม่ได้รับการพักผ่อน ร่างกายจะต้องถูกฝืนให้ทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดก็จะทำให้สุขภาพทรุดโทรมลงทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดอาการต่าง ๆ เช่นเดียวกับกับการเกิดโทษเฉียบพลัน ทำให้ร่างกายเกิดโรคติดเชื้อได้ง่าย โรคที่พบบ่อย ๆ ได้แก่ โรคตับอักเสบ ไตไม่ทำงาน โรคเกี่ยวกับปอด นอกจากนี้การเสพยาบ้าเป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ถึงกับเป็นอันตรายแก่ชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนขับรถ

3.4.2 ผลกระทบจากการใช้ยาบ้า

ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมี 4 ประการ ดังนี้

1) ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อตัวผู้เสพ

ดังที่ทราบแล้วว่า ยาบ้ามีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง และระบบประสาทส่วนปลาย ซึ่งมีผลทำให้มีอาการตื่นตัว หายง่วงนอน ความคิดอ่านและอารมณ์แจ่มใส เนื่องจากถูกฤทธิ์ยากระตุ้นตลอด ซึ่งโดยปกติจะเสพยาบ้าก็ต่อเมื่อต้องการกระตุ้น หรือฝืนร่างกายให้ทำงานได้มากขึ้น หรือดำรงตนอยู่ได้โดยไม่หลับนอน ซึ่งเกินความสามารถของร่างกายปกติ ดังนั้นเมื่อหมดฤทธิ์ยา ผู้เสพจึงมักมีสภาพที่อ่อนเพลียอย่างหนัก หลับอย่างทันทีทันใด ระบบประสาทการรับรู้อ่อนลง

2) ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อครอบครัวผู้เสพ

หากหัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวเสพยาบ้า ย่อมมีผลกระทบต่อครอบครัวคือ

2.1 รายได้หรือเศรษฐกิจของครอบครัวประสบกับภาวะฝืดเคือง

2.2 สมาชิกในครอบครัวต้องประสบกับความลำบากในการดำรงชีวิต

2.3 บุตรธิดาขาดการดูแลเอาใจใส่จากบิดา อาจเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิดหรือหันไปพึ่งยาเสพติดได้ และอาจจะต้องขาดโอกาสทางการศึกษา

2.4 หากหัวหน้าครอบครัวเสพยาบ้าและเกิดอุบัติเหตุจนร่างกายพิการ จะเป็นการเพิ่มภาระให้กับครอบครัวที่ต้องดูแลอีก บันทอนเศรษฐกิจของครอบครัว

2.5 ในกรณีที่ร่างกายพิการนอกจากจะก่อปัญหาทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังก่อให้เกิดภาวะการแตกร้างภายในครอบครัวได้

3) ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อเศรษฐกิจ

หากพิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตนเองหรือครอบครัว ที่ชัดเจนก็คือ ผลที่ได้รับจากความสูญเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสูงกว่ารายได้ ที่คาดว่าจะได้รับอย่างมากมายมหาศาล การเสพยาบ้าอาจทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่มากมายนัก หากเกิดอุบัติเหตุหรือความผิดพลาดแล้ว จะก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากต่อชีวิตตนเอง และผู้อื่น ต่อทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของผู้อื่น

4) ผลกระทบของการใช้ยาบ้าต่อสังคม ได้แก่

1. ยาบ้ากับปัญหาอาชญากรรม ยาบ้าโดยตัวของมันเองแล้วถือว่าเป็นส่วนประกอบของอาชญากรรมชนิดหนึ่ง ได้มีผู้กล่าวไว้ว่าปัญหาอันสำคัญยิ่ง 3 ประการ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเทศต่าง ๆ คือ ปัญหาการเสพยาโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการผลิตยาเสพติดโดยผิดกฎหมาย ปัญหาซื้อขายและขนย้ายยาเสพติดโดยผิดกฎหมาย

ดังนั้นถ้า อาชญากรรม หมายถึง ปราบกฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้นกฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้าม และผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ก็หมายความว่า ผู้ใช้ ผู้ผลิต และผู้ค้า ที่ผิดกฎหมาย ย่อมเป็นผู้ประกอบอาชญากรรม หรือมีฐานะเป็นอาชญากร ดังนั้นผู้ที่ใช้ยาเสพติด หรือทำการผลิต หรือผู้ที่จำหน่าย จึงเป็นผู้ที่ก่อปัญหาอาชญากรรม

2. ปัญหาความสูญเสียต่อบุคคลและสังคมส่วนรวม การเกิดอุบัติเหตุทุกครั้งนอกจากจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เสพยาบ้า หรือผู้ว่าจ้างแล้ว ยังสร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินแก่บุคคลอื่น หรือสังคมส่วนรวมอีกด้วย

3. ปัญหาการว่างงาน ผู้ที่เสพยาบ้าจะไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจจากผู้ว่าจ้าง ผลคือ ทำให้เกิดภาวะการว่างงานอันจะส่งผลเบี่ยงเบนให้หันไปพึ่งยาเสพติดเพื่อให้คลายความทุกข์ชั่วคราว

4. ปัญหาครอบครัว เนื่องมาจากเด็กขาดความอบอุ่น อันเนื่องมาจากสูญเสียบิดา หรือบิดาพิการ ว่างงานไร้อาชีพ ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวอันส่งผลต่อบุตรธิดา โดยเฉพาะบุตรธิดาที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางลบได้

3.5 การป้องกันยาบ้าและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องยาบ้า

การป้องกันยาบ้า

ความหมายของการป้องกันยาบ้า หมายถึง การให้การศึกษา ข่าวดสาร ความรู้ และข้อมูลในเรื่องคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับยาบ้า ตลอดจนการป้องกันตนเอง ครอบครัวย และชุมชนให้รอดพ้นจากยาเสพติดได้ โดยไม่พึ่งพายาบ้า รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ใกล้ตัว ที่มีส่วนผลักดันวัยรุ่นให้หันไปเสพยาบ้าควบคู่กันไปด้วย (ป.ป.ส. ม.ป.ป. : 2)

มาตรการป้องกันยาบ้า ในปัจจุบันพอสรุปได้ดังนี้ (ป.ป.ส. ม.ป.ป. : 3-4)

1. มาตรการทางการศึกษา เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับกลุ่มเป้าหมาย อันจะเป็นภูมิคุ้มกันยาบ้า โดยบรรจุเนื้อหาผสมผสานไปกับการสอนวิชาต่าง ๆ ในระบบปกติ
2. มาตรการบริการสนเทศ เป็นการให้ความรู้ ข่าวดสาร เกี่ยวกับโทษ พิษภัย อันตรายของยาบ้าและวิธีป้องกัน โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อที่จะให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักและตื่นตัวต่อปัญหายาบ้า
3. มาตรการทางเลือกเป็นการจัดกิจกรรมที่จะช่วยในการส่งเสริมสนับสนุน และ สนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้รู้จักทางเลือกที่เหมาะสมกับตน
4. มาตรการสอดแทรก เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีปัญหา ให้สามารถรู้จักคลี่คลายและแก้ปัญหา หรือเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
5. มาตรการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นการนำเอาวิธีการ กระบวนการ หรือ เทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินการป้องกันยาบ้าให้เกิดประสิทธิภาพ

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ในประเภทที่ 1 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2539 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตรา
ผลิต , นำเข้า , ส่งออก	จำคุกตลอดชีวิต	ม.65 วรรค 1
ผลิต , นำเข้า , ส่งออกเพื่อจำหน่าย	ประหารชีวิต	ม.65 วรรค 2
ครอบครองปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึง 20 กรัม	ระวางโทษจำคุก 1 ปี – 10 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 – 100,000 บาท	ม.67
จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกิน 100 กรัม	ระวางโทษจำคุก 5 ปี – ตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 50,000 – 500,000 บาท	ม.66 วรรค 2
เสพ	ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต	ม.66 วรรค 2
ยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพ	ระวางโทษจำคุก 1 – 5 ปี และปรับตั้งแต่ 10,000 – 50,000 บาท	ม.93 ทวิ

ที่มา : กองวัตถุเสพติด กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : ไม่มีเลขหน้า.

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าในวัยรุ่น

นพพร พานิชสุข (2528 : 109-110) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อการใช้ยากระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนของเด็กวัยรุ่น พบว่า อิทธิพลจากครอบครัวมีผลมากที่สุดทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสน ขาดที่ยึดเหนี่ยวทางใจ นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมของวัยรุ่นจากการคบเพื่อนไม่ดี ได้รับการชักจูงในสิ่งที่ผิด รวมถึงการมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ค่าครองชีพสูง ทำให้วัยรุ่นขาดแนวทางการประพฤติตัวที่เหมาะสม

กรมการฝึกหัดครู (2530 : 37-39) ได้ศึกษาสภาพการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาในกลุ่มนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดจำนวน 10,446 คน พบว่า สาเหตุของการใช้ยากระตุ้นประสาทมาจากความอยากรลอง เป็นอันดับหนึ่ง สาเหตุรองลงมาคือ นำไปบำบัดความเจ็บปวดและมีเรื่องไม่สบายใจ สำหรับความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเลิกใช้ยากระตุ้นประสาทร้อยละ 95.75 คิดว่า วิธีการที่สามารถจะเลิกใช้เป็นอันดับแรกคือ การงดหรือเลิกการใช้สารเสพติดนั้น ๆ ไปเลย ส่วนบุคคลผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลิกใช้ยากระตุ้นประสาท ในกลุ่มนักเรียนอันดับแรกคือ บิดามารดา ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือเพื่อนร้อยละ 28.61 อันดับสาม คู่รัก ร้อยละ 8.33 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักเรียนช่วงอายุ 16-18 ปี ใช้สารเสพติดมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ จึงควรรหาแนวทางในการป้องกันการใช้สารเสพติดสำหรับช่วงอายุดังกล่าว

นงลักษณ์ โดบ้นลือภพ (2539 : 6-7) ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดลำปาง จำนวน 40 คน พบว่า ร้อยละ 32.50 ของนักเรียน มีการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของการพึ่งยาบ้า ร้อยละ 65.00 ของนักเรียนทราบว่าหากติดยาบ้า มีผลต่อครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ร้อยละ 17.50 ของนักเรียน มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการพึ่งยาบ้า ร้อยละ 50.00 บอกว่าการตัดสินใจที่จะเสพยาบ้ามิใช่เป็นเรื่องที่ตัวเองจะตัดสินใจขึ้นอยู่กับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 65.00 เกรงใจและไม่กล้าขัดใจถ้าเพื่อนจะชวนไปไหน หรือทำอะไรที่นักเรียนไม่เห็นด้วย และพบว่าเมื่อนักเรียนมีเรื่องไม่สบายใจ ร้อยละ 67.50 ของนักเรียน จะปรึกษาบิดามารดาเป็นคนแรก รองลงมาคือ อาจารย์ร้อยละ 12.50 และเพื่อน ร้อยละ 10.00

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าในวัยรุ่น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันเยาวชนมีการติดยาเสพติดเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต วิธีการแพร่ระบาดของยาเสพติดพบว่าถูกชักจูงจากเพื่อน อยากรลอง และสภาพแวดล้อมมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ดังนั้นในการศึกษารายกรณีจะทำให้ทราบรายละเอียดต่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการเสพยาบ้า ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขอย่างเร่งด่วน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เสพยาบ้า โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เสพยาบ้า โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการคัดเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียนและหัวหน้าระดับชั้นเพื่อขอรายชื่อนักเรียนที่เสพยาบ้า ในปีการศึกษา 2542

2.2 นำรายชื่อนักเรียนที่เสพยาบ้าที่มีการเสพในปริมาณมากกว่าสองเม็ดต่อวันจำนวน 5 คนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.3 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้

2.3.1 เป็นนักเรียนชาย

2.3.2 อายุระหว่าง 14 – 15 ปี

2.3.3 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.4 สัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจและความพร้อมในการเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสังเกตและบันทึกการสังเกต
2. แบบสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์
3. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

4. แบบสอบถาม

- 4.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- 4.2 แบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน
- 4.3 แบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน
- 4.4 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. ผู้วิจัยสร้างแบบสังเกตและบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน แบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
3. สร้างเสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล และ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ราย

วิธีการศึกษารายกรณี

ในการศึกษารายกรณีครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาตามขั้นตอน 7 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
 - สาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นจาก
 - 1.1 สาเหตุจากตัวเอง มีลักษณะต้องพึ่งพาผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
อยากลอง
 - 1.2 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ บ้าน โรงเรียน เพื่อน
สมมติฐาน คือ การเสพยาบ้าของนักเรียนซึ่งเกิดจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อมลดลงภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี

2. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน และรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อศึกษาหาสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยพฤติกรรมเสพติดยาบ้า

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับ ผู้ปกครองนักเรียนและเพื่อนนักเรียนในห้องเดียวกันโดยสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยพฤติกรรมเสพติดยาบ้า

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางบ้าน เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลอื่น ๆ ในบ้าน ตลอดจนขอความร่วมมือจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ในการไปเยี่ยมบ้านผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

ก. กำหนดจุดมุ่งหมายในการไปเยี่ยมบ้าน

ข. นัดเวลาที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง

ค. ไปเยี่ยมบ้านพร้อมทั้งสังเกตสิ่งแวดล้อมทางบ้านและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลภายในบ้าน ในการไปเยี่ยมบ้านใช้เวลาประมาณ 30 – 60 นาที และไปเยี่ยมบ้านอย่างน้อยคนละ 1 ครั้ง

ง. บันทึกการเยี่ยมบ้าน

2.4 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามต่าง ๆ ต่อไปนี้ เพื่อศึกษารายละเอียดข้อเท็จจริงบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหาพฤติกรรมเสพติดยาบ้า และช่วยเหลือนักเรียนต่อไป แบบสอบถามที่ใช้มีดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

2. แบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

3. แบบสอบถามความรู้สึกของอารมณ์

4. แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

2.5 แบบทดสอบ

ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบต่าง ๆ ต่อไปนี้ เพื่อใช้ผลของการทดสอบมาช่วยในการวินิจฉัยปัญหาพฤติกรรมเสพยาบ้า ซึ่งเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบต่อไปนี้

ก. Bender Gestalt Test

ข. Kinetic House Tree Person

ค. Sentence Completion Test

3. วินิจฉัยสาเหตุของการเสพติดยาบ้า โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 มาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวินิจฉัยสาเหตุของการเสพติดยาบ้า

4. การให้การช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษารายบุคคลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง(Person-Center Counseling) ในการให้คำปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เริ่มต้นให้คำปรึกษา โดยสร้างความคุ้นเคยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ไว้วางใจและกล้าที่จะระบายปัญหาให้ผู้วิจัยทราบ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจ่างชัด การเจียบ การฟัง การใช้คำถาม ฯลฯ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง มองเห็นแนวทางในการเลิกเสพยาบ้าและเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ชันยุติการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่สนทนาตลอดจนแนวทางในการเลิกเสพยาบ้าและแนวทางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง

5. ทำนายผล โดยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้หากนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดทั้งการวินิจฉัยปัญหาและการช่วยเหลือ เพื่อคาดการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

6. การติดตามผล ผู้วิจัยได้ทำการติดตามผลภายหลังที่ให้การช่วยเหลือนักเรียนในขณะที่ทำการศึกษาทุกระยะ คือ ติดตามผลทุกครั้งที่ได้พบกลุ่มตัวอย่างหรือแต่ละครั้งที่ให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไข เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่ทำไปแล้วได้ผลหรือไม่ และควรมีการปรับปรุงอย่างไร

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษาแต่ละครั้งทำให้ทราบว่าทำอะไรไปแล้วบ้าง และให้ข้อเสนอแนะว่ามีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

7.2 สรุปก่อนปิดทำการศึกษา โดยสรุปผลของการทำการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับการศึกษารายกรณีและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา รายกรณี

8. การประชุมปรึกษารายกรณี

8.1 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยทำการประชุมปรึกษารายกรณี โดยมีจุดประสงค์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

8.1.1 เพื่อพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริงจากบุคคลต่าง ๆ หลาย ๆ ฝ่ายในที่ประชุม

8.1.2 เพื่อลดความโน้มเอียงหรือการมองนักเรียนทั้ง 5 คนในแง่ร้าย และจะทำให้ได้รับข้อเสนอแนะในการช่วยเหลือ และแก้ปัญหาจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายในที่ประชุม

8.2 ในการประชุมปรึกษารายกรณีผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

8.2.1 การประชุมปรึกษารายกรณี ใช้การประชุมกลุ่มเล็กซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้คือ อาจารย์หัวหน้าระดับ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และผู้ปกครองนักเรียน

8.2.2 การประชุมปรึกษารายกรณีแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 60 นาที

8.2.3 ในการประชุมแต่ละครั้งผู้วิจัยเป็นผู้กล่าวรายงานประวัติและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษาโดยไม่มีบันทึกย่อแจกสมาชิกเนื่องจากเกรงว่าจะเป็นหลักฐานที่สมาชิกอาจนำไปเปิดเผยต่อไปได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Reserch) ในลักษณะของการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยละเอียดทุกขั้นตอนโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่องเทคนิคที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จึงเป็นการนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริง ดังนั้นการรายงานผลการวิจัย จึงเป็นการเขียนสรุปเป็นรายบุคคล และโดยภาพรวมทั้ง 5 ราย ตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การป้องกัน การแก้ไข และการติดตามผลตลอดจนการสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษารายกรณีนักเรียนที่เสพยาบ้า : ปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการแก้ไข
ปัญหา ผลการศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการแก้ไข
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปและข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 9 สิงหาคม 2542 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2543 รวม 176 วัน ผลการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์โดยภาพรวมได้ดังนี้

กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชายไก่

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
 - 1.1 ปัญหาของเด็กชายไก่ คือ การเสพยาบ้า
 - 1.2 สาเหตุที่ทำให้เด็กชายไก่เสพยาบ้า มีดังนี้
 - 1.2.1 บุคลิกภาพส่วนตัวของเด็กชายไก่ ได้แก่ ไม่สามารถควบคุมตนเอง ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ก้าวร้าว
 - 1.2.2 สิ่งแวดล้อม ได้แก่
 - ก. สิ่งแวดล้อมที่บ้าน
 1. สัมพันธภาพในครอบครัว บิดามารดาหย่าร้าง ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา เรียกร้องความสนใจจากบุคคลรอบข้าง
 2. สภาพแวดล้อมที่บ้าน ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัยมีการซื้อขายยาบ้าอย่างแพร่หลาย
 - ข. สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ เพื่อน ๆ มีการรวมกลุ่มกันเสพยาบ้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนเสพยาบ้าลดลงภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี

2. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของเด็กชายไก่อ ทั้งในและนอกชั้นเรียนได้แก่ คาบกิจกรรมแนะแนว คาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ คาบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และพักกลางวัน รวม 4 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที พบว่า ขณะที่เด็กชายไก่ออยู่กับกลุ่มเพื่อนต่างห้องและเพื่อนร่วมชั้นจะพูดคุยกับเพื่อน ๆ อย่างสนุกสนาน เมื่อถึงชั่วโมงเรียนเด็กชายไก่อจะเข้าห้องซักถามเพื่อน ๆ ทุกครั้งและนั่งหลังสุดของห้อง ไม่ค่อยสนใจในการสอนของครู บางครั้งนั่งเหม่อลอยมองออกไปนอกห้อง บางครั้งก็นั่งหลับในขณะครูสอน ในช่วงพักกลางวันจะนั่งรวมกลุ่มกับเพื่อนต่างห้องบริเวณข้าง ๆ ห้องน้ำที่เป็นแหล่งมั่วสุมของนักเรียนที่เสพยาบ้า ก่อนถึงเวลาเข้าห้องเรียนจะเข้าไปในห้องน้ำพร้อมเพื่อน ๆ อีก 3 – 4 คน ใช้เวลาในการเข้าห้องน้ำประมาณ 5 – 10 นาที ทุกครั้งที่ออกจากห้องน้ำมักเอาน้ำราดศีรษะให้เปียก

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชายไก่อและผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เด็กชายไก่อ รายงานว่า เด็กชายไก่อเป็นบุตรคนสุดท้องของครอบครัว มีพี่สาว 1 คน ปัจจุบันเด็กชายไก่อกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บิดามารดาหย่าร้าง และต่างมีครอบครัวใหม่ทั้ง 2 คน นาน ๆ บิดามาเยี่ยมสักครั้ง ส่วนมารดาไม่เคยมาหาอีกเลยนับตั้งแต่หย่าร้างกับบิดา เด็กชายไก่ออยู่ในความอุปการะของย่า โดยได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองวันละ 70 บาท สำหรับความคาดหวังในอนาคตนั้นอยากประกอบอาชีพรับราชการทหาร ในเรื่องของการเสพยาบ้า เด็กชายไก่อเริ่มเสพมาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยเสพเป็นจำนวนน้อยประมาณสัปดาห์ละ 1 – 2 เม็ด การเสพจะเสพนอกโรงเรียนเพราะกลัวอาจารย์จับได้ และกลัวผู้ปกครองจะทราบ ไม่อยากให้ผู้ปกครองเสียใจ ปัจจุบันนี้เสพวันละ 7 – 8 เม็ด ถ้าเสพน้อยประมาณ 1 – 2 เม็ดจะไม่หายอยากและจะไม่รู้สึกกระปรี้กระเปร่า การเสพในปัจจุบันจะแอบเสพที่บ้านโดยไม่ให้ผู้ปกครองรู้ มีบางครั้งถ้าเพื่อนเอายามาจากบ้านก็จะแอบเสพที่โรงเรียนโดยมีเพื่อน ๆ คอยดูอาจารย์และส่งสัญญาณหากอาจารย์มา เคยถูกอาจารย์จับได้ขณะกำลังเสพ อาจารย์เชิญผู้ปกครองมารับทราบและภาคทัณฑ์ไว้ หากทำผิดอีกก็ต้องถูกล้อออกจากโรงเรียนทันที พยายามเลิกเสพแล้วแต่ไม่สำเร็จเวลาที่เห็นเพื่อน ๆ เสพกันหรือเพื่อน ๆ ชวนก็จะเสพด้วยทุกครั้ง ขณะที่เสพกับเพื่อน ๆ จะรู้สึกสนุก เพราะเสพกันหลาย ๆ คน วิธีการเสพจะนำยาบ้าไปใส่บนกระดาษตะกั่วแล้วลนไฟให้เป็นควัน สูดควันเข้าไปโดยใช้หลอดกาแฟของแม่ค้าในร้านอาหาร ทุกวันนี้ถ้าวันใดไม่ได้เสพจะรู้สึกหงุดหงิด

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แสดงความคิดเห็นว่า เด็กชายไก่อ เป็นเด็กที่มีสติปัญญาปานกลาง ไม่ค่อยสนใจการเรียน ชอบหลับในห้องเรียน บางครั้งนั่งเรียนก็หลับแต่เช้า ในช่วงภาคเรียนที่ 2 มาโรงเรียนแต่ไม่เข้าห้องเรียน ในเรื่องของการเสพยาบ้า เคยเรียกผู้ปกครองมารับทราบเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กชายไก่อแต่ผู้ปกครองไม่รู้จะทำอย่างไร

2.2.3 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า เด็กชายไก่อ เป็นคนที่ค่อนข้างเจ้าอารมณ์และเอาแต่ใจตัวเอง ก้าวร้าว เมื่อถูกขัดใจมักจะทำร้ายตัวเอง บางครั้งเอามีดมาขู่จะทำร้ายผู้อื่น เวลาอยู่บ้านไม่ค่อยพูดคุยกับใครในบ้าน เก็บตัวอยู่แต่ในห้อง และไม่ชอบให้ใครเข้าไปในห้อง กลับบ้านค่ำเสมอ ๆ บางครั้งพาเพื่อนมาบ้านแต่ก็จะพากันเข้าไปในห้องไม่ออกมาคุยกับผู้ใหญ่หรือคนในครอบครัว ในเรื่องของการเสพยาบ้าผู้ปกครองพยายามเตือนให้เลิกเสพแต่ก็ไม่ยอมเลิก ขณะที่เกิดความต้องการเสพ เด็กชายไก่อจะเดินไปเดินมาอยู่ในบ้าน กระวนกระวายและเข้าห้องน้ำเป็นเวลานาน

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในบ้านมีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้าน เด็กชายไก่อ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 เวลา 11.00 – 11.30 น. ทราบว่า สภาพบ้านเป็นบ้าน 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นตึกชั้นบนเป็นไม้ มีสนามหญ้าอยู่หน้าบ้าน บ้านตั้งอยู่ในซอยลึกประมาณ 100 เมตร บริเวณบ้านเป็นแหล่งชุมชน ภายในบ้านสะอาดเรียบร้อย ชั้นล่างเป็นห้องรับแขก มีชุดรับแขก 1 ชุด เครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดต่าง ๆ ด้านในเป็นห้องน้ำและห้องครัว จากการเยี่ยมบ้านได้พูดคุยกับผู้ปกครองของเด็กชายไก่อทราบว่า เด็กชายไก่อเป็นคนใจร้อน โกรธง่าย เวลาโกรธหรือโมโหจะควบคุมตัวเองไม่ได้ คลุ้มคลั่ง อาละวาด บางครั้งเอามีดวิ่งไล่แทงเนื่องจากถูกขัดใจ ชอบทำร้ายตัวเอง ทุกคนในบ้านไม่สามารถว่ากล่าวตักเตือนได้ ตอนที่เด็กชายไก่อ ยังเป็นเด็กเป็นคนที่ช่างพูดช่างคุย เริ่มมีนิสัยก้าวร้าวและโมโหร้ายตอนเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นอกจากนี้ขณะอยู่บ้านมักเก็บตัวอยู่แต่ในห้อง ไม่พูดคุยกับใคร อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียนเคยเชิญผู้ปกครองไปพบเรื่องการศึกษาและเสพยาบ้า ผู้ปกครองรับทราบแต่ไม่ทราบว่า จะให้การช่วยเหลือเด็กชายไก่ออย่างไร เพราะเกรงว่าเด็กชายไก่อจะไม่ฟัง และไม่พอใจ

2.4 แบบสอบถามและแบบสำรวจ

2.4.1 ผลการตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

เด็กชายไก่อ กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 14 ปี เป็น

บุตรคนสุดท้อง มีพี่สาว 1 คน บิดามารดาหย่าร้างและต่างมีครอบครัวใหม่ทั้ง 2 คน บิดารับราชการ ส่วนมารดาไม่ทราบข้อมูลและไม่ติดต่อกันมาเลยนับตั้งแต่หย่าร้างกับบิดา ปัจจุบันอยู่ในความอุปการะของบุคคลอื่น ได้รับค่าใช้จ่ายประจำวันจากย่าวันละ 70 บาท

ข. ข้อมูลด้านสุขภาพ

เด็กชายไก่อเคยประสบอุบัติเหตุรุนแรงเนื่องจากรถชน ได้รับบาดเจ็บและเย็บ 9 เข็ม ไม่เคยตรวจสุขภาพมาก่อน ปกติพักผ่อนวันละ 6 – 8 ชั่วโมง

ค. สังคมและกิจกรรม

ที่พักอาศัยของเด็กชายไก่อเป็นบ้านญาติ มีเพื่อนมาบ้านบ่อย ๆ โดยปกติจะใช้เวลาในการพักผ่อนดูโทรทัศน์ วันละ 2 – 3 ชั่วโมง ภาพยนตร์ที่ชอบประเภทตลกขบขัน ชอบอ่านหนังสือประเภทผจญภัย ลีกลับ รักใคร่ กีฬากลางแจ้งที่ชอบ คือ ฟุตบอล กีฬาในร่มที่ชอบ คือ ปิงปอง เวลาว่างชอบเล่นกีตาร์ งานอดิเรก เดินเล่นตามศูนย์การค้า

ง. กิจกรรม การศึกษาและปัญหา

กิจกรรมของโรงเรียนที่เด็กชายไก่อสนใจ คือ กิจกรรมเนื่องในวันปิดกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียน วันสุนทรภู่ และสัปดาห์ห้องสมุด ในโรงเรียนเด็กชายไก่อมีเพื่อนมาก สิ่งที่ทำร่วมกับเพื่อน ๆ คือ เล่นสิ่งเสพติดและสูบบุหรี่ วิชาที่ชอบและสนใจมากที่สุดคือ วิชาคณิตศาสตร์และพลศึกษา วิชาที่ชอบน้อยที่สุดคือ ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ ความรู้สึกของเด็กชายไก่อที่มีต่อโรงเรียน คือ สนุกสนาน ความรู้สึกต่อความเป็นอยู่ทางบ้าน เด็กชายไก่อ มีความรู้สึกว้า บรยากาศภายในบ้านตึงเครียด ความใฝ่ฝันในอนาคต เด็กชายไก่ออยากับราชการทหาร ตั้งใจว่าหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วจะเรียนต่อจำอาภาศ

2.4.2 ผลการกรอกแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว เด็กชายไก่อ มองตนเองว่า ตนเองเป็นคน ร่าเริง บางครั้งควบคุมตนเองไม่ได้ ใจร้อน เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เป็นคนฉลาด ไม่อยากมีสภาพเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือติดยาบ้า รู้สึกเกลียดตัวเองที่ติดยาเสพติด จิตใจไม่ค่อยสงบ ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เวลามีปัญหาไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง บางครั้งไม่พูดความจริง ผัดวันประกันพรุ่ง

อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว ในด้านครอบครัวเด็กชายไก่อ คิดว่าตนเอง ไม่มีความสำคัญสำหรับครอบครัว ครอบครัวไม่มีความสุข ตนเองไม่ได้รับความเอาใจใส่จาก บิดามารดา สมาชิกคนอื่น ๆ ของครอบครัวรักใคร่กันดี แต่เด็กชายไก่อไม่ค่อยลงรอยกับสมาชิกในครอบครัว และสมาชิกในครอบครัวไม่ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ เมื่อมีปัญหาครอบครัวไม่ให้ความช่วยเหลือ

อัตมโนทัศน์ด้านสังคม ในด้านสังคมเด็กชายไก่อมองว่าตนเองสามารถ เข้ากับคนอื่นได้ดี ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีน้ำใจไม่ตรีกับผู้อื่น เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ไม่ ผูกพยาบาท มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.4.3 ผลการตอบแบบสำรวจความต้องการและปัญหา

ก. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียน ปัญหาทาง การเรียนเกิดจากการเบื่อการเรียน สาเหตุของปัญหาเกิดจาก ขาดเรียนบ่อย และไม่มีสมาธิใน การเรียน

ข. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาด้านสุขภาพ โรค ที่เป็นประจำคือ ปวดศีรษะและปวดท้องบ่อย ๆ ปวดเมื่อยตามร่างกาย อาหารที่รับประทานใน แต่ละวันนั้นรับประทานได้น้อย แต่รับประทานจุจุกทั้งวัน การออกกำลังกายจะออกกำลังกาย เป็นบางครั้ง นอนหลับวันละ 6 – 8 ชั่วโมง

ค. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เด็กชายไก่อได้รับค่าใช้จ่าย จากผู้ปกครองวันละ 70 บาท ค่าอาหาร 30 บาท ของใช้ส่วนตัว 40 บาท ถ้าค่าใช้จ่ายไม่ เพียงพอจะขอเบิกล่วงหน้า

ง. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน เด็กชายไก่อ มีความรู้สึกต่อโรงเรียนดังนี้ บรรยากาศของโรงเรียนดี อาคารและบริเวณต่าง ๆ ใน โรงเรียนกว้างขวางมาก มีสถานที่อ่านหนังสือเพียงพอ ห้องสมุดของโรงเรียนมีอุปกรณ์ต่าง ๆ มี หนังสือและเอกสารเพียงพอ บริการอื่น ๆ ที่โรงเรียนควรปรับปรุง คือ ห้องส้วมไม่เพียงพอและไม่ สะอาด นอกจากนี้โรงเรียนยังมีบริการต่าง ๆ อีก เช่น บริการน้ำดื่ม บริการอาหารกลางวัน ทุนการศึกษา การตรวจสุขภาพ และมีกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นประจำ

จ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน เด็กชายไก่อ มีความรู้สึกต่อครอบครัว คือ บ้านไม่นาอยู่ บรรยากาศในบ้านอยู่ร่วมกันแบบต่างคนต่างอยู่ สภาพบ้านโปร่ง กว้างขวางแต่ร้อน มีเสียงรบกวนบ้างเป็นครั้งคราว มีสถานที่สำหรับอ่าน หนังสือสะดวก สะอาด เงียบสงบ

ฉ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ เด็กชายไก่อมีเพื่อนสนิท 2 – 3 คน เพื่อนสนิทเป็นเพื่อนร่วมชั้น มีลักษณะชอบทำผิดระเบียบ เอะอะโผงผาง ปกติเพื่อน ๆ ให้ความสนใจเด็กชายไก่ออย่างดี

ช. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตและค่านิยม สภาพ จิตใจและอารมณ์ในขณะนี้ มีความรู้สึกท้อแท้ใจ ว่าเหวเตียวตาย กลุ้มอกกลุ้มใจ ชี้้โมโห ชี้้รำคาญ คลื่นไส้ รู้สึกว่าตัวเองไม่มีค่า สิ่งที่ไม่ดีมากที่สุดคือ อยากให้คนอื่นมองตนเองเป็น คนมีค่า อยากให้โลกนี้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สังคมควรจะมีความรักใคร่สามัคคีกัน

ข. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิตและอนาคต เด็กชายไก่อายากเป็นทหาร อายากเรียนต่อในสาขาวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ เป้าหมายดังกล่าวยังไม่แน่นอน อายากให้โรงเรียนปรับปรุงห้องน้ำและอยากให้การอบรมมองว่าตนเองมีคุณค่า

2.4.4 ผลการตอบแบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน พบว่า ลักษณะของเด็กชายไก่อายากเป็นคนที่ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้ มีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีค่า เป็นคนใจร้อนและโมโหง่าย อายากให้มีคนรับฟังเรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง เวลาที่มีปัญหาต่าง ๆ มักจะปรึกษาเพื่อน รู้สึกว่าตนเองขาดความอบอุ่นขณะอยู่ที่บ้าน จึงไม่อยากกลับบ้าน ไม่พอใจสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง บิดามารดาไม่สนใจ อยู่บ้านอย่างไม่มี ความอบอุ่นใจ รู้สึกเหงาและว่าเหว่เมื่อเพื่อนสนิทไม่อยู่ ใ้วางใจผู้อื่นเสมอ การเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นตัวของตัวเอง เอาใจใส่ในการเรียน มีความมั่นใจในตนเอง ก่อนสอบจะรู้สึก กระวนกระวายใจ ไม่พอใจสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ ชอบดูโทรทัศน์และฟังวิทยุอยู่จนดึก

2.5 แบบทดสอบบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

2.5.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ พบว่า เด็กชายไก่อายาก เป็นคนจิตใจไม่สงบ คิดวุ่นวาย คิดมาก มีความต้องการและความพยายามเพื่อความสำเร็จในชีวิต พยายามควบคุมอารมณ์ตนเองแต่ไม่สำเร็จ มีอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย

2.5.2 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person) จากแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า เด็กชายไก่อายากมีปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว มีความรู้สึกห่างเหินกับมารดาและไม่ค่อยพอใจบิดา เวลาอยู่บ้านไม่ทราบว่าจะฟังใคร ไม่มีความสุข รู้สึกอึดอัด เด็กชายไก่อายาก เป็นคนอารมณ์รุนแรง ใจร้อน โมโหง่าย พยายามต่อสู้เพื่อเรียกร้องความสนใจ พยายามคิดแก้ปัญหาแต่หาทางออกไม่ได้ มีความทะเยอทะยาน คิดอะไรใหญ่โตแต่ไม่สมปรารถนา

2.5.3 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

จากแบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า เด็กชายไก่อายาก มีความรู้สึกต่อครอบครัว คือ ปรารถนาให้บิดามารดากลับมาอยู่ร่วมกันเมื่อเทียบกับครอบครัวอื่นแล้ว ครอบครัวตนเองไม่สมบูรณ์ ภาพลักษณ์ของบิดาเป็นคนเห็นแก่ตัว ใจร้อน ส่วนความรู้สึกที่มีต่อมารดา รู้สึกห่างเหินไม่อบอุ่น ไม่เคยมาหาเลย เด็กชายไก่อายากมีความรู้สึกว่าตัวเองเป็นคนใจร้อนมาก และมีความรู้สึกผิดที่ตนเองที่ติดยาเสพติด

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชายไก่อี เสพยาบ้ามีสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัว เด็กชายไก่อี

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบพบว่า เด็กชายไก่อี มีอารมณ์รุนแรง โมโห หงุดหงิดง่าย เนื่องจากขาดความรักความอบอุ่น อยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา ครอบครัวไม่มีความสุข จึงเกิดความคิดตันทางอารมณ์ เมื่อต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ จึงแก้ปัญหาด้วยการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม คือหันไปเสพยาบ้า

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบพบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของเด็กชายไก่อี คือ สภาพการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม อยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก เด็กจึงขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา จึงทำให้มีความรู้สึกที่บ้านไม่มีความสุขถึงแม้จะได้รับความสนใจ เอาใจใส่จากยาก็ตาม ประกอบกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งอาจเป็นโรงเรียนหรือที่พักอาศัย มีการมั่วสุมเสพยาบ้าในกลุ่มวัยรุ่น เด็กชายไก่อี จึงรวมกลุ่มกับวัยรุ่นเหล่านั้นเสพยาบ้าและการหาซื้อยามาเสพยาซึ่งง่าย ราคาไม่แพง

4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไข

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การช่วยเหลือโดยตรง

1.1 การให้คำปรึกษาแก่เด็กชายไก่อีโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิตอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยให้คำปรึกษา เด็กชายไก่อี 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลการให้คำปรึกษาเด็กชายไก่อีสามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น

1.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ ตลอดจนเพื่อนนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กชายไก่อี เพื่อปรึกษาปัญหาของเด็กและการช่วยเหลือแก้ปัญหา ให้กำลังใจ เพื่อให้เด็กชายไก่อี สามารถเลิกเสพยาบ้าได้สำเร็จ มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ครูอาจารย์และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการให้ความสนใจและเอาใจใส่เด็กชายไก่อีมากขึ้น

1.3 ผู้วิจัยปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กชายไก่อกับผู้ปกครองของเด็กชายไก่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวของเด็กมากขึ้น ซึ่งแนวทางในการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ในด้านการเรียน ความประพฤติและอารมณ์ ให้มีการปรับตัวในครอบครัวเพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุขมากขึ้น ผู้ปกครองเข้าใจความต้องการและสภาพจิตใจของเด็กชายไก่อมากขึ้น

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

ประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันพุธที่ 8

ธันวาคม 2542 เวลา 12.00 – 13.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้ เด็กชายไก่อเลิกเสพยาบ้า หันมาสนใจเอาใจใส่ในการเรียนให้มากขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุมปรึกษารายกรณี ผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับและอาจารย์แนะแนวให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเด็กชายไก่อมากขึ้น

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กชายไก่อ พบว่า การเสพยาบ้ามีสาเหตุเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัวที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การควบคุมตนเองไม่ได้ อยากรอง ต้องการพึ่งพาผู้อื่น เรียกร้องความสนใจ และจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว อยู่ในสภาพครอบครัวแตกแยก ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีที่พึ่ง ไม่มีความสุข ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยังไม่รุนแรงนัก ดังนั้นหากเด็กชายไก่อมีจิตใจที่เข้มแข็ง ควบคุมอารมณ์ตนเองได้และทุกฝ่ายร่วมมือกันช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาแล้ว พฤติกรรมเสพยาบ้าของเด็กชายไก่อก็น่าจะลดลง

6. การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะทุก 2 สัปดาห์ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์เด็กชายไก่อ รายงานว่า เด็กชายไก่อ สามารถลดปริมาณการเสพยาบ้าลงได้ จากที่เคยเสพวันละ 7 – 9 เม็ด ลดลงเหลือวันละ 3 – 4 เม็ด ปัจจุบันยังมีการเสพอยู่บ้างสัปดาห์ละ 3 – 4 เม็ด และบางสัปดาห์ไม่ได้เสพเลย ขณะนี้มีความพยายามและตั้งใจที่จะเลิกเสพให้ได้เพื่ออนาคตของตนเอง

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า เด็กชายไก่อสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้มากขึ้น มีการพูดคุยกับผู้ปกครองและบุคคลอื่น ๆ ในบ้านมากขึ้น บางวันก็นำกีตาร์มาเล่นเหมือนช่วงที่ยังไม่ได้เสพยาบ้า

3. จากการสัมภาษณ์เพื่อน ๆ ในห้อง รายงานว่า เด็กชายไก่อ มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น การหนีเรียนมีอยู่บ้างไม่บ่อยนัก จะหนีเรียนเฉพาะวิชาที่ไม่ได้ทำการบ้านมาส่ง มีการพูดคุยและทำกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับเพื่อนมากขึ้นกว่าเดิม แต่เดิมนั้นเด็กชายไก่อ จะสนิทสนมกับเพื่อนต่างชั้นและต่างห้องมากกว่าเพื่อน ๆ ในห้องเรียนเดียวกัน

4. จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายงานว่า เด็กชายไก่อ ขาดเรียนน้อยลง สนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชายไก่อ

เด็กชายไก่อ ควรรู้จักควบคุมตนเองให้มากขึ้น ปรับปรุงตนเอง พยายามแก้ไขข้อผิดพลาดของตน ยอมรับสภาพครอบครัวของตนเอง ไม่หมกมุ่นอยู่กับอดีต และเพิ่มความพยายามในการเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กชายไก่อ

2.1 ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่ การเลี้ยงดู ควรให้ความรักความอบอุ่นให้กำลังใจและเข้าใจความต้องการของเด็กชายไก่อให้มากขึ้นเพื่อสามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง

2.2 อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความสนใจเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง และให้กำลังใจเพื่อให้เด็กชายไก่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้สำเร็จ ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า

2.3 เพื่อน ๆ ร่วมชั้น ควรให้กำลังใจ และให้ความสนใจเด็กชายไก่อ และ พยายามชักชวนเด็กชายไก่อ ให้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนให้มากขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชายกบ

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

1.1 ปัญหาของเด็กชายกบ คือ การเสพยาบ้า

1.2 สาเหตุที่ทำให้เด็กชายกบเสพยาบ้า มีดังนี้

1.2.1 บุคลิกภาพส่วนตัวของเด็กชายกบ ได้แก่ ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ขาดความมั่นใจในตนเอง

1.2.2 สิ่งแวดล้อม ได้แก่

ก. สิ่งแวดล้อมที่บ้าน

1. สัมพันธภาพในครอบครัว บิดามารดาไม่มีเวลาให้ ขาดความรักความอบอุ่นและการเอาใจใส่จากบิดามารดา

2. สภาพแวดล้อมที่บ้าน ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัยมีการซื้อขายยาบ้าอย่างแพร่หลาย การหาซื้อยาบ้ามาเสพยาซึ่งง่าย ราคาถูก

ข. สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ เพื่อน ๆ มีการรวมกลุ่มกันเสพยาบ้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนเสพยาบ้าลดลงภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี

2. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตเด็กชายกบ ทั้งในและนอกชั้นเรียน ได้แก่ คาบเรียนกิจกรรมแนะแนว คาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ คาบเรียนวิชาพลศึกษาและพักกลางวัน รวม 4 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที พบว่า เด็กชายกบ เป็นคนร่าเริงขณะคุยกับเพื่อน ๆ เมื่อถึงชั่วโมงเรียนจะเข้าห้องช้ากว่าเพื่อนทุกคนในห้อง บางครั้งนั่งเหม่อลอย มองออกไปนอกหน้าต่าง นั่งด้านหลังสุดของห้องเรียนทุกครั้ง ไม่สบตาผู้สอน ไม่สนใจเรียน บางครั้งนั่งหลับ ระหว่างเวลาพักกลางวันนั่งคุยกับเพื่อน ๆ บริเวณข้างห้องน้ำอย่างสนุกสนาน ก่อนเข้าห้องเรียนในภาคบ่ายจะเข้าห้องน้ำ เวลาที่ใช้ในการเข้าห้องน้ำประมาณ 5 – 10 นาที จะเข้าห้องน้ำพร้อมกับเพื่อน ๆ อีก 3 – 5 คน และออกจากห้องน้ำในสภาพที่ศีรษะเปียกน้ำทุกคน

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชายกบและผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เด็กชายกบ รายงานว่า เด็กชายกบเป็นบุตรคนโตของ

ครอบครัว มีน้องชาย 1 คน เด็กชายกบอาศัยอยู่บ้านพักข้าราชการกับลุงและปิตามารดา ปิตามารดามีอาชีพรับราชการ ได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองวันละ 50 บาท ความรู้สึกของเด็กชายกบที่มีต่อครอบครัวนั้น เด็กชายกบคิดว่าตนเองไม่ค่อยสนิทสนมกับคนในครอบครัว ปิตามารดาให้ความสนใจน้องชายมากกว่าตน ไม่ชอบอยู่บ้านเพราะไม่ค่อยมีความสุข เพื่อนสนิทของเด็กชายกบ ได้แก่ เด็กชายไก่ และนายตัน ความคาดหวังในอนาคต เด็กชายกบอยากเป็นนักออกแบบ อยากเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษานี้ ในเรื่องของการเสพยา บ้า นั้นเริ่มเสพมาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนที่เสพด้วยกันมีประมาณ 5 – 6 คน ปัจจุบันเหลือเพียง 2 – 3 คนเท่านั้นเพราะถูกให้ออกจากโรงเรียนไปแล้ว ขณะที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เสพเพียง 1 – 2 เม็ดต่อสัปดาห์ ปัจจุบันเสพประมาณ 5 – 6 เม็ดต่อสัปดาห์ สถานที่เสพจะเป็นบ้านเพื่อน บางครั้งแอบเสพกันในห้องน้ำ ขณะเสพจะเสพด้วยกัน 3 – 4 คน สำหรับค่ายาที่ซื้อมาเสพก็จะรวมเงินกันซื้อ ลูกค้าประจำจะซื้อได้ในราคาถูก ถ้าเสพที่โรงเรียนจะมีคนคอยให้สัญญาณหากมีอาจารย์ผ่านมา เคยถูกอาจารย์ฝ่ายปกครองจับได้ เชิญผู้ปกครองให้มาพบและภาคทัณฑ์เอาไว้ พยายามที่จะเลิกเสพหลายครั้งแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถเลิกเสพได้ เวลาเสพแล้วจะมีความสุข สนุกสนาน สดชื่น ลืมเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่สบายใจ

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายงานว่าการสัมภาษณ์เด็กชายกบ มักจะหนีเรียนเป็นประจำ ไม่ค่อยสนใจการเรียน ถูกพักการเรียนเนื่องจากหนีเรียนมาแล้วหลายครั้ง เคยถูกภาคทัณฑ์เอาไว้เนื่องจากเสพยาบ้า ขณะนี้ฝ่ายปกครองให้โอกาสปรับปรุงตนเองและเลิกเสพยาบ้า ชอบหนีเรียนไปนั่งอยู่บริเวณห้องน้ำนิสสัยส่วนตัวของเด็กชายกบนั้นจะติดเพื่อน เพื่อนสนิทของเด็กชายกบจะเป็นนักเรียนห้องอื่น หากดูจากลักษณะภายนอกอาจารย์ไม่คิดว่าเด็กชายกบจะเสพยาบ้า เพราะเพื่อนห้องเดียวกันกับเด็กชายกบเป็นนักกีฬาและร่างกายแข็งแรงทุกคน

2.2.3 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า เด็กชายกบเป็นคนที่ค่อนข้างคุย

เก่ง สนุกสนานร่าเริง มีเพื่อนมาก บางครั้งมีเพื่อนมาค้างที่บ้าน บางครั้งก็ขออนุญาตไปค้างคืนบ้านเพื่อน ปิตามารดาก็อนุญาต หากไม่อนุญาตก็จะหนีไปเฉยๆ สำหรับความสัมพันธ์ในครอบครัวนั้นเด็กชายกบไม่ค่อยสนิทสนมกับปิตามารดาเท่าที่ควร เด็กชายกบจะติดเพื่อนมากกว่า มักกลับบ้านผิดเวลา บางวันกลับบ้าน 20.00 น. บางวันกลับบ้าน 21.00 น. เด็กชายกบบอกว่าอยู่บ้านเด็กชายไก่ที่เป็นเพื่อนสนิทก็ไม่ว่ากล่าวตักเตือนอะไร และบางวันไม่เคยพูดคุยกันเลย เพราะไม่ได้กลับบ้าน ตอนที่เด็กชายกบกลับบ้านในตอนเช้าปิตามารดาก็ออกไปทำงานแล้ว ปิตามารดาจะเอาเงินค่าใช้จ่ายวางไว้ให้บนโต๊ะ ปิตามารดาไม่เคยทราบเรื่องการเสพยาบ้ามาก่อนเลยจนกระทั่งทางโรงเรียนเชิญให้ไปพบ ปิตามารดาได้พูดคุยให้เลิกเสพแต่ก็ไม่ได้ผล นอกจากนี้ปิตามารดาไม่ค่อยมีเวลาให้และไม่มีความดูแลเพราะต้องทำงานพิเศษกันทั้ง 2 คน

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัวของเด็กชายกบ มีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้านเด็กชายกบ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2542 เวลา 11.00 – 11.30 น. ทราบว่า สถานที่พักของเด็กชายกบ เป็นบ้านพักข้าราชการโดยมีลุงเป็นเจ้าของบ้าน บิดามารดารับราชการ ภายในบ้านคับแคบเนื่องจากอาศัยอยู่ด้วยกันหลายคน ชั้นบนเป็นห้องนอน ชั้นล่างเป็นห้องรับแขก มีชุดรับแขก 1 ชุด มีห้องครัวและห้องน้ำอยู่ด้านหลัง การวางสิ่งของในบ้านไม่ค่อยเป็นระเบียบ จากการเยี่ยมบ้านได้พูดคุยกับบิดาของเด็กชายกบ ทราบว่าเด็กชายกบมักกลับบ้านค่ำเป็นประจำ บางครั้งก็ไม่กลับบ้าน จะกลับมาตอนที่บิดามารดาไปทำงานแล้ว ไม่ค่อยมีโอกาสได้พูดคุยกัน เนื่องจากบิดามารดาไปทำงานแต่เช้า จะมีโอกาสได้พูดคุยกันเฉพาะวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ ไม่ค่อยพูดคุยกับคนในบ้าน ชอบเก็บตัวอยู่แต่ในห้องของตน อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียนเคยเชิญไปรับทราบความประพฤติในเรื่องการเสพยาบ้า ผู้ปกครองได้พยายามพูด อบรมเพื่อให้เลิกเสพแต่ก็ยังไม่เลิก

2.4 แบบสอบถามและแบบสำรวจ

2.4.1 ผลการกรอกแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

เด็กชายกบ กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 14 ปี เป็นบุตรคนที่ 1 มีน้องชาย 1 คน บิดามารดารับราชการ ได้รับค่าใช้จายจากมารดาวันละ 50 บาท

ข. ข้อมูลด้านสุขภาพ

เด็กชายกบไม่เคยประสบอุบัติเหตุหรือได้รับบาดเจ็บร้ายแรงมาก่อน ไม่เคยตรวจสุขภาพ น้ำหนัก 50 กิโลกรัม ส่วนสูง 166 เซนติเมตร ปกตินอนวันละ 8 – 10 ชั่วโมง

ค. ข้อมูลด้านสังคมและกิจกรรม

ที่พักอาศัยของเด็กชายกบเป็นบ้านพักข้าราชการ ชอบให้เพื่อนมาเที่ยวบ้านเป็นครั้งคราว ชอบอ่านหนังสือประเภทตลกขบขัน ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน กีฬากลางแจ้งที่ชอบที่สุด คือ ฟุตบอล กีฬาในร่มที่ชอบคือสนุกเกอร์

ง. กิจกรรม การศึกษาและปัญหา

กิจกรรมของโรงเรียนที่เด็กชายกบสนใจ คือ กิจกรรมเนื่องในวันปิดกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียน กิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด ไม่เคยเป็นหัวหน้าชั้นและหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรม ในโรงเรียนมีเพื่อนจำนวนมาก สิ่งที่ทำร่วมกับเพื่อนสนิท คือ เสพสิ่งเสพติดวิชาที่ชอบมากที่สุดคือ วิชาพลศึกษา วิชาที่ชอบน้อยที่สุดคือวิชาภาษาไทย อนาคตตั้งใจศึกษาต่อทางด้านช่าง

2.4.2 ผลการตอบแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว เด็กชายกบมองว่า ตนเองไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ใจร้อน ใจดีใจไม่ค่อยสงบ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ไม่ค่อยฉลาด พอใจในตนเอง ไม่ค่อยสุขภาพ ไม่อยากมีสภาพเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือติดยาเสพติด บางครั้งรู้สึกเกลียดตัวเอง ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ ไม่ค่อยคิดก่อนทำ เวลามีปัญหาไม่สามารถหาทางแก้ปัญหาได้ ชอบผลัดวันประกันพรุ่ง

อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว ในด้านครอบครัวเด็กชายกบคิดว่า สมาชิกในครอบครัวไม่ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ ไม่มีความสำคัญสำหรับครอบครัว ไม่ค่อยลงรอยกับสมาชิกในครอบครัว และไม่ได้ประพฤติตนตามที่ครอบครัวต้องการ ครอบครัวไม่มีความสุข ไม่มีความอบอุ่นและไม่ค่อยรักกัน เวลามีปัญหาครอบครัวไม่ค่อยสนใจและให้ความช่วยเหลือ

อัตมโนทัศน์ด้านสังคม ในด้านสังคมเด็กชายกบมองว่า ตนเองสามารถเข้ากับคนอื่นได้ดี เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ไม่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น บางครั้งไม่มีน้ำใจไม่ตรีกับผู้อื่น พร้อมทั้งจะยกโทษให้ผู้อื่น

2.4.3 ผลการตอบแบบสำรวจความต้องการและปัญหา

ก. ความต้องการและปัญหาด้านการเรียน เกิดจากการเบื่อการเรียน สาเหตุของปัญหาเกิดจาก ไม่รู้จักวิธีเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน

ข. ความต้องการและปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านสุขภาพ โรคที่เป็นประจำ คือ ปวดท้อง ปวดเมื่อยตามร่างกาย อาหารที่รับประทานในแต่ละวันรับประทานได้มาก และรับประทานจุกจิกทั้งวัน มีการออกกำลังกายโดยการเล่นกีฬาเป็นประจำ การพักผ่อนวันละ 8 ชั่วโมง

ค. ความต้องการและปัญหาด้านเศรษฐกิจ เด็กชายกบได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองวันละ 50 บาท เงินจำนวนดังกล่าวเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน

ง. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนเด็กชายกบมีความรู้สึกต่อโรงเรียนดังนี้ โรงเรียนมีบรรยากาศน่าเรียนพอสมควร อาคารและบริเวณโรงเรียนสวยงาม กว้างขวางและบรรยากาศดีมาก มีสถานที่อ่านหนังสือตามลำพัง ห้องสมุดของโรงเรียนมีเอกสารและอุปกรณ์ต่าง ๆ พอเพียง บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดสะดวกมาก นอกจากนี้โรงเรียนยังมีบริการอื่น ๆ เช่น บริการน้ำดื่มสะดวกมาก มีทุนอาหารกลางวัน ทุนการศึกษา การตรวจสุขภาพ ครูที่ปรึกษา และกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือหลักสูตรเป็นประจำ

จ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เด็กชายกบมีความรู้สึกต่อครอบครัวดังนี้ บ้านน่าอยู่พอสมควร บรรยากาศภายในบ้านต่างคนต่างอยู่ ตัวบ้านและบริเวณบ้านค่อนข้างคับแคบ มีห้องส่วนตัวสำหรับอ่านหนังสือตามลำพัง

จ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ เด็กชายกบมีเพื่อนสนิทหลายคน ส่วนใหญ่เป็นเพื่อนอยู่ชั้นเดียวกัน ลักษณะของเพื่อนสนิท ชอบทำผิดระเบียบ โดยปกติเพื่อน ๆ จะให้ความสนใจเอาใจใส่ ความรู้สึกของเด็กชายกบที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองโดดเดี่ยว ขณะนี้กำลังมีปัญหาขัดแย้งกับบิดามารดา บิดามารดาไม่ค่อยสนใจเอาใจใส่ เมื่อเสียใจหรือดีใจจะเก็บความรู้สึกไว้ไม่แสดงออก

ข. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตและค่านิยม สภาพจิตใจ และอารมณ์ในขณะนี้ เด็กชายกบมีความรู้สึกว้าวุ่น เดียวดาย ตนเองไม่มีค่า สิ่งที่ไม่ดีใฝ่ฝันมากที่สุด คือ ทำงานได้เงินเดือน อยากให้โลกสดใส คนในสังคมมีน้ำใจต่อกัน

ค. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิต เด็กชายกบอยากเป็นนักออกแบบ อยากเรียนต่อทางด้านกราฟิกเพื่อประกอบอาชีพช่างเขียน สิ่งที่ยากให้ครอบครัวปรับปรุง คือ การเอาใจใส่ การเข้าใจและไว้วางใจกัน

2.4.4 ผลการตอบแบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน พบว่า เด็กชายกบไม่ค่อยมีความสุข เหงาและว้าวุ่นบ่อย ชอบนั่งเหม่อลอย เป็นคนใจร้อนและโมโหง่าย อยากให้มีคนรับฟังเรื่องราวของตนเอง ไม่ค่อยได้รับความสนใจเอาใจใส่จากบิดามารดา บิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาให้และไม่เคยแสดงความห่วงใย เวลาที่กลับบ้านคำบิฑามารดา ไม่ได้แสดงความห่วงใยเท่าที่ควร มีความรู้สึกว้าวุ่นไม่มีค่า ไม่อยากกลับบ้าน รู้สึกท้อแท้เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ กลัวความผิดหวัง มักจะทำอะไรให้ตัวเองเสียใจภายหลัง เป็นคนอ่อนไหวง่าย มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีความพยายามในการทำงาน ชอบดูโทรทัศน์และฟังวิทยุอยู่จนดึก

2.5 แบบทดสอบบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

2.5.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ พบว่าเด็กชายกบมีอาการเปลี่ยนแปลงง่าย มีความรู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย ค่อนข้างคิดสับสน ค่อนข้างฉุนเฉียวง่าย ไม่พอใจตนเอง ไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเอง พยายามควบคุมตนเอง ย้ำคิด

2.5.2 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

จากแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า เด็กชายกบมีความรู้สึกห่างเหินกับมารดา รู้สึกด้อยและโดดเดี่ยว พยายามคิดแก้ปัญหาแต่หาทางออกไม่ได้ มีความกังวล กลุ้มใจ ว้าวุ่น คิดไม่ตก ไม่สดชื่น บรรารณาที่จะพึ่งพาพ่อ แม่ แต่ไม่สมบรรารณาและไม่ทราบว่าจะหันหน้าไปพึ่งใคร

2.5.3 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

จากแบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า เด็กชายกบไม่ค่อยได้รับความไว้วางใจจากพ่อแม่ มีความรู้สึกต่อตนเองว่ามักจะทำอะไรไม่คิด มีความรู้สึกผิดอย่างมากที่ติดยาเสพติด ต้องการให้พ่อและแม่เข้าใจ

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชายกบ เสพยาบ้ามีสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็กชายกบ

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบพบว่า เด็กชายกบ มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ค่อนข้างคิดสับสน อารมณ์ฉุนเฉียวง่าย มีความรู้สึกที่ตนเองอยู่อย่างโดดเดี่ยว ว้าเหว่ พยายามที่จะพึ่งพาพ่อแม่แต่ไม่สำเร็จ เมื่อต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ จึงแก้ปัญหาด้วยการตัดสินใจที่ไม่เหมาะสม คือหันไปเสพยาบ้า

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบพบว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของเด็กชายกบ คือ สภาพการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม คือ เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เด็กจึงขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ขาดความมั่นคง ปลอดภัย และไม่มีที่พึ่ง ประกอบกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งอาจเป็นโรงเรียน หรือที่พิกาศัยมีการมั่วสุมเสพยาบ้าในกลุ่มวัยรุ่น เมื่อเด็กชายกบรู้สึกว้าเหว่ จึงหันเข้าหากลุ่มเพื่อนที่เสพยาบ้า และการซื้อขายยามาเสพยาบ้าอย่างง่าย ราคาไม่แพง

4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไข

ผู้ศึกษาได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การช่วยเหลือโดยตรง

1.1 การให้คำปรึกษาแก่เด็กชายกบ โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษา มีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิตอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษา มีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยให้คำปรึกษาเด็กชายกบ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลจากการให้คำปรึกษาเด็กชายกบสามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น

1.2 ขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ ตลอดจนเพื่อนนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับ เด็กชายกบเพื่อปรึกษาปัญหาของเด็กและการช่วยเหลือแก้ปัญหา ให้กำลังใจเพื่อให้เด็กชาย กบ สามารถเลิกเสพยาบ้าได้สำเร็จ มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ครูอาจารย์ เพื่อนนักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

1.3 ผู้วิจัยปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบิดามารดาของเด็กชายกบ เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในตัวของเด็กมากขึ้น ซึ่งแนวทางในการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่ทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งกระตุ้น ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน ผลปรากฏ ว่าบิดามารดาเข้าใจเด็กชายกบ ให้ความสนใจในการเอาใจใส่และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

ประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันพฤหัสบดีที่ 9 ธันวาคม 2542 เวลา 12.00 – 13.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับชั้น ม.3 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้เด็กชายกบเลิกเสพยาบ้า หันมาสนใจเอาใจใส่ ในการเรียนให้มากขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุม ปรึกษารายกรณี อาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กชายกบเป็นอย่างดี

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กชายกบ พบว่า มีสาเหตุมาจากปัญหา ส่วนตัวของเด็กชายกบ ได้แก่ จิตใจอ่อนไหว ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ต้องการพึ่งพาผู้อื่น และการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ปล่อยปละละเลย ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น บางครั้งรู้สึกท้อแท้ ไม่มีที่พึ่ง ไม่มีความสุข ขาดการ ควบคุมตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุดังกล่าวพอที่จะแก้ไขได้หากได้รับความร่วมมือกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เด็กชายกบน่าจะเลิกเสพยาบ้าได้ในที่สุด

6. การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือเด็กชายกบ ผู้วิจัยได้ติดตามผลดังนี้

1. จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เด็กชายกบ รายงานว่า เด็กชายกบสามารถลด ปริมาณการเสพยาบ้าลงได้จากที่เคยเสพวันละ 5 – 6 เม็ด ลดลงเหลือ 1 – 2 เม็ด ปัจจุบันยังมึ การเสพอยู่บ้างสัปดาห์ละ 1 – 2 เม็ด

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า เด็กชายกบพูดคุยกับบิดามารดามากขึ้น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้มากขึ้น เวลาจะไปเที่ยวบ้านเพื่อนมีการขออนุญาตก่อนเสมอ
3. จากการสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนในห้อง รายงานว่า เด็กชายกบ มีความสนใจในการเรียนมากขึ้นการหนีเรียนน้อยลง เวลารว่างและพักกลางวันจะไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อนนักเรียนชายในห้อง
4. จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายงานว่า เด็กชายกบ สนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น เข้าเรียนทุกวิชา

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชายกบ

เด็กชายกบ ควรมีเพื่อนหรือบุคคลที่ไว้ใจ สามารถพูดคุยถึงปัญหาของตน ควรรู้จักควบคุมตนเองให้มากขึ้น พยายามแก้ไขข้อผิดพลาดของตน และควรมีความพยายามเพื่อให้ตนเองสามารถเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษานี้ สนใจอนาคตให้มากและทำปัจจุบันให้ดีที่สุดในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กชายกบ

2.1 ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่ การเลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่น พยายามทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวให้มากขึ้น และเข้าใจความต้องการของเด็กชายกบให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กชายกบสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและสามารถเลิกเสพยาบ้าได้ในที่สุด

2.2 อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา ควรให้ความสนใจเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง และให้กำลังใจเพื่อให้เด็กชายกบสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้สำเร็จใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ส่งเสริมให้เด็กชายกบได้ใช้ความสามารถด้านกีฬาอย่างเต็มที่

กรณีศึกษารายที่ 3 นายตัน

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

1.1 ปัญหาของนายตัน คือ การเสพยาบ้า

1.2 สาเหตุที่ทำให้นายตัน เสพยาบ้า มีดังนี้

1.2.1 บุคลิกภาพส่วนตัวของนายตัน ได้แก่ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง
อยากลอง และต้องการพึ่งพาผู้อื่น เกือบกด

1.2.2 สิ่งแวดล้อม ได้แก่

ก. สิ่งแวดล้อมทางบ้าน

1. สัมพันธภาพในครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา
ได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมจากผู้ปกครองมากเกินไป

2. สภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัยมีการซื้อขายยาบ้า
อย่างแพร่หลาย หาซื้อง่ายราคาถูก

ข. สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันมีการรวมกลุ่มและ
ชักชวนกันเสพยาบ้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนเสพยาบ้าลดลงภายหลังได้รับการ
ศึกษารายกรณี

2. การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนายตันทั้งในและนอกชั้นเรียน ได้แก่ คาบเรียน
กิจกรรมแนะแนว คาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ คาบเรียนวิทยาศาสตร์และพักกลางวัน รวม
4 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที พบว่า นายตันเป็นคนร่าเริงขณะคุยกับเพื่อน ๆ แต่เมื่ออยู่คน
เดียวจะเงียบขรึม ไม่มีความสุข เมื่อถึงชั่วโมงเรียนจะเข้าห้องซักว่าเพื่อนทุกคนในห้อง นั่ง
ด้านหลังสุดของห้องเรียนทุกครั้งและมักจะนั่งกับเด็กชายไก่ (ผู้รับการศึกษารายกรณีที่ 1) ไม่
สบตาผู้สอน และนั่งเหม่อลอย ไม่สนใจการเรียน ระหว่างเวลาพักกลางวันมักนั่งคุยกับเพื่อน ๆ
บริเวณข้างห้องน้ำ ก่อนเข้าห้องเรียนทุกครั้งจะเข้าห้องน้ำใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที เมื่อ
ออกจากห้องน้ำศรีษะและเสื้อผ้าเปียกน้ำ

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์นายตันและผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์ นายตัน รายงานว่า นายตันกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 เป็นบุตรคนที่ 1 มีน้องชาย 1 คน นายตันอาศัยอยู่กับบิดามารดา ยายและน้ำ บิดามารดามีอาชีพรับจ้างทำงานตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 2.00 น. ดังนั้นจึงไม่มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกัน นายตันจึงอยู่ในความดูแลของยาย และน้ำ น้ำจะเป็นผู้ควบคุมเวลาในการกลับบ้าน หากกลับบ้านผิดเวลาก็จะถูกลงโทษ เมื่อออกนอกบ้านก็จะให้น้ำสะเภาคอยตามไปด้วยทุกครั้ง ยายมีสุขภาพไม่แข็งแรง เดินไม่ค่อยไหว ดังนั้นขณะอยู่ที่บ้านนายตัน ต้องดูแลยายและคอยปรนนิบัติยายตลอดเวลา ได้รับเงินค่าใช้จ่าจากยายวันละ 70 บาท ความคาดหวังในอนาคต นายตันอยากรับราชการทหารหรือตำรวจและอยากเป็นคนดีคนหนึ่งของสังคม ในเรื่องการเสพยาบ้า นั้นเสพมาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทางบ้านไม่เคยรู้เรื่องเลย ขณะเสพวันละ 1-2 เม็ด ปัจจุบันทางบ้านทราบเรื่องการเสพยาบ้าแล้ว เพราะทางโรงเรียนจับได้ขณะเสพกับเพื่อน ๆ ทางโรงเรียนจึงเชิญผู้ปกครองมาพบ หลังจากที่ทางบ้านทราบเรื่องการเสพยาบ้าแล้วทางบ้านควบคุมมากขึ้น ปัจจุบันการเสพยาบ้าจะเสพวันละ 5-6 เม็ด เสพกันหลาย ๆ คนจะรู้สึกสนุกสนาน มีความสุข สบายใจ เหมือนได้รับอิสระ สถานที่เสพจะแอบเสพทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ถ้าเสพที่โรงเรียนจะให้เพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่นอกห้องนำส่งสัญญาณหากอาจารย์มา เมื่อเสพที่บ้านจะออกไปเสพนอกบ้านกับเพื่อน ๆ แถวบ้าน

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และหัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายงานว่า นายตันจะหนีเรียนเป็นประจำ ไม่ค่อยสนใจการเรียน ชอบหนีเรียนไปนั่งบริเวณห้องน้ำ เพื่อนสนิทของนายตัน คือเด็กชายไก่ (ผู้รับการศึกษารายที่ 1) ไปไหนก็ไปด้วยกันตลอด เด็กชายไก่ ดิตยาบ้าและคาดว่านายตันก็ดิตยาบ้าเช่นเดียวกัน เพราะพฤติกรรมเปลี่ยนไปมาก จากที่เคยสนใจเรียน สนุกสนานร่าเริง เปลี่ยนเป็นเฉื่อยขрім ซึม ไม่ร่าเริง ไม่ค่อยพูดคุยเหมือนเดิมและไม่สนใจเรียน

2.2.3 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า นายตันเป็นเด็กที่มีความกตัญญู เวลา

อยู่บ้านจะคอยดูแลยายตลอดเวลา เวลาว่างจะร้องเพลงและเล่นกีตาร์ เวลาออกนอกบ้านจะขออนุญาตก่อนทุกครั้ง ในช่วงภาคเรียนที่ 2 กลับบ้านค่ำ จะถูกนำชายดูและลงโทษอย่างรุนแรงไม่คอยพูดคุยเหมือนแต่ก่อน ในเรื่องของการดิตยาเสพติดนั้น ทางบ้านทราบแล้วยกเว้นบิดามารดายังไม่ทราบ และยายตั้งใจว่าไม่ยากบอกให้ทราบ นายตันเคยหนีออกจากบ้านไปครั้งหนึ่งแล้ว ไปพักอยู่บ้านเด็กชายไก่ (รับการศึกษารายที่ 1) 3 วัน ยายไปตามที่โรงเรียนและพูดให้กลับบ้านนายตันก็กลับ

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในบ้านมีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้าน นายตัน เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2542 เวลา 16.00 – 16.30 น. ทราบว่า สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ 2 ชั้น ค่อนข้างเก่า ไม่มีรั้วบ้าน ในบริเวณบ้านยัง

มีบ้านติดกันอีกหลายหลัง สภาพอากาศบริเวณบ้านไม่ดีเท่าที่ควร ไม่ถูกสุขลักษณะ มีน้ำขัง และส่งกลิ่นเหม็น มีเสียงรบกวนจากรถจักรยานยนต์อยู่ตลอดเวลา ภายในบ้านค่อนข้างคับแคบ ห้องน้ำและห้องครัวอยู่ด้านหลังของบ้าน จากการเยี่ยมบ้านได้พูดคุยกับยายของนายต้นทราบว่า ขณะที่นายต้น เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 นายต้นค่อนข้างขยัน กลับบ้านตรงเวลาทุกวัน มาในระยะหลังประมาณภาคเรียนที่ 2 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นี้เองที่เริ่มกลับบ้านไม่ตรงเวลา เคยได้รับแจ้งจากทางโรงเรียนว่าหนีเรียนบ่อย ครั้งสุดท้ายได้รับแจ้งจากทางโรงเรียนว่าเสพยาบ้า หน้าชายหลงโทษอย่างรุนแรง นายต้นก็ยังไม่เลิกเสพยาและหนีออกจากบ้านไปค้างบ้านเพื่อนอีก 3 วันจึงกลับบ้าน

2.4 แบบสอบถามและแบบสำรวจ

2.4.1 ผลการกรอกแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

นายต้น กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นบุตรคนที่ 1 มีน้องชาย 1 คน บิดามารดามีอาชีพรับจ้าง ทำงานกลางคืนทั้ง 2 คน ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดามารดานายต้นได้รับค่าใช้จายจากผู้ปกครองวันละ 70 บาท

ข. ข้อมูลด้านสุขภาพ

นายต้นไม่เคยเจ็บป่วยอย่างหนักมาก่อน เคยได้รับอุบัติเหตุปากกาแทงหูเมื่ออายุ 12 ปี สุขภาพโดยทั่วไปแข็งแรง ไม่เคยตรวจสุขภาพมาก่อน ปกตินอนวันละ 6-8 ชั่วโมง ส่วนสูง 10 เซนติเมตร น้ำหนัก 50 กิโลกรัม เคยมีอาการวิงเวียนศรีษะบ้าง

ค. ข้อมูลด้านสังคมและกิจกรรม

ที่พักอาศัยของนายต้นเป็นบ้านของตนเอง มีเพื่อน ๆ มาเที่ยวที่บ้านบ้างเป็นบางครั้ง ความรู้สึกเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนจะสนุกสนาน กีฬากลางแจ้งที่ชอบคือฟุตบอล กีฬาในร่มที่ชอบคือปิงปอง ชอบเล่นกีตาร์ ร้องเพลง งานอดิเรกสะสมแฮนด์บิล

ง. กิจกรรม การศึกษา และปัญหา

กิจกรรมของโรงเรียนที่นายต้นสนใจมากที่สุด คือกิจกรรมวันปิดกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียน กิจกรรมที่นายต้นสนใจ คือ ดนตรี เคยได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้น ในโรงเรียนมีเพื่อนมากพอสมควร สิ่งที่ทำร่วมกับเพื่อนสนิทคือ สูบบุหรี่ วิชาเรียนที่ชอบมากที่สุด คือวิทยาศาสตร์ วิชาที่ชอบน้อยที่สุดคือสังคมศึกษา ไม่ค่อยมีสมาธิในการดูหนังสือและไม่ชอบเรียนหนังสือ ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง อาชีพที่สนใจในอนาคตคือ ทหาร

2.4.2 ผลการตอบแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว นายต้นมองตนเองว่าเป็นคนร่าเริง สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่อยากมีชีวิตเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือเสพยาเสพติด รู้สึกเกลียดตัวเอง เวลามีปัญหาไม่สามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป บางครั้งจิตใจไม่ค่อยสงบ ไม่ฉลาด ไม่ค่อยคิดก่อนทำ บางครั้งไม่พูดความจริง ชอบผลัดวันประกันพรุ่ง

อัตมโนทัศน์ในด้านครอบครัว นายต้นคิดว่า ครอบครัวไม่มีความสุข ทุกคนในครอบครัวไม่ให้ความไว้วางใจ เวลามีปัญหาครอบครัวไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ ตนเองไม่มีความสำคัญสำหรับครอบครัว สมาชิกครอบครัวอื่น ๆ มีความรักใคร่เอื้ออาทรต่อกันดี ไม่มีความอบอุ่น ไม่ได้ปฏิบัติตัวตามที่ครอบครัวต้องการ ไม่ค่อยลงรอยกับสมาชิกในครอบครัว

อัตมโนทัศน์ด้านสังคม ในด้านสังคมมองว่าตนเองสามารถเข้ากับคนอื่นได้ดี สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ บางครั้งมีความรู้สึกไม่ดีกับคนบางคนและไม่ยอมยกโทษให้ใครง่าย ๆ

2.4.3 ผลการตอบแบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

ก. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียน ปัญหาทางการเรียนเกิดจากการเบื่อหน่าย สอบตก สาเหตุของปัญหาเกิดจาก พื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี ขาดเรียนบ่อย ไม่มีสมาธิ

ข. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ โรคที่เป็นประจำคือ เลือดกำเดาออก ปวดท้อง ปริมาณอาหารที่รับประทานในแต่ละวันรับประทานในปริมาณมากและรับประทานมากเกินไป 3 มื้อ มีการออกกำลังกายบ้างเป็นบางครั้ง นอนวันละ 6-8 ชั่วโมง

ค. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ นายต้นได้รับค่าใช้จ่าจากผู้ปกครองวันละ 70 บาท เงินจำนวนนี้จ่ายเป็นค่าอาหาร 50 บาท หากเงินไม่พอจะขอยืมจากเพื่อน

ง. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน นายต้นมีความรู้สึกที่โรงเรียนไม่น่าเรียน แต่โรงเรียนมีบรรยากาศที่อบอุ่น อาคารและบริเวณสวยงามมาก สะอาด กว้างขวาง อากาศดี มีเสียงรบกวนเป็นบางครั้ง ห้องสมุดของโรงเรียนมีอุปกรณ์และเอกสารเพียงพอ บริการของห้องสมุดสะดวกมาก นอกจากนี้โรงเรียนยังมีบริการอื่น ๆ อีก ได้แก่ บริการน้ำดื่ม ทานอาหารกลางวัน ทานการศึกษา การตรวจสุขภาพ จัดให้มีครูที่ปรึกษาและกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากการเรียน

จ. ความต้องการเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทางบ้าน นายต้นมีความรู้สึกที่บ้านน่าอยู่น่าอาศัยมาก บรรยากาศของบ้านสามัคคีกัน ตัวบ้านและบริเวณต่างๆ สะอาด พอสมควร โปรงแต้ร้อน ค่อนข้างเก่าและคับแคบ อากาศไม่ค่อยดี มีเสียงรบกวนตลอดเวลา มีห้องอ่านหนังสือส่วนตัวแต่ไม่สะอาดและมีเสียงรบกวนเป็นบางครั้ง

ฉ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ นายต้น มีเพื่อนสนิท 2-3 คน ลักษณะของเพื่อนสนิทจะอยู่ชั้นเดียวกัน ชอบทำผิดระเบียบ ในการคบเพื่อนจะตามใจเพื่อน นายต้นมีความรู้สึกว่าตนเองโดดเดี่ยวแต่เพื่อน ๆ ให้ความสนใจเอาใจใส่ดี ขณะนี้กำลังมีปัญหาขัดแย้งกับผู้ปกครอง

ช. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตและค่านิยม สภาพจิตใจ และอารมณ์ของนายต้นขณะนี้ นายต้นรู้สึกว่าตนเองว่าเหว่เดียวดาย คิดมาก ท้อแท้ใจ หงุดหงิด รู้สึกว่าโลกนี้ไม่น่าอยู่ รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า สิ่งที่ได้ฝันมากที่สุด คือ เรียนจบชั้นมัธยมศึกษา พร้อมกับเพื่อน ๆ

ซ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิตและอนาคต นายต้นอยากเป็นคนดีคนหนึ่งของสังคม อยากประกอบอาชีพค้าขาย อยากให้โรงเรียนปรับปรุงทางด้านความสนใจและเอาใจใส่นักเรียนให้มากขึ้น ไม่อยากให้ครอบครัวบังคับควบคุมมากเกินไป

2.4.4 ผลการตอบแบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน พบว่า ลักษณะของ นายต้น เป็นคนมีความรู้สึกท้อแท้ใจ มักวิตกกังวลใจในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำอะไรมักไม่ประสบความสำเร็จ ไม่มีจุดหมายในชีวิตที่แน่นอน รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า เป็นคนช่างคิดและวิตกกังวล บิดามารดาไม่ค่อยให้ความสนใจ อยากให้มีคนรับฟังเรื่องราวของตนเอง เวลามีปัญหาบิดามารดาไม่ค่อยสนใจต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง บิดามารดาไม่ค่อยแสดงความสนใจและห่วงใย กลัวความผิดหวัง รู้สึกท้อแท้เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ทำงานได้รวดเร็วชอบเป็นผู้นำ

2.5 แบบทดสอบบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

2.5.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ พบว่า นาย ค เป็นคนจิตใจไม่สงบ คิดวุ่นวาย คิดมาก มีความวิตกกังวล ยุ่งยากที่จะควบคุมอารมณ์ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีความวิตกกังวลสูง

2.5.2 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

จากแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า นายต้น มีความวิตกกังวลสูง ไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่จากบิดามารดา กลุ้มใจ คิดไม่ตก สัมพันธภาพกับมารดาไม่ค่อยดี ต้องการพึ่งพาพ่อและต้องการใกล้ชิดกับพ่อ ไม่ทราบว่าจะหันไปพึ่งใคร ไม่เชื่อมั่นในตนเอง พยายามต่อสู้ชีวิตและจริงจังกับชีวิต

2.5.3 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

จากแบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า นายตัน มีความรู้สึกต่อครอบครัวคือ ควบคุมและเข้มงวดมากเกินไป ไม่ให้ตนเองได้รับอิสระ ความต้องการของนายตันคือต้องการอิสระ ไม่อยากถูกบังคับและควบคุม ไม่อยากผิดพลาดเหมือนที่ผ่านมา

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า นายตัน เสพยาบ้ามีสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัว นายตัน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบ พบว่า นายตันไม่ค่อยได้รับความสนใจเอาใจใส่จากบิดามารดา ถูกควบคุมจากคนในครอบครัวมากเกินไปทำให้เป็นคนช่างคิด มีความวิตกกังวลสูง เนื่องจากไม่มีบุคคลที่จะรับฟังเรื่องราวของตนเอง ไม่รู้จะหันไปพึ่งใครจึงพยายามหาทางออกด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม โดยการเสพยาบ้า เพื่อให้ลืมเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบ พบว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของนายตัน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม นั่นคือขาดความสนใจและเอาใจใส่จากบิดามารดา ประกอบกับบุคคลอื่นในครอบครัวเลี้ยงดูแบบเข้มงวดทำให้นายตัน รู้สึกขาดความเป็นอิสระ และมีความรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีใครไว้วางใจ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งอาจเป็นโรงเรียนหรือที่พักอาศัยมีการมั่วสุมเสพยาบ้าในกลุ่มวัยรุ่น นายตันจึงรวมกลุ่มกับวัยรุ่นเหล่านั้นเสพยาบ้าเพื่อให้ลืมปัญหา และการหาซื้อยาบ้ามาเสพหาซื้อง่าย ราคาไม่แพง

4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และการแก้ไข

ผู้ศึกษาได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การช่วยเหลือโดยตรง

1.1 การให้คำปรึกษาแก่นายตัน โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิตอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษาที่มีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยให้คำปรึกษาแก่นายตันจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลจากการให้คำปรึกษานายตันสามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น เข้าใจความต้องการของครอบครัวและมีความพยายามในการเรียนมากขึ้น

1.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูอาจารย์ตลอดจนเพื่อนนักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนายตัน เพื่อปรึกษาปัญหาของเด็กและการช่วยเหลือแก้ปัญหา ให้กำลังใจเพื่อให้ นายตัน สามารถเลิกเสพยาบ้าได้สำเร็จ มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ผลปรากฏว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนายตัน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อนนักเรียนให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือนายตัน เอาใจใส่ดูแลนายตันเป็นอย่างดี

1.3 ผู้วิจัยปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนายตันกับยายและน้าของนายตัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวของเด็กมากขึ้น ชี้แนวทางในการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับนายตัน ผลจากการปรึกษาปัญหาของนายตันกับผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองเข้าใจนายตันมากขึ้นและให้โอกาสนายตันเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนายตันเอง

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

ประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันพุธที่ 8

ธันวาคม 2542 เวลา 12.00 – 13.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้ นายตัน เลิกเสพยาบ้า หันมาสนใจเอาใจใส่ในการเรียนให้มากขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข หลังการประชุมปรึกษารายกรณีปรากฏว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนายตันให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือนายตันเป็นอย่างดี

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของนายตัน พบว่า การเสพยาบ้ามีสาเหตุเนื่องมาจากปัญหาส่วนตัว คือ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ต้องการหาทางออกให้กับชีวิตของนายตัน และจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว อยู่ในสภาพครอบครัวที่บังคับควบคุมมากเกินไป ไม่ให้อิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ ทำให้นายตัน มีความรู้สึกกดดัน ไม่มีความสุข ไม่มีที่พึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยังไม่รุนแรงนัก ประกอบกับวัยรุ่นเป็นวัยที่ยังสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ ดังนั้นหากนายตันให้ความร่วมมือและพยายามปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่ผ่านมาของตนเองและทุกฝ่ายร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ปัญหาด้วยการเอาใจใส่อย่างแท้จริง ให้กำลังใจ นายตันน่าจะเลิกเสพยาบ้าได้ในที่สุด

7. การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ทุก 2 สัปดาห์ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกตและการสัมภาษณ์นายตัน รายงานว่า นายตัน สามารถลด

ปริมาณการเสพยาบ้าลดลง จากที่เคยเสพวันละ 5 – 6 เม็ด เหลือวันละ 1 – 2 เม็ด ปัจจุบันยังมีการเสพอยู่บ้างสัปดาห์ละ 3 – 4 เม็ด ความเป็นอยู่ในครอบครัวมีความสุขมากขึ้น มีอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า นายต้นพยายามควบคุมตนเองได้มากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น คือกลับบ้านตรงเวลา พูดคุยกับคนในครอบครัวมากขึ้น สนใจและปรนนิบัติยายเหมือนเดิม เวลาจะไปเที่ยวหรือออกนอกบ้านจะขออนุญาตก่อนเสมอ

3. จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายงานว่า นายต้น หนีเรียนน้อยลง สนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

4. จากการสัมภาษณ์เพื่อนร่วมชั้น รายงานว่า นายต้นพูดคุยกับเพื่อนมากขึ้น สนุกสนานร่าเริงและเข้าร่วมกิจกรรมของห้องมากขึ้น การหนีเรียนยังมีอยู่บ้างเป็นบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนายต้น

นายต้นควรเข้าใจครอบครัวให้มากขึ้น รู้จักควบคุมตนเองและมีเหตุผล พยายามแก้ไขข้อผิดพลาดของตน มองเห็นคุณค่าและความสามารถที่มีอยู่ในตนเอง สนใจอนาคตให้มากและทำปัจจุบันให้ดีที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนายต้น

2.1 ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่ การเลี้ยงดู ควรให้ความรักความอบอุ่น ไข่เหตุผล ให้อิสระบ้างตามสมควร ให้กำลังใจเพื่อนายต้นจะได้สามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนไปในทางที่ดีขึ้น คือ สามารถพูดคุยกับคนในครอบครัว ผู้ปกครองต้องเข้าใจความต้องการของ นายต้นให้มากขึ้น

2.2 อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา ควรให้ความสนใจเอาใจใส่ อย่างต่อเนื่อง และให้กำลังใจเพื่อนายต้นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและเลิกเสพยาบ้าได้สำเร็จ

2.3 เพื่อนร่วมชั้น ควรให้ความสนใจ พยายามชักชวน นายต้นให้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อน ๆ

กรณีศึกษารายที่ 4 เด็กชายแดง

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

1.1 ปัญหาของเด็กชายแดง คือ การเสพยาบ้า

1.2 สาเหตุที่ทำให้เด็กชายแดงเสพยาบ้า มีดังนี้

1.2.1 บุคลิกภาพส่วนตัวของเด็กชายแดง ได้แก่ ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ อารมณ์อ่อนไหวง่าย อยากรู้อยากลอง

1.2.2 สิ่งแวดล้อม ได้แก่

ก. สิ่งแวดล้อมที่บ้าน

1. สัมพันธภาพในครอบครัว บิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดาจึงเรียกร้องความสนใจจากบิดามารดา

2. สภาพแวดล้อมที่บ้าน ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัยมีการซื้อขายยาบ้าอย่างแพร่หลาย

ข. สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ เพื่อน ๆ กลุ่มวัยรุ่นมีการชักชวนกันให้ลองเสพยาบ้าเพื่อความสนุกสนาน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนเสพยาบ้าลดลงภายหลังจากได้รับการศึกษารายกรณี

2. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้ศึกษาสังเกตเด็กชายแดง ทั้งในและนอกชั้นเรียนได้แก่คาบเรียนกิจกรรมแนะแนว คาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ คาบเรียนวิชางานเกษตรและพักกลางวัน รวม 4 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที พบว่าเด็กชายแดง ร่าเริง ชอบแกล้งนักเรียนหญิง เมื่อถึงชั่วโมงเรียนจะเข้าห้องช้ากว่าเพื่อนทุกคนในห้อง นั่งด้านหลังสุดของห้องเรียนทุกครั้ง ไม่สนใจเรียน นั่งเหม่อลอย นอนฟุบลงบนโต๊ะเรียน บางครั้งก็นำกระดาษขึ้นมาเขียนเล่น ขณะเรียนวิชางานเกษตรเพื่อน ๆ รดน้ำต้นไม้ พรวนดินแต่เด็กชายแดงหนี ก่อนขึ้นห้องเรียนจะเข้าห้องนำใช้เวลาประมาณ 5 – 10 นาที พร้อมกับเพื่อน ๆ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เด็กชายแดงและผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เด็กชายแดง รายงานว่า เด็กชายแดงกำลังศึกษาอยู่ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นบุตรคนโตของครอบครัว มีน้องสาว 1 คน ในครอบครัวมีความสุขดี สัมพันธภาพกับบิดาไม่ดีเนื่องจากบิดาเป็นคนดุและพูดน้อย บ้านที่พักอาศัยเป็นบ้านของปู่ มีสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด 12 คน ได้รับเงินค่าใช้จ่าจากผู้ปกครองวันละ 50 บาท ตอนภาคเรียนที่ 1 ได้รับค่าใช้จ่ามากกว่านี้แต่พอมารดาทราบเรื่องการเสพยาบ้าจึงลดค่าใช้จ่าตามคำแนะนำของอาจารย์ฝ่ายปกครอง เรื่องการเสพยาบ้านี้มารดาทราบแต่เพียงคนเดียว บิดาไม่ทราบ เด็กชายแดงเคยถูกฝ่ายปกครองจับได้จึงเรียกผู้ปกครองมาพบและแจ้งให้ทราบ ครั้งแรกที่เสพนั้นเสฟเพราะเพื่อน ๆ ชวน เวลาเสฟแล้วรู้สึกสนุกเพราะเสฟกันหลายคนแย่งกันเสฟ หลังจากที่เคยลองเสฟแล้วก็เสฟเรื่อยมาจนถูกอาจารย์จับได้ พยายามเลิกเสฟแต่พอเพื่อนชวนก็เกิดความอยากจึงเสฟด้วยทุกครั้ง เมื่อเริ่มเสฟจะเสฟสัปดาห์ละ 1 – 2 เม็ด เงินที่ซื้อยาบ้ามาเสฟก็จะเก็บจากคนที่เสฟด้วยกันคนละ 10 – 20 บาท แล้วแต่ว่าคนใดมีเงินมากหรือน้อย ยาบ้าที่นำมาเสฟกันจะซื้อมาจากซอยแถวบ้าน ราคาถูกเพราะซื้อกันเป็นประจำ

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน รายงานว่า เด็กชายแดง มักจะหนีเรียนเป็นประจำ ไม่ค่อยสนใจการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ชอบหนีเรียนไปมั่วสุมบริเวณห้องน้ำ เด็กชายแดงเป็นเด็กที่ไม่ค่อยพูดการเสพยาบ้าน่าจะมาจากเพื่อนชวน

2.2.3 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า เด็กชายแดง ไม่ค่อยสนใจในการทำงานบ้าน ทำบ้างไม่ทำบ้าง ในเรื่องการทบทวนบทเรียนไม่เคยอ่านหนังสือ กลับบ้านผิดเวลาเป็นประจำ ชอบรังแกน้องชอบเถียงและทะเลาะกับมารดา ไม่ค่อยพูด กลับมาจากโรงเรียนจะเก็บตัวเงียบ ๆ อยู่ในห้อง รับประทานอาหารน้อยลง ในเรื่องการเสพยาบ้ามารดาทราบเรื่องแล้วแต่บิดาไม่ทราบ มารดาได้พยายามพูดและขอให้เลิกเสฟ หันมาสนใจการเรียนแต่เด็กชายแดงก็ไม่เลิก ถ้าบิดาทราบเรื่องการเสพยาบ้าของเด็กชายแดงจะต้องถูกลงโทษอย่างรุนแรง เด็กชายแดงจะกลัวบิดามาก มารดาจึงไม่คิดว่าเด็กชายแดงจะเสพยาบ้า

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัวของเด็กชายแดง มีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้านเด็กชายแดง เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2542 เวลา 13.00 – 13.30 น. ทราบว่า สถานที่พักของเด็กชายแดง เป็นตึก 4 ชั้น ติดถนนริมทางรถไฟสายเก่า ด้านซ้ายของตัวบ้านเป็นอยู่ช่อมรตยนต์ด้านหลังเป็นแหล่งชุมชนแออัด เด็กชายแดงพักอยู่ชั้น 2 กับบิดามารดา สภาพภายในบ้านมีรถจักรยานจอดอยู่ 1 คัน ด้านซ้ายมือเป็นตู้ปลา ด้านหลังเป็นห้องน้ำ 3 ห้องและห้องครัว โต๊ะทำงานของบิดาอยู่ชั้นล่าง ด้านในมีชุดรับแขก 1 ชุด คอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง และมีเครื่องเสียงชุดใหญ่ 1 ชุด ผู้วิจัยได้พูดคุยกับมารดาทราบว่า ขณะอยู่บ้านเด็กชายแดง ไม่เคยช่วยทำงานบ้าน ชอบอยู่สบาย ๆ เวลาว่างชอบคุยโทรศัพท์ ไม่

ค่อยอ่านหนังสือ เวลาที่มารดาดูชอบเถียง และมักจะทะเลาะกับมารดาเป็นประจำ กับบิดาไม่ค่อยพูดคุยกันมากนัก เพราะบิดาเป็นคนค่อนข้างเงี้ยวขี้ริ้วและดู

2.4 แบบสอบถามและแบบสำรวจ

2.4.1 ผลการตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

เด็กชายแดง กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นบุตรคนที่ 1 มีน้องสาว 1 คน บิดาประกอบอาชีพรับจ้างซ่อมคอมพิวเตอร์ มารดาเป็นแม่บ้าน สมาชิกที่อยู่ร่วมกันในครอบครัวทั้งหมด 12 คน ได้รับค่าใช้จ่ายจากมารดาวันละ 50 บาท

ข. ข้อมูลด้านสุขภาพ

เด็กชายแดง มีโรคกระเพาะอาหารเป็นโรคประจำตัว เคยประสบอุบัติเหตุรถคว่ำ คิ้วแตก เมื่ออายุ 12 ปี ไม่เคยตรวจสุขภาพมาก่อน ในเรื่องการพูดเด็กชายแดงคิดว่าตนเองพูดไม่คล่อง พูดช้า ปกตินอนวันละ 6 – 8 ชั่วโมง ส่วนสูง 170 เซนติเมตร น้ำหนัก 50 กิโลกรัม

ค. ข้อมูลด้านสังคมและกิจกรรม

ที่พักอาศัยของเด็กชายแดงเป็นบ้านญาติ มีสมาชิกอยู่ด้วยกันทั้งหมด 12 คน มีเพื่อนมาบ้านบ่อย ๆ ในเรื่องการตัดสินใจนั้นไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตัวเอง ชอบดูภาพยนตร์ประเภทสงคราม และชอบอ่านหนังสือประเภทลึกลับ ไม่ชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง งานอดิเรก ชอบเลี้ยงสัตว์

ง. กิจกรรม การศึกษาและปัญหา

กิจกรรมของโรงเรียนที่เด็กชายแดงสนใจคือ กีฬาสี ในโรงเรียนเด็กชายแดงมีเพื่อนจำนวนมาก สิ่งที่ทำร่วมกับเพื่อน ๆ คือ การพูดคุย วิชาเรียนที่ชอบมากที่สุด คือ วิชาพลศึกษา เด็กชายแดงไม่มีสมาธิในการเรียนหนังสือและไม่ชอบเรียน ในอนาคตมีความสนใจและอยากเรียนต่อทางด้านช่างยนต์ เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งใจว่าจะเรียนต่อทางด้านช่าง ความรู้สึกของเด็กชายแดงที่มีต่อโรงเรียน คือ มีความรู้สึกที่โรงเรียนมีบรรยากาศที่ร่มรื่น ความรู้สึกที่มีต่อครอบครัว คิดว่าครอบครัวมีความสุข และมีความอบอุ่นพอสมควร ปัญหาที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการเรียน

2.4.2 ผลการตอบแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว เด็กชายแดงมองตนเองว่า ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่ต้องการมีสภาพเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือติดยาเสพติด เมื่อไม่สบายใจมักจะหงุดหงิด เวลาที่มีปัญหาไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง บางครั้งไม่พูดความจริง ไม่ค่อยคิดก่อนทำ ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ ชอบผลัดวันประกันพรุ่ง

อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว ในด้านครอบครัวเด็กชายแดงคิดว่า ตนเองไม่ค่อยมีความผูกพันกับครอบครัว เมื่อมีปัญหาครอบครัวไม่ให้ความสนใจเอาใจใส่เท่าที่ควร และให้ความช่วยเหลือ บางครั้งครอบครัวไม่ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ และบางครั้งไม่ลงรอยกับครอบครัว

อัตมโนทัศน์ด้านสังคม ในด้านสังคมเด็กชายแดงมองว่าตนเองสามารถเข้ากับคนอื่นได้ดี ควรจะสุภาพกับผู้อื่นให้มากกว่านี้ เป็นคนที่มีน้ำใจไมตรีกับผู้อื่น เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป บางครั้งผูกพยาบาท

2.4.3 ผลการตอบแบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

ก. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ ปัญหาทางด้านการเรียนเกิดจากการเบื่อการเรียน สาเหตุของปัญหาคือ ขาดเรียนบ่อย

ข. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาด้านสุขภาพ โรคที่เป็นประจำคือ คันตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อาหารที่รับประทานในแต่ละวันรับประทานได้มากและรับประทานจุกจิกทั้งวัน การออกกำลังกายจะออกกำลังกายเป็นบางครั้ง พักผ่อนนอนหลับวันละ 6 – 8 ชั่วโมง

ค. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เด็กชายแดงได้รับค่าใช้จ่ายจากมารดาวันละ 50 บาท จำนวนเงินที่ได้รับเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน

ง. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน เด็กชายแดงมีความรู้สึกต่อโรงเรียน คือ โรงเรียนน่าเรียนมาก บรรยากาศในโรงเรียนสามัคคีกันดี อาคารและบริเวณต่าง ๆ ทั่วแต่เย็น อากาศดีพอสมควร มีสถานที่อ่านหนังสือตามลำพัง ห้องสมุดมีอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ พอเพียง โรงเรียนมีบริการต่าง ๆ สำหรับนักเรียนมากมาย ได้แก่ บริการน้ำดื่ม ทูนาอาหารกลางวัน ทูนการศึกษา การตรวจสุขภาพ ครูที่ปรึกษา และมีการจัดกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนเป็นประจำ

จ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน เด็กชายแดงมีความรู้สึกต่อครอบครัวคือ บ้านที่อยู่อาศัยน่าอยู่มาก บรรยากาศของบ้านอบอุ่น ตัวบ้านและบริเวณต่าง ๆ ภายในบ้านสะอาดมาก มีเสียงรบกวนตลอดเวลา มีห้องส่วนตัวสำหรับอ่านหนังสือตามลำพัง สถานที่อ่านหนังสือสะดวกมาก

ฉ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ เด็กชายแดงมีเพื่อนสนิทหลายคน เพื่อนสนิทส่วนใหญ่เป็นเพื่อนที่โตกว่า ลักษณะของเพื่อนสนิท ชอบทำผิดระเบียบของโรงเรียน เป็นนักเรียนรุ่นพี่ ตามปกติเพื่อน ๆ จะให้ความสนใจและเอาใจใส่กันดี ขณะอยู่บ้านบิดามารดาให้ความสนใจเอาใจใส่เป็นบางครั้ง ครูในโรงเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่นักเรียนทุกคน

ช. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตและค่านิยม
เด็กชายแดงมีความรู้สึกที่ สภาพจิตใจและอารมณ์ของตนเอง เป็นคนขี้โมโหและโกรธง่าย
ท้อแท้ใจ หงุดหงิด ขี้รำคาญ อยากให้โลกมีสภาพดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

ซ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิตในอนาคต
เด็กชายแดงอยากเรียนต่อทางด้านช่างและประกอบอาชีพทางด้านช่าง

2.4.4 ผลการตอบแบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน
พบว่า เด็กชายแดง ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น ชอบอยู่คนเดียว
กลัวความผิดหวัง รู้สึกท้อแท้เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ เวลามีปัญหาพ่อแม่ไม่ค่อยให้ความสนใจ
เอาใจใส่ รู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน เป็นคนค่อนข้างใจร้อน เวลามีปัญหาต้องแก้ปัญหาด้วย
ตัวเอง เป็นคนไม่ค่อยละเอียดถี่ถ้วน ไม่ตั้งใจเรียน วิชาที่ไม่ชอบจะรู้สึกเบื่อ ส่วนวิชาที่ชอบจะ
เรียนได้ดี ก่อนสอบจะรู้สึกกระวนกระวาย ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงาน ปรับตัวให้เข้า
กับผู้อื่นได้ดี เป็นคนที่มีเพื่อนมาก เวลาที่มีปัญหามักปรึกษาเพื่อน เป็นคนเงิบเหงาเศร้าซึม
ชอบดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุอยู่คนเดียว

2.5 แบบทดสอบบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

2.5.1 แบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ พบว่า เด็กชายแดง เป็นคนที่ไม่
มั่นใจในตนเอง อยากทำอะไรก็ทำ มีความเครียดสูง อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่แน่นอน มีความรู้
สึกต้องการพึ่งพิงพึ่งพา ควบคุมตนเองไม่ได้ ยับยั้งความคิดและความต้องการของตนเองไม่ได้
รู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย

2.5.2 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

จากแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า เด็กชายแดง เป็นคน
ที่ไม่ค่อยมีพลัง ไม่เชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ มีความรู้สึกถูก
ทอดทิ้ง เศร้า ๆ หงุดหงิด คิดถึงแต่อดีต ย้ำคิดย้ำทำ ภายในบ้านไม่ค่อยมีความผูกพันใกล้
ชิดกัน ต้องการความสนใจเอาใจใส่จากพ่อแม่โดยเฉพาะพ่อ มีความรู้สึกผิด สัมพันธภาพทาง
สังคมไม่ดี ไม่ค่อยผูกพันกับใคร

2.5.3 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

จากแบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า เด็กชายแดง มีปัญหา
ไม่ลงรอยกับบิดามารดา ภาพลักษณ์ของบิดาในอดีตเป็นคนใจดีปัจจุบันไม่ค่อยได้พูดคุยกัน
ภาพลักษณ์ของมารดาเป็นคนที่จู้จี้ขี้บ่น ตนเองมีความรู้สึกผิดที่ติดยาเสพติดและทำให้พ่อแม่
ผิดหวัง

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า เด็กชายแดง เสพยาบ้ามีสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็กชายแดง

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบ พบว่าเด็กชายแดง เป็นคนที่ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ควบคุมตนเองไม่ได้ มีความเครียดสูง อารมณ์ไม่มั่นคงและเปลี่ยนแปลงง่าย มีความรู้สึกที่ไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่จากบิดามารดาจึงพยายามเรียกร้องความสนใจ โดยการเสพยาบ้าเพื่อให้บุคคลรอบข้างสนใจตนเอง อีกทั้งควบคุมตนเองไม่ได้และการไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองทำให้ไม่รู้จักปฏิเสธเมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพยาบ้า

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบ พบว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของเด็กชายแดง คือ ภายในครอบครัวไม่มีความผูกพัน ทำให้ เด็กชายแดง คิดว่าบิดามารดาไม่สนใจ และไม่เป็นที่พึ่ง ประกอบกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งอาจเป็นโรงเรียนหรือที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งชุมชนแออัดซึ่งมีการมั่วสุมเสพยาบ้า เด็กชายแดง จึงหันเข้าหากกลุ่มเพื่อนที่เสพยาบ้า และการซื้อยาบ้ามาเสพหาซื้อง่าย ราคาไม่แพง

4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไข

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การช่วยเหลือโดยตรง

1.1 การให้คำปรึกษาแก่เด็กชายแดง โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิตอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยให้คำปรึกษาเด็กชายแดง 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลจากการให้คำปรึกษาเด็กชายแดงมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น สนใจและเอาใจใส่การเรียนมากขึ้น

1.2 ผู้วิจัยปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับมารดาของเด็กชายแดง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวของเด็กมากขึ้น ซึ่งแนวทางในการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผลปรากฏว่า มารดาเข้าใจเด็กชายแดงมากขึ้น ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กชายแดงอย่างดี

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันอังคารที่ 14 ธันวาคม 2542 เวลา 10.00 – 11.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ฝ่ายปกครองและมารดาของเด็กชายแดง เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้เด็กชายแดง เลิกเสพยาบ้า หันมาสนใจและเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนให้มากขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวได้อย่างมีความสุข ปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกในครอบครัวได้ ผลการประชุมปรึกษารายกรณี ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือเด็กชายแดงเป็นอย่างดี

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กชายแดง พบว่า การเสพยาบ้ามีสาเหตุเนื่องมาจากปัญหาส่วนตัวของเด็กชายแดงที่ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ต้องการพึ่งพิงพึ่งพาผู้อื่น และพยายามเรียกร้องความสนใจจากบิดามารดา และจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว อยู่ในสภาพครอบครัวบิดามารดาไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละวัน เด็กชายแดงมักทะเลาะกับมารดาบ่อย ๆ และการที่ไม่สนิทกับบิดาจึงทำให้เด็กชายแดงมีความรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีที่พึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยังไม่รุนแรงนัก ดังนั้นหากทุกฝ่ายร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ปัญหาด้วยการเอาใจใส่อย่างแท้จริง ให้กำลังใจ เด็กชายแดง น่าจะเลิกเสพยาบ้าได้ในที่สุด

6. การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือเด็กชายแดง ผู้วิจัยได้ติดตามเป็นระยะทุก 2 สัปดาห์ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เด็กชายแดง รายงานว่า เด็กชายแดง สามารถลดการเสพยาบ้าลงได้ จากที่เคยเสพวันละ 1 – 2 เม็ด ลดลงเหลือสัปดาห์ละ 1 – 2 เม็ด บางสัปดาห์ไม่ได้เสพเลย มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นคือ สนใจการเรียนมากขึ้น

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า เด็กชายแดง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ดีขึ้นและเป็นที่น่าพอใจ คือ กลับบ้านตรงเวลา มีการพูดคุยกับบิดามารดามากขึ้น มีการช่วยทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อยที่สามารถทำได้ เช่น กรอกน้ำใส่ขวด ควบคุมตนเองได้มากขึ้น

3. จากการสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนในห้อง รายงานว่า เด็กชายแดงพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากขึ้น การหนีเรียนลดน้อยลง ยังมีอยู่บ้างในวิชาวิทยาศาสตร์

4. จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา รายงานว่า เด็กชายแดง สนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น ยังมีการหนีเรียนอยู่บ้างนาน ๆ ครั้ง

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กชายแดง

เด็กชายแดง ควรเป็นตัวของตัวเองให้มากขึ้น ควรรู้จักควบคุมตนเองพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดของตน สนใจอนาคตให้มากและทำปัจจุบันให้ดีที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กชายแดง

2.1 ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่ สอบถามถึงชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละวัน และพยายามทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีขึ้น เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น และเข้าใจความต้องการของเด็กชายแดงให้มากขึ้น

2.2 อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา ควรให้ความสนใจเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องและให้กำลังใจเพื่อให้เด็กชายแดงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่เหมาะสมคือ มีความมั่นใจในตนเองให้มากขึ้น รู้จักควบคุมตนเอง

2.3 เพื่อนร่วมชั้น ควรให้ความสนใจและให้กำลังใจ ชักชวนทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

กรณีศึกษารายที่ 5 นายดำ

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

1.1 ปัญหาของนายดำ คือ การเสพยาบ้า

1.2 สาเหตุที่ทำให้นายดำ เสพยาบ้า มีดังนี้

1.2.1 บุคลิกภาพส่วนตัวของนายดำ ได้แก่ ขาดความมั่นใจในตัวเอง อ่อนไหวง่าย รู้สึกด้อย ต้องการเรียกร้องความสนใจจากบุคคลรอบข้าง

1.2.2 สิ่งแวดล้อม ได้แก่

ก. สิ่งแวดล้อมทางบ้าน

1. สัมพันธภาพในครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา บิดามารดาไม่ให้ความสนใจเอาใจใส่

2. สภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัยมีการซื้อขายยาบ้า อย่างแพร่หลาย

ค. สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ เพื่อน ๆ วิทยาลัยด้วยกันมีการรวมกลุ่มและ ชักชวนกันเสพยาบ้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนเสพยาบ้าลดลงภายหลังจากได้รับการ ศึกษากรณี

2. การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตนายดำ ทั้งในและนอกชั้นเรียน ได้แก่ คาบเรียนกิจกรรมแนะแนว คาบเรียนภาษาอังกฤษ คาบเรียนวิทยาศาสตร์และพักกลางวัน รวม 4 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30 นาที พบว่า นายดำ เป็นคนร่าเริงขณะคุยกับเพื่อน ๆ เมื่อถึงชั่วโมงเรียนจะเข้าห้องชักว่าเพื่อนทุกคนในห้อง นั่งด้านหลังสุดของห้องเรียน ไม่สบตาผู้สอน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่มีความมั่นใจในตนเอง บางครั้งเหม่อลอย ไม่สดชื่น เวลาอาจารย์ให้ทำงานไม่ค่อยมีความมั่นใจ ต้องพึ่งพาเพื่อนเสมอ ระหว่างเวลาพักกลางวันมักนั่งคุยกับเพื่อน ๆ บริเวณข้างห้องน้ำ ชอบเข้าห้องน้ำนาน เวลาที่ใช้ในการเข้าห้องน้ำประมาณ 5 – 10 นาที เวลาออกจากห้องน้ำศีรษะจะเปียกน้ำ

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์นายดำและผู้เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์นายดำ รายงานว่า นายดำ เป็นบุตรคนที่ 1 มีน้องชาย

คน นายดำอาศัยอยู่กับบิดามารดา บิดาไม่ได้ทำงานเนื่องจากตกงานมานานแล้ว มารดามีอาชีพขายข้าวเหนียวปิ้ง มีรายได้ไม่แน่นอน การที่มารดามีรายได้เพียงคนเดียวสภาพครอบครัวจึงค่อนข้างขาดแคลน บางวันมารดามีเงินไม่เพียงพอสำหรับการเดินทางมาโรงเรียน ทางโรงเรียนได้ให้ทุนอาหารกลางวัน บิดาไม่รู้เรื่องการเสพยาบ้าของนายดำและนายดำ ไม่ต้องการให้บิดารู้เนื่องจากบิดาเป็นคนที่ดู เจ้าอารมณ์ และไม่ค่อยสนิทสนมกับนายดำ มารดาไม่รู้เรื่องการเสพยาบ้าแล้ว การเสพยาบานั้นเริ่มเสพครั้งแรกประมาณภาคเรียนที่ 2 ขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อน ๆ ชักชวนให้เสพโดยไม่ต้องเสียเงิน เพราะเพื่อนจะทราบนายดำไม่ค่อยมีเงินมาโรงเรียน ตอนที่เสพกับเพื่อนเมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะเสพเพียง 1 – 2 เม็ดต่อสัปดาห์ ระยะเวลาต้องเสียเงินชื้อยาเพราะเสพมากขึ้น จะเสพวันละ 1 – 2 เม็ด บางครั้งออกไปซื้อให้เพื่อน เพื่อนก็จะให้เสพฟรี เวลาที่เสพแล้วรู้สึกมีความสุขดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ความคาดหวังในอนาคต นายดำอยากเป็นนักฟุตบอลและอยากเป็นคนดีคนหนึ่งของสังคม

2.2.2 การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายงานว่า นายดำ มักจะหนีเรียนเป็นประจำ ไม่ค่อยสนใจการเรียน ชอบหนีเรียนไปมั่วสุมบริเวณห้องน้ำ ฐานะทางครอบครัวค่อนข้างขาดแคลน อาจารย์ที่ปรึกษาได้ช่วยออกเงินค่าสอบซ่อมให้เนื่องจากมีเงินไม่พอ ในเรื่องการเสพยาบ้ายังเสพอยู่ เคยถูกฝ่ายปกครองจับได้และมีอุปสรรคการเสพอยู่ในครอบครอง อาจารย์ให้โอกาสปรับปรุงพฤติกรรม และเลิกเสพ อาจารย์ที่ปรึกษาเคยจับได้ว่าออกไปชื้อยามาให้เพื่อนแต่ก็ไม่ได้บอกฝ่ายปกครอง ลักษณะนิสัยโดยทั่วไปเป็นเด็กที่ค่อนข้างเงียบ เรียบร้อย และเป็นคนอ่อนไหวง่าย

2.2.3 การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า นายดำ เป็นเด็กที่ไม่ค่อยขยันทำงาน เวลาอยู่บ้านจะไม่ค่อยอ่านหนังสือ เวลาว่างมักอ่านการ์ตูน เมื่อถูกบิดามารดาถามมักจะเถียงเอาแต่ใจตนเอง ไม่ค่อยพูด เวลามีปัญหาจะเงียบไม่พูดกับใครเลย เรื่องการเสพยาบานั้นทางโรงเรียนเคยเชิญไปรับทราบความประพฤติแล้ว มารดาอยากพาไปบำบัดแต่ก็ไม่มีเงินเพียงพอ การเสพยาบานั้นจะมาจากเพื่อนชวน เพราะเงินที่มารดาให้เป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละวันไม่น่าจะเพียงพอสำหรับชื้อยาบ้ามาเสพ

2.3 การเยี่ยมบ้าน

ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียน 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ได้สังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในบ้านมีรายละเอียดดังนี้

จากการเยี่ยมบ้านนายดำ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2542 เวลา 14.30 – 15.00 น. ทราบว่า สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ค่อนข้างเก่า รั้วบ้านเป็นไม้สีน้ำตาลก่อนถึงบ้านเป็นที่จอดรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ทางเดินเข้าบ้านเป็นปูน สภาพอากาศบริเวณบ้าน

ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่ถูกสุขลักษณะ มีน้ำขังและส่งกลิ่นเหม็น มีเสียงรบกวนจากรถจักรยานยนต์อยู่ตลอดเวลา ภายในบ้านค่อนข้างคับแคบ ห้องน้ำและห้องครัวอยู่ด้านหลังของบ้าน จากการเยี่ยมบ้านได้พูดคุยกับบิดาของนายดำ ทราบว่า นายดำ ไม่ค่อยได้พูดคุยกับบิดา สัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี นายดำจะสนิทกับมารดามากกว่า นายดำไม่ค่อยช่วยทำงานต้องให้บิดามารดาว่ากล่าวเสมอ ๆ

2.4 แบบสอบถามและแบบสำรวจ

2.4.1 ผลการตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

นายดำ กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 15 ปีเป็นบุตรคนที่ 1 มีน้องชาย 1 คน บิดาไม่ได้ประกอบอาชีพ มารดามีอาชีพขายข้าวเหนียวปิ้ง มีรายได้ไม่แน่นอน บางครั้งรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว ได้รับเงินค่าใช้จ่ายประจำวันจากมารดาวันละ 20 – 30 บาท

ข. ข้อมูลด้านสุขภาพ

นายดำ ไม่เคยเจ็บป่วยอย่างหนักมาก่อน เคยได้รับอุบัติเหตุตกจากเสาฟุตบอลเมื่ออายุ 13 ปี ข้อมือข้างซ้ายหัก สุขภาพโดยทั่วไปแข็งแรง ไม่เคยตรวจสุขภาพปกตินอนวันละ 6 – 8 ชั่วโมง

ค. ข้อมูลด้านสังคมและกิจกรรม

ที่พักอาศัยของครอบครัวเป็นบ้านญาติ นายดำไม่ชอบให้เพื่อน ๆ มาบ้าน เมื่อได้สมาคมกับเพื่อน ๆ จะรู้สึกสนุกสนาน เพื่อน ๆ มีน้ำใจและห่วงใยกันดี ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองให้ตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง ปกติชอบดูโทรทัศน์ประเภทกีฬา ชอบอ่านหนังสือประเภทตลกขบขันและชอบเล่นกีฬาากลางแจ้งกีฬาที่ชอบ คือ ฟุตบอล

ง. กิจกรรม การศึกษา และปัญหา

นายดำได้เข้าร่วมกิจกรรมฟุตบอลซึ่งเป็นกิจกรรมที่ตนเองชอบและสนใจมากที่สุด สิ่งที่ทำร่วมกับเพื่อนสนิท คือ การเล่นกีฬา เวลาว่างชอบอ่านการ์ตูน วิชาที่ชอบและสนใจที่สุดคือวิชาพลศึกษา อาชีพที่สนใจคืออาชีพทางด้านช่าง

2.4.2 ผลการตอบแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว นายดำ มองตนเองว่าเป็นคนร่าเริง สามารถควบคุมตนเองได้ พอใจในตนเอง จิตใจไม่ค่อยสงบ ไม่อยากมีชีวิตเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โกรธง่าย บางครั้งทำอะไรไม่ค่อยคิด

อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว ในด้านครอบครัว นายดำคิดว่าเมื่อมีปัญหาครอบครัวสามารถให้ความช่วยเหลือได้ คนในครอบครัวรักกันแต่ไม่ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ นายดำ ไม่ค่อยลงรอยกับสมาชิกในครอบครัว ไม่ได้ประพฤติตัวตามที่ครอบครัวต้องการ

อัตมโนทัศน์ด้านสังคมในด้านสังคมนายดำมองว่าตนเองสามารถเข้ากับคนอื่นได้ดี ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความรู้สึกไม่ดีกับคนบางคน มีมนุษยสัมพันธ์

2.4.3 ผลการตอบแบบสำรวจความต้องการและปัญหา

ก. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเรียน ปัญหาทางการเรียน เกิดจาก ขาดเรียนบ่อยและไม่มีสมาธิในการเรียน

ข. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาด้านสุขภาพ โรคที่เป็นประจำคือ ไข้หวัดเรื้อรัง อาหารที่รับประทานในแต่ละวันน้อยกว่า 3 มื้อ มีการออกกำลังกายเป็นประจำโดยการเล่นกีฬา ปกตินอนวันละ 6 – 8 ชั่วโมง

ค. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ นายดำได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองวันละ 20 – 30 บาท เป็นค่าอาหาร 15 บาท หากเงินที่ได้รับไม่เพียงพอจะไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ง. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน นายดำมีความรู้สึกต่อโรงเรียนดังนี้ โรงเรียนน่าเรียนพอสมควร บรรยากาศในโรงเรียนอบอุ่น อาคารและบริเวณโรงเรียนเงียบสงบดี มีสถานที่อ่านหนังสือตามลำพัง ห้องสมุดของโรงเรียนมีอุปกรณ์และเอกสารเพียงพอ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดสะดวกพอสมควร ห้องส้วมสกปรก โรงเรียนมีบริการน้ำดื่ม ทู่นการศึกษา ทู่นอาหารกลางวัน การตรวจสุขภาพ ครูที่ปรึกษาและจัดให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นประจำ

จ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน นายดำมีความรู้สึกต่อครอบครัวคือ บ้านน่าอยู่พอสมควร บรรยากาศของบ้านอบอุ่น บริเวณบ้านและตัวบ้านค่อนข้างเก่า อากาศไม่ค่อยดี คับแคบ มีห้องส่วนตัวสำหรับอ่านหนังสือตามลำพัง สถานที่อ่านหนังสือสะดวกพอสมควร

ฉ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ นายดำมีเพื่อนสนิท 2 – 3 คน เพื่อนสนิทจะอยู่ในชั้นเดียวกัน เมื่ออยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ นายดำเป็นผู้นำกลุ่มเป็นบางครั้ง เพื่อน ๆ จะให้ความสนใจและเอาใจใส่ นายดำเป็นอย่างดี เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกับเพื่อน ๆ นายดำจะทำน้อยกว่าเพื่อน ๆ ครูที่โรงเรียนให้ความสนใจนักเรียนดี

ช. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตและค่านิยม สภาพจิตใจและอารมณ์ในขณะนี้ มีความสดชื่น เป็นคนโกรธง่าย ขี้โมโห ขี้รำคาญ นายดำคิดว่าสังคมที่ดีควรจะห่างไกลยาเสพติด

ซ. ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิตและอนาคต นายดำอยากเป็นช่าง อนาคตอยากเรียนต่อทางด้านช่าง สิ่งที่ต้องการให้ครอบครัวปรับปรุง คือ อยากให้ครอบครัวมีความเข้าใจกัน

2.4.4 ผลการตอบแบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์ของนักเรียน พบว่าลักษณะของ นายดำ เป็นคนอ่อนไหวง่าย ไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ชอบอยู่คนเดียว อยากให้มีคนรับฟังเรื่องราวของตนเอง ครอบครัวไม่ค่อยสนใจ เวลามีปัญหามักปรึกษาเพื่อน คิดว่าตนเองไม่มีค่า ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี รู้สึกอายไม่อยากให้เพื่อน ๆ ไปบ้าน เมื่อถูกเรียกไปพูดหน้าชั้นจะรู้สึกประหม่า ชอบดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุอยู่จนดึก

2.5 แบบทดสอบบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

2.5.1 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

จากแบบทดสอบเบนเดอร์เกสตัลท์ พบว่า นายดำ เป็นคนจิตใจไม่สงบคิดวุ่นวาย กระสับกระส่าย มีความวิตกกังวล เจ้าอารมณ์ จุนเจียวง่าย พยายามควบคุมอารมณ์ตนเอง ก่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง ไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกต้อย รู้สึกว่าตนเองขาด ๆ ไม่มีอะไรเหมือนคนอื่น บางครั้งรู้สึกเศร้า สัมพันธภาพกับคนอื่นไม่ดี

2.5.2 แบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)

จากแบบทดสอบวาดภาพบ้าน ต้นไม้ คน พบว่า นายดำ มีลักษณะค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง เรียกร้องความสนใจ สัมพันธภาพกับบิดามารดาไม่ดี มีความรู้สึกที่แม่เป็นใหญ่ในบ้าน แต่ตัวนาย จ ไม่ค่อยได้รับความสนใจจากพ่อแม่ ไม่ทราบว่าจะพึ่งพาอาศัยใคร ครุ่นคิดและพยายามหาทางแก้ปัญหาแต่หาทางออกไม่ได้ ไม่ค่อยพอใจตนเอง มีความรู้สึกผิด

2.5.3 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

จากแบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า นายดำมีความรู้สึกที่ไม่ดีกับบิดา มองว่าบิดาไม่ค่อยให้ความสนใจ ภาพลักษณ์ของมารดาเป็นคนขยัน นายดำมองตนเองว่ามีความผิดอย่างมากที่คบเพื่อนไม่ดีและเสพยาบ้า

3. การวินิจฉัย

จากการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วินิจฉัยได้ว่า นายดำ เสพยาบ้ามีสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนายดำ

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบพบว่า นายดำเป็นคนที่ค่อนข้างเจ้าอารมณ์ เอาแต่ใจตนเอง ฉุนเฉียวง่าย พยายามควบคุมตนเอง แต่ไม่สำเร็จ ประกอบกับเป็นคนที่ยืดหยุ่นง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความรู้สึกต่อยกกว่าเพื่อน ๆ จึงพยายามเรียกร้องความสนใจโดยการเสพยาบ้า

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถามและแบบทดสอบพบว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเสพยาบ้าของนายดำ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม นั่นคือ ขาดความสนใจและเอาใจใส่จากบิดามารดา ประกอบสภาพครอบครัวค่อนข้างขัดสน จึงทำให้รู้สึกเป็นปมด้อย จึงพยายามหาทางออกโดยการเสพยาบ้าเพราะคิดว่าการเสพยาบ้าจะทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน และการที่เป็นคนไม่เชื่อมั่นในตนเองทำให้ถูกชักจูงง่าย นอกจากนี้ การที่สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ขาดแคลนจึงพยายามหารายได้พิเศษนอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งอาจเป็นโรงเรียนหรือที่พักอาศัย มีการมั่วสุมเสพยาบ้าในกลุ่มวัยรุ่นที่มีปัญหาครอบครัวคล้าย ๆ กัน นายดำจึงรวมกลุ่มกับวัยรุ่นเหล่านั้นเสพยาบ้าและการหาซื้อยาบ้ามาเสพยาซื้อง่าย ราคาไม่แพง

4. การช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไข

ผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือดังนี้

1. การช่วยเหลือโดยตรง

1.1 การให้คำปรึกษาแก่นายดำ โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) ทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่า ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถอยู่ในตนเองที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบของชีวิตอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษามีความสามารถที่จะนำชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของตนเอง การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพจะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและสามารถที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีการยอมรับและเข้าใจปัญหาอย่างถูกต้อง ผู้วิจัยให้คำปรึกษา นายดำ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลจากการให้คำปรึกษา นายดำเข้าใจสภาพครอบครัวและมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น ยอมรับสภาพความเป็นจริงของตนเอง

1.2 ผู้วิจัยปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับมารดาของนายดำ โดยเชิญมาพบกันที่โรงเรียนเนื่องจาก นายดำไม่ต้องการให้บิดารู้ว่าตนเสพยาบ้า ผู้วิจัยได้ชี้แนวทางในการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจตามสมควรแก่ฐานะ มารดาเข้าใจนายดำมากขึ้นและให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือนายดำเป็นอย่างดี

2. การให้ความช่วยเหลือทางอ้อม ปฏิบัติดังนี้

ประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี (Case Conference) 1 ครั้ง ในวันอังคารที่ 14 ธันวาคม 2542 เวลา 15.00 – 16.00 น. ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยอาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อขอความร่วมมือในการให้กำลังใจ เอาใจใส่ และเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ช่วยกันแก้ไขเพื่อให้นายดำ เลิกเสพยาบ้า หันมาสนใจเอาใจใส่ในการเรียนให้มากขึ้น ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข ผลจากการประชุมปรึกษารายกรณี ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนายดำให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือนายดำเป็นอย่างดี

5. การทำนายผล

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของนายดำ พบว่า การเสพยาบ้ามีสาเหตุเนื่องมาจากบุคลิกภาพส่วนตัวที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ รู้สึกด้อย ต้องการเรียกร้องความสนใจจากคนรอบข้าง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง และจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของครอบครัว อยู่ในสภาพครอบครัวที่ปล่อยปละละเลย บิดามารดาไม่สนใจและเอาใจใส่ ทำให้นายดำมีความรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ต้องการเรียกร้องความสนใจจากบิดามารดา ไม่มีที่พึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นยังไม่รุนแรงนัก ประกอบกับวัยรุ่นเป็นวัยที่ยังสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ นายดำกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นจึงน่าจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้ ดังนั้นหากทุกฝ่ายร่วมมือกันช่วยเหลือแก้ปัญหาด้วยการเอาใจใส่อย่างแท้จริง ให้กำลังใจ นายดำ น่าจะเลิกเสพยาบ้าได้ในที่สุด

6. การติดตามผล

หลังจากให้การช่วยเหลือนายดำ ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ทุก 2 สัปดาห์ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการสังเกตและการสัมภาษณ์นายดำ รายงานว่า นายดำ สามารถลดการเสพยาบ้าลงได้ จากที่เคยเสพ วันละ 1 เม็ด ลดลงเหลือสัปดาห์ละ 1 เม็ด ขณะนี้บางสัปดาห์ไม่ได้เสพเลย สนใจการเรียนมากขึ้น สามารถควบคุมและบังคับตนเองได้มากขึ้นคือเมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพจะเดินหนีไม่ร่วมเสพกับเพื่อน

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า นายดำพยายามควบคุมตนเองได้มากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นคือพูดคุยกับบิดามารดามากขึ้น ช่วยเหลืองานบ้านบ้าง สนใจในการเรียนมากขึ้น

3. จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รายงานว่า นายดำพยายามควบคุมตนเองได้มากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นคือพูดคุยกับบิดามารดามากขึ้น ช่วยเหลืองานบ้านบ้าง สนใจในการเรียนมากขึ้น

3. จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายงานว่า นายดำ หนีเรียนน้อยลง สนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

4. จากการสัมภาษณ์เพื่อนร่วมชั้น รายงานว่า นายดำ สนใจในการเรียนมากขึ้น เวลาพักกลางวันจะเล่นฟุตบอลกับเพื่อน ๆ ร่วมห้อง และพูดคุยกับเพื่อนมากขึ้น ซึ่งช่วงต้นภาคเรียนที่ 2 จะคบกับเพื่อนต่างห้อง ไม่สนใจเรียน

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนายดำ

นายดำควรเข้าใจและยอมรับสภาพครอบครัวให้มากขึ้น รู้จักควบคุมตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง อดทน พยายามแก้ไขข้อผิดพลาดของตนให้สำเร็จ สนใจการเรียนเพื่ออนาคตของตนเองให้มากขึ้น และทำปัจจุบันให้ดีที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนายดำ

2.1 ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่ การเลี้ยงดู ควรให้ความรักความอบอุ่น ให้กำลังใจเพื่อสามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนายดำ

2.2 อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา ควรให้ความสนใจเอาใจใส่ อย่างต่อเนื่องและให้กำลังใจเพื่อให้นายดำ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและเลิกเสพยาบ้าได้สำเร็จ ส่งเสริมให้เล่นกีฬาที่นายดำสนใจ จะช่วยให้มีสุขภาพที่แข็งแรงและไม่สนใจการรวมกลุ่มกันเสพยาบ้าอีก

2.3 เพื่อน ๆ ร่วมชั้น ควรให้ความสนใจ พยายามชักชวนทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้อง เช่น ชวนเล่นกีฬา ให้กำลังใจนายดำ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้า และแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือ ตลอดจนการป้องกันแก้ไขโดยการศึกษาวิจัย

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2542 ที่เสพยาบ้า จำนวน 5 คน โดยมีการคัดเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้

1. เป็นนักเรียนชาย
2. อายุระหว่าง 14 – 15 ปี
3. เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. การสังเกตและบันทึกการสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การเยี่ยมบ้าน
4. แบบสอบถาม
 - 4.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
 - 4.2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์
 - 4.3 แบบสำรวจความต้องการและปัญหา
 - 4.4 แบบสอบถามความรู้สึกของอารมณ์
5. แบบทดสอบ
 - 5.1 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt test)
 - 5.2 แบบทดสอบภาพบ้าน ต้นไม้ คน (Kinetic House Tree Person)
 - 5.3 แบบทดสอบการเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คน เป็นรายกรณีโดยใช้กระบวนการในการศึกษาเป็นรายกรณี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. กรณีศึกษารายที่ 1 เด็กชายไก่อ

1.1 ประวัติ

เด็กชายไก่อ เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 2 คน บิดามารดาหย่าร้าง เด็กชายไก่ออยู่ในความดูแลของญาติซึ่งมีอายุมาก บิดาและมารดามีครอบครัวใหม่ทั้ง 2 คน บิดารับราชการ ส่วนมารดาไม่ทราบข้อมูล ปัจจุบันเด็กชายไก่อ กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 14 ปี ลักษณะโดยทั่วไป ผิวสีดําแดง รูปร่างผอมสูง แก้มตอบ ตาลึกสีขาวย่นแก้มเหลือง ริมฝีปากคล้ำ ใบหน้ายาว เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสะอาด เดินหลังค่อม อารมณ์รุนแรง ใจร้อน โมโหง่าย ไม่มีความสุข มีความรู้สึกอึดอัดเมื่ออยู่ที่บ้าน จากการทำแบบทดสอบบุคลิกภาพเบนเดอร์ เกสตัลท์ พบว่า จิตใจไม่สงบ คิดวุ่นวาย มีความต้องการและพยายามที่จะประสบความสำเร็จ มีอารมณ์รุนแรง โกรธง่าย พยายามควบคุมอารมณ์ตนเองแต่ไม่สำเร็จ อนาคตอยากเป็นทหารเหมือนบิดา พรารถนอยากให้มีบิดาและมารดากลับมาอยู่ร่วมกัน

1.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่าเด็กชายไก่อ เสพยาบ้าเนื่องมาจากปัญหาส่วนตัวคือก้าวร้าว ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เรียกร้องความสนใจ และได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ครอบครัวหย่าร้าง บิดาและมารดาต่างมีครอบครัวใหม่ทั้ง 2 คน มารดาไม่ได้กลับมาดูแลเด็กชายไก่ออีกเลยนับตั้งแต่หย่าร้างกับบิดา เด็กชายไก่อจึงอยู่ในความดูแลของย่า ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว มีความรู้สึกที่บ้านไม่มีความสุข ขาดที่พึ่ง จึงเกิดเป็นความกดดัน

ทางอารมณ์ประกอบด้วยลักษณะของตัวเด็กชายไก่อเองเป็นคนที่มึอารมณ์รุนแรง ควบคุมตนเองไม่ได้ จึงเสพยาบ้าเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของตน และไม่สนใจการเรียนจึงมีปัญหาด้านการเรียน

1.3 การวินิจฉัย

จากการศึกษาพบว่า เด็กชายไก่อ มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม คือไม่สามารถควบคุมตนเองได้ อารมณ์รุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา จึงทำให้มีความรู้สึกที่ไม่มีความสุข มีความต้องการให้ครอบครัวมีความสุข บิดามารดากลับมาอยู่ร่วมกันเหมือนเดิม ปัญหาในด้านการเรียนนั้นเกิดจากการรวมกลุ่มกันเสพยาบ้า ทำให้ไม่สนใจการเรียน และหนีเรียน

1.4 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้เด็กชายไก่อ คือให้คำโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person - Centered Counseling) จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ให้คำแนะนำเด็กชายไก่อในเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งแนววิธีการอบรมเลี้ยงดูกับผู้ปกครอง ขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเด็กชายไก่อให้พยายามแก้ปัญหาของตนเอง สามารถใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวได้อย่างมีความสุข สนใจและเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น

1.5 การสรุปและติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือแล้ว เด็กชายไก่อเข้าใจและยอมรับสภาพครอบครัวและปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยการเสพยาบ้าลดลง สภาพจิตใจดีขึ้นและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้มากขึ้น มีความสนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

2. กรณีศึกษารายที่ 2 เด็กชายกบ

2.1 ประวัติ

เด็กชายกบ เป็นบุตรคนที่ 1 ในจำนวนพี่น้อง 2 คน บิดามารดามีอาชีพรับราชการไม่ค่อยมีเวลาได้พูดคุยกัน ในแต่ละสัปดาห์จะมีโอกาสได้พูดคุยกันเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์เท่านั้น ปัจจุบันเด็กชายกบ กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 14 ปี ลักษณะโดยทั่วไป ผิวคล้ำ รูปร่างผอมสูง ตาคมสีขาวย่น คิ้วดก จมูกโด่ง ริมฝีปากคล้ำ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสะอาด สูง 166 เซนติเมตร หนัก 51 กิโลกรัม จากการที่ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีนี่เองทำให้เด็กชายกบ มีความรู้สึกไม่ค่อยมีความสุข รู้สึกโดดเดี่ยว พยายามที่จะแก้ปัญหาแต่ก็หาทางออกไม่ได้ จากการทำแบบทดสอบบุคลิกภาพเบนเดอร์ เกสตัลท์พบว่า มีอารมณ์ฉุนเฉียว อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัย พยายามที่จะควบคุมอารมณ์ตนเองแต่ไม่สำเร็จ อนาคตอยากทำงานด้านการออกแบบ

2.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า เด็กชายกบ เสดพยาบ้าเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว ได้แก่ จิตใจอ่อนไหวง่าย ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม บิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่สนใจ ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ขาดคนสนใจเอาใจใส่ปรารถนาที่จะพึ่งพาพ่อแม่แต่ก็ไม่สมปรารถนาและไม่ทราบว่าจะพึ่งใคร ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและควบคุมตนเองไม่ได้ จึงเสพยาบ้าและไม่สนใจการเรียน

2.3 การวินิจฉัย

จากการศึกษาพบว่า เด็กชายกบ มีปัญหาทางด้านจิตใจ คือมีความรู้สึกขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา มีความต้องการพึ่งพาพ่อแม่ ควบคุมตนเองไม่ได้และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปัญหาในด้านการเรียนนั้นเกิดจากการรวมกลุ่มกันเสพยาบ้าทำให้ไม่สนใจการเรียน และหนีเรียน

2.4 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แกเด็กชายกบ คือให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person – Center Counseling) จำนวน 3 ครั้ง ให้คำแนะนำเด็กชายกบ และผู้ปกครอง ขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเพื่อเด็กชายกบจะได้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม สนใจและเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น เลิกใช้ยาบ้าในการแก้ปัญหา

2.5 การสรุปและติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือแล้วเด็กชายกบ ได้พยายามปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยการเสพยาบ้าลดน้อยลง มีความสุขบ้างพอสมควร สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้มากขึ้น มีความสนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

3. กรณีศึกษารายที่ 3 นายตัน

3.1 ประวัติ

นายตัน เป็นบุตรคนที่ 1 ในจำนวนพี่น้อง 2 คน บิดามารดามีอาชีพรับจ้าง ทำงานกลางคืนตั้งแต่เวลา 17.00 น. 2.00 น. จึงทำให้ไม่มีเวลาได้พูดคุยกัน ปัจจุบัน นายตันกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 15 ปี ลักษณะโดยทั่วไป ผิวค่อนข้างคล้ำ รูปร่างผอมสูง ตากลมโตสีขาวย่น ริมฝีปากคล้ำ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสะอาด จากการที่บิดาและมารดาทำงานกลางคืน ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี นายตันต้องอยู่ในความดูแลของยายและน้า ยายมีสุขภาพไม่แข็งแรงนายตันจึงต้องคอยปรนนิบัติดูแลตลอดเวลา น้าเป็นคนที่ค่อนข้างดุ เวลาที่นายตันทำผิดจะได้รับการลงโทษที่รุนแรง ทำให้นายตันมีความรู้สึกไม่ค่อยมีความสุข อึดอัด พยายามที่จะแก้ปัญหาแต่ก็หาทางออกไม่ได้ จากการทำแบบทดสอบบุคลิกภาพเบเนดอร์ เกสตัลท์ พบว่า จิตใจไม่ค่อยสงบ มีความวิตกกังวลสูง

สภาพอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้สึกที่ไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่จากมารดา ต้องการพึ่งพาและใกล้ชิดกับพ่อ อนาคตอยากรับราชการทหารหรือตำรวจ

3.2 ปัญหา

จากการศึกษา พบว่า นายต้นเสพยาบ้าเนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว คือ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ รู้สึกกดดัน ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม บิดามารดาไม่สนใจ ปล่อยปละละเลย นายต้นอยู่ในความดูแลของยาและน้ำ ซึ่งเลี้ยงดูแบบบังคับควบคุมไม่ให้อิสระ นายต้นจึงเกิดความอึดอัด ไม่มีความสุข เกิดความกดดันทางอารมณ์ พยายามที่จะหาทางออกแต่ก็หาทางออกไม่ได้ จึงเสพยาบ้าเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของตน และไม่สนใจการเรียน

3.3 การวินิจฉัย

จากการศึกษา พบว่า นายต้นมีปัญหาทางครอบครัว คือ ขาดความรักและความเอาใจใส่จากบิดามารดา ขณะเดียวกันก็ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจากยาและน้ำ ทำให้นายต้น มีความรู้สึกไม่มีความสุข ถูกบังคับและควบคุมมากเกินไป ไม่มีอิสระ มีความต้องการพึ่งพาและใกล้ชิดกับพ่อแม่ แต่ก็ไปไม่ได้ นายต้นจึงมีความรู้สึกที่ต้องต่อสู้ชีวิตเพียงลำพัง จึงเกิดความเครียดและมีความวิตกกังวลสูง

3.4 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แก่นายต้น คือ ให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person – Centered Counseling) จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ให้คำแนะนำนายต้นในเรื่องการปฏิบัติตน ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับนายต้น ขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเพื่อนายต้นสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม สนใจและเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น เลิกใช้ยาบ้าในการแก้ปัญหา

3.5 การสรุปและติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือแล้วนายต้น ได้พยายามปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยมีการเสพยาบ้าลดลง เข้าใจบุคคลในครอบครัวมากขึ้น พูดคุยกับคนในครอบครัวมากขึ้น มีความสุขและมีความสนใจ เอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

4. กรณีศึกษารายที่ 4 เด็กชายแดง

4.1 ประวัติ

เด็กชายแดง เป็นบุตรคนที่ 1 ในจำนวนพี่น้อง 2 คน บิดามีอาชีพรับจ้าง มารดาเป็นแม่บ้าน ปัจจุบันเด็กชายแดง กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 14 ปี ลักษณะโดยทั่วไป ผิวเหลือง รูปร่างลำสัน ตาเล็ก ริมฝีปากคล้ำ ใบหน้ารูปไข่ ตัดผมสั้นชอบใส่เสื้อแดง ผม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสะอาด ลักษณะภายนอกมองดูแล้วไม่ค่อยมี

พลัง ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ หงุดหงิดง่าย จากการทำแบบทดสอบบุคลิกภาพเบนเดอร์ เกสตัลท์ และแบบทดสอบวาดภาพบ้าน คน ต้นไม้ พบว่าเป็นคนที่ไม่มั่นใจในตนเอง รู้สึกถูกทอดทิ้ง เศร้า ๆ สัมพันธภาพทางสังคมไม่ดี ไม่ค่อยผูกพันกับใคร อยากทำอะไรก็ทำ มีความเครียดสูง มีความรู้สึกต้องการพึ่งพิงพึ่งพา ควบคุมตนเองไม่ได้ ยับยั้งความคิดของตนเองไม่ได้ รู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย อนาคตอยากประกอบอาชีพทางด้านช่างยนต์

4.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า เด็กชายแดง เสพยาบ้าเนื่องมาจากบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมคือเป็นคนที่อ่อนไหวง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ต้องการพึ่งพิงพึ่งพาพ่อแม่แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ จึงเสพยาบ้าและไม่สนใจการเรียน

4.3 การวินิจฉัย

จากการศึกษาพบว่า เด็กชายแดง มีปัญหาทางครอบครัวในด้านสัมพันธภาพกับบิดามารดาไม่ดี มีความรู้สึกห่างเหินและไม่ได้รับความสนใจจากบิดามารดา ประกอบกับบุคลิกภาพของเด็กชายแดง เป็นคนที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง อยากทำอะไรก็ทำและควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ จึงถูกชักชวนให้เสพยาได้ง่าย ปัญหาในด้านการเรียนเนื่องจากการหนีเรียน ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน

4.4 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แกเด็กชายแดง คือให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person – Centered Counseling) จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ให้คำแนะนำเด็กชายแดง ในเรื่องการประพฤติดนที่ถูกต้องเหมาะสม แนะนำวิธีการเลี้ยงดูที่เหมาะสมแก่ผู้ปกครอง ตลอดจนขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเพื่อเด็กชายแดงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นจะได้สามารถควบคุมตนเอง ให้สามารถเลิกเสพยาบ้าได้สำเร็จ สนใจและเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น

4.5 การสรุปและติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือแล้ว เด็กชายแดง ได้พยายามปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยการเสพยาบ้าลดลง สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น มีความสนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

5. กรณีศึกษารายที่ 5 นายดำ

5.1 ประวัติ

นายดำ เป็นบุตรคนที่ 1 ในจำนวนพี่น้อง 2 คน บิดาตกงาน มารดามีอาชีพขายข้าวเหนียวปิ้ง สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างขาดแคลน ปัจจุบัน นายดำ กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 15 ปี ลักษณะโดยทั่วไป ผิวเหลือง รูปร่างผอมสูง ตาโตสีขาวย่นปนเหลือง ริมฝีปากคล้ำ ใบหน้ารูปไข่ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายค่อนข้างเก่าและไม่ค่อยสะอาด ลักษณะนิสัยโดยทั่วไปค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง พยายามเรียกร้องความสนใจจากบิดามารดา ไม่ค่อยพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง สัมพันธภาพกับบิดามารดาไม่ดี จากการทำแบบทดสอบบุคลิกภาพเบนเดอร์ เกสตัลท์ พบว่า นายดำ มีลักษณะจิตใจไม่ค่อยสงบ มีความวิตกกังวลสูงคิดมาก พยายามควบคุมตนเอง ไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกด้อยและรู้สึกว่าตนเองขาด ๆ มีอะไรไม่เหมือนคนอื่น บางครั้งรู้สึกเศร้า

5.2 ปัญหา

จากการศึกษาพบว่า นายดำเสพยาบ้าเนื่องมาจากบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม คือ ไม่เชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกด้อย ต้องการความสนใจจากคนรอบข้าง ประกอบกับไม่ได้รับความสนใจเอาใจใส่จากบิดามารดา จึงเสพยาบ้าเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของตน และไม่สนใจการเรียน

5.3 การวินิจฉัย

จากการศึกษาพบว่านายดำ มีปัญหาทางครอบครัวในด้านสัมพันธภาพกับบิดามารดาไม่ดี ประกอบกับบุคลิกภาพของนายดำ เป็นคนที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกด้อยเนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวค่อนข้างลำบาก จึงพยายามเรียกร้องความสนใจด้วยการเสพยาบ้า ปัญหาในด้านการเรียนเนื่องจากการหนีเรียนไปเสพยาบ้า

5.4 การช่วยเหลือ

ความช่วยเหลือที่ให้แก่นายดำ คือ ให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง(Person – Centered Counseling) จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ให้คำแนะนำนายดำ ในเรื่องการปฏิบัติตน การควบคุมตนเอง ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจเพื่อนายดำ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ยอมรับตนเองและสภาพครอบครัวของตน รู้จักพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว และสามารถเลิกเสพยาบ้าได้สำเร็จสนใจและเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น

5.5 การสรุปและติดตามผล

หลังจากให้ความช่วยเหลือแล้ว นายดำ ได้พยายามปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยมีการเสพยาบ้าลดน้อยลง สนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น ยอมรับสภาพของตนเองได้มากขึ้น

การวินิจฉัย

จากการศึกษารายกรณีผู้รับการศึกษากันทั้ง 5 ราย ที่เสพยาบ้า สามารถวินิจฉัยได้ดังนี้

1. เด็กชายไก่ จากการศึกษพบว่า เด็กชายไก่เสพยาบ้าเนื่องมาจากปัญหาทางครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกันและต่างมีครอบครัวใหม่ทั้ง 2 คน ทั้งเด็กให้อยู่กับญาติจึงรู้สึกขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา รู้สึกไม่มีความสุขขณะอยู่ที่บ้าน ประกอบกับเด็กชายไก่ เป็นคนที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อารมณ์รุนแรง ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ จึงเป็นปัญหาทางอารมณ์ เมื่อต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ จึงใช้การเสพยาบ้าเป็นการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง
2. เด็กชายกบ จากการศึกษพบว่า เด็กชายกบ ปัญหาทางด้านจิตใจ คือมีความรู้สึกห่างเหินกับบิดามารดา ต้องการพึ่งพิงและพึ่งพาบิดามารดา จากการที่ห่างเหินกับบิดามารดาตนเองจึงทำให้มีความรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น นอกจากนี้เด็กชายกบ ยังขาดความเชื่อมั่นในตนเองและควบคุมตนเองไม่ได้ เมื่อต้องเผชิญปัญหาจึงใช้การเสพยาบ้าเป็นทางแก้ปัญหา
3. นายตัน จากการศึกษพบว่า นายตัน มีปัญหาทางครอบครัวเนื่องมาจากบิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่สนใจเอาใจใส่ นายตัน จึงอยู่ในความดูแลของย่าและน้า ซึ่งเลี้ยงดูแบบบังคับควบคุม ไม่มีอิสระ นายตันจึงมีความรู้สึกกดดันทางอารมณ์ บ้านไม่มีความสุข จึงทำให้นายตันมีปัญหาทางอารมณ์ ดังนั้นเมื่อต้องเผชิญปัญหานายตันจึงใช้การเสพยาบ้าเป็นวิธีการแก้ปัญหา
4. เด็กชายแดง จากการศึกษพบว่า เด็กชายแดง มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบิดามารดา บิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่สนใจเอาใจใส่ มีบุคลิกภาพที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ควบคุมตนเองไม่ได้ อยากทำอะไรก็ทำ อารมณ์อ่อนไหวง่าย สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ที่อยู่อาศัยมีการระบาดของยาเสพติด การที่เด็กชายแดง เป็นคนอ่อนไหวง่ายทำให้ถูกชักชวนให้เสพยาบ้าได้ง่าย
5. นายดำ จากการศึกษพบว่า นายดำมีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบิดามารดา และมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจจึงทำให้มีความรู้สึกด้อยกว่าเพื่อน ๆ จึงพยายามเรียกร้องความสนใจจากคนรอบข้าง ประกอบกับนายดำเป็นคนที่อารมณ์อ่อนไหวง่าย ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ ดังนั้นเมื่อประสบปัญหาจึงเสพยาบ้าเป็นทางแก้ปัญหาและเป็นการเรียกร้องความสนใจจากบุคคลรอบข้าง

สรุปการวินิจฉัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คน พบว่า
ปัญหาการเสพยาบ้า มีสาเหตุมาจาก

1. บุคลิกภาพส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ การขาดความมั่นใจในตนเอง ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย มีความรู้สึกขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา จึงเรียกร้องความสนใจโดยการเสพยาบ้า

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

2.2.1 การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมและสัมพันธภาพภายในครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่สนใจเอาใจใส่เด็ก

สัมพันธภาพภายในครอบครัว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คน อยู่ในสภาพครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ขาดความรักความอบอุ่น ความผูกพัน และสภาพครอบครัวหย่าร้าง

2.2.2 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัยของนักเรียนมีการซื้อขายยาบ้าอย่างแพร่หลาย

2.2.3 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ เพื่อน ๆ นักเรียน มีการรวมกลุ่มกันเสพยาบ้า โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นชกชนให้ทดลองเสพ จนกระทั่งเสพจนติด ไม่สามารถเลิกได้

การช่วยเหลือ การป้องกัน และแก้ไข

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการแก้ไข ผู้รับการศึกษาทั้ง 5 ราย ทำดังนี้

1. ให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person – Centered counseling) ของ โรเจอร์ (Rogers) กับผู้รับการศึกษาทั้ง 5 ราย จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที

2. ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ด้วยการให้ความรักความอบอุ่นให้ความสนใจ เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เข้าใจในพฤติกรรมที่ผ่านมา ให้กำลังใจ

3. แนะนำวิธีปฏิบัติตนแก่ผู้รับการศึกษาทั้ง 5 ราย เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม การปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวและสังคมรอบข้าง ซึ่งให้เห็นถึงผลเสียของการเสพยาบ้าที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง สังคม ครอบครัว ประเทศชาติ

4. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) เพื่อขอความช่วยเหลือ และขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับ อาจารย์ฝ่ายแนะแนว เพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่ผู้รับการศึกษาประสบอยู่ และแนวทางแก้ไข โดยร่วมมือกันแก้ปัญหา และส่งเสริมให้ผู้รับการศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสม เลิกเสพยาบ้า ด้วยการให้การดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง

5. ให้การดูแลเอาใจใส่ และติดตามผลเป็นระยะ ๆ จนกว่านักเรียนจะสอบปลายภาค เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นใหม่

6. การเยี่ยมบ้าน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองในการขอความร่วมมือที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

การอภิปรายผล

จากการวินิจฉัยนักเรียนทั้ง 5 คน ที่เสพยาบ้า ผลจากการศึกษารายกรณีสรุปได้ว่า ปัญหาการเสพยาบ้าของนักเรียน เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากบุคลิกภาพของนักเรียน

จากการศึกษาพบว่าการเสพยาบ้ามีผลมาจากบุคลิกภาพส่วนตัวของนักเรียน คือ นักเรียนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จิตใจอ่อนไหว ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ต้องการพึ่งพาผู้อื่น ต่อต้านสังคม ก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ต้องการหาที่พึ่งพิง ดังที่ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524 : 146) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดมักมีพื้นฐานเดิมของบุคลิกภาพที่อ่อนแอและต้องพึ่งพาผู้อื่น หรือหาที่ยึดเหนี่ยว เมื่อหาที่ยึดเหนี่ยวไม่ได้ก็พึ่งยาเสพติดแทน

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

2.1 การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ราย ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม คือ ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไป ไม่สนใจเอาใจใส่ และสัมพันธภาพในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 รายไม่ดี คือ ขาดความรักความอบอุ่นและความสนใจเอาใจใส่จากบิดามารดา สมาชิกในครอบครัวไม่ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อพื้นฐานพฤติกรรมของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูซึ่งทำให้เด็กเกิดปัญหาทางพฤติกรรม ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การไม่ดูแลเอาใจใส่ ไม่สนใจความต้องการของเด็ก ไม่ให้ความรักความอบอุ่น การเลี้ยงดูแบบเข้มงวด บังคับควบคุมมากเกินไป ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอึดอัด สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เองทำให้เด็กรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไร้ที่พึ่ง มีความวิตกกังวลสูง ไม่มั่นใจในตนเอง จึงพยายามเรียกร้องความสนใจและหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง โดยการเสพยาบ้า ดังนั้นครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กมากที่สุดและคนที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดก็คือบิดามารดา ถ้าการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมเด็กก็ไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย ที่สำคัญคือปัญหาการติดยาเสพติด

2.2 สภาพแวดล้อมทางบ้าน จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า สภาพที่พักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ราย อยู่ใกล้แหล่งชุมชนแออัดซึ่งมีการระบาดของยาบ้า มีการจำหน่ายอย่างแพร่หลาย หาซื้อง่าย ราคาถูก ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางบ้านเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเสพยาบ้าได้

2.3 สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ราย กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ให้ความสำคัญแก่เพื่อน รักเพื่อนมาก อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย เมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพยาบ้าก็จะเสพตามเพื่อนเพื่อจะได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนได้ ดังนั้นการคบเพื่อนในช่วงวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือ หากนักเรียนเลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่ติดยาเสพติด และรู้จักปฏิเสธ เมื่อเพื่อนชักชวนให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง นักเรียนก็จะสามารถดำเนินชีวิตในช่วงวัยรุ่นอย่างเหมาะสม

จากการศึกษาค้นคว้าสรุปว่า การที่นักเรียนทั้ง 5 คนเสพยาบ้าเนื่องมาจากมีบุคลิกภาพที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบฟังพาหรือทำตามผู้อื่น ควบคุมตนเองไม่ได้ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและชุมชนเอื้อต่อการเสพยาบ้า

การทำนายผล

จากการศึกษารายกรณีทั้ง 5 ราย พบว่าการทำนายผลอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้เนื่องผู้รับการศึกษายังอยู่ในวัยที่สามารถแก้ไขและเปลี่ยนแปลงได้ ผู้รับการศึกษาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องได้แก่อาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์หัวหน้าระดับยินดีให้ความช่วยเหลือร่วมมือเป็นอย่างดี

การติดตามผล

จากการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลาของการศึกษา พบว่า ผู้รับการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มีแนวโน้มลดการเสพยาบ้าลง สนใจในการศึกษาเล่าเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งแสดงว่านักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา

1.1 บิดามารดา ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงการอบรมเลี้ยงดูด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ เอาใจใส่ เมื่อเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม เด็กก็จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วย ในการศึกษากรณีทั้ง 5 รายเป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่า เด็กที่ถูกเลี้ยงดูในสภาพครอบครัวที่ขาดความรักความสนใจเอาใจใส่ ขาดเหตุผล ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมทำให้เด็กเกิดปัญหาทั้งด้านพฤติกรรม และปัญหาบุคลิกภาพ เด็กจึงแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้องโดยการเสพยาบ้า ดังนั้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็น บิดามารดาและผู้ปกครองควรให้ความสำคัญในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูมากขึ้น เพื่ออนาคตบุตรหลานจะได้ปลอดภัยจากยาเสพติด

1.2 อาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์หัวหน้าระดับ ควรให้ความสนใจเอาใจใส่ ดูแลผู้รับการศึกษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ให้ความอบอุ่นเพื่อให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ กล้าที่จะมาขอรับคำปรึกษาในกรณีที่เกิดปัญหาต่าง ๆ

1.3 ผู้ที่สนใจจะศึกษารายกรณีต่อไป

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องจะศึกษารายกรณีต่อไปนั้น ควรจะต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไว้วางใจ เกิดความเชื่อมั่น กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมาซึ่งจะทำให้การแก้ไขและการวางแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ถูกต้อง อีกทั้งผู้ศึกษาจะต้องมีเวลาในการศึกษาอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง และควรศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารายกรณีในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น การเลียนแบบ พฤติกรรมทางสื่อมวลชน การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

2.2 การศึกษารายกรณีควรใช้เวลาในการศึกษามากกว่า 6 เดือน และศึกษาอย่างต่อเนื่องจะทำให้ทราบผลของการพัฒนาพฤติกรรมและสาเหตุของปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2529). *การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- . *สุขภาพจิตในโรงเรียน*. (2524). กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. (2538). *กรอบทิศทาง การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในปีงบประมาณ 2538*. กรุงเทพฯ : วรุฒิการพิมพ์.
- . (2538). *กฎหมายและระเบียบเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*. กรุงเทพฯ : วรุฒิการพิมพ์.
- . (2540). *แนวทางการจัดกิจกรรมป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : กองป้องกันยาเสพติด.
- . (2540). *แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- . (2539). *แผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (พ.ศ.2540 –2544)*. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์ การพิมพ์.
- . (2537). *สภาพปัญหายาเสพติดในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- . (2537). *แอมเฟตามีน*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการและวางแผน.
- คณะกรรมการอาหารและยา, สำนักงาน. (2539). *ยาม้า*. กรุงเทพฯ : กองเผยแพร่และควบคุม การโฆษณา, กระทรวงสาธารณสุข.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2529). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2517). *เทคนิคการแนะแนว*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงกมล วงษ์ศรีหัส. (2541). *การศึกษารายกรณีของนักเรียน ที่มีปัญหาการปรับตัวใน ครอบครัว ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดบางขัน อำเภอคลองหลวง ปทุมธานี*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ธัชวรรณ พิมพ์งาม. (2538). *การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหา การปรับตัวในโรงเรียน วินิตศึกษา ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดลพบุรี*. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

- ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. (2542). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2530). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- นันทิกา แยมสรวล. (2529). การศึกษาเฉพาะกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิธิภา สุวนิช. (2538). การศึกษารายกรณีของวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด คลินิกยาเสพติด 8 ศูนย์ บริการสาธารณสุข. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2523). การแนะแนวเบื้องต้น. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ประจิม เมืองแก้ว. (2538). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- พนม ลีมอารีย์. (2529). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรหมธิดา แสนคำเครือ. (2531). สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. (2536). การศึกษารายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2522). จิตวิทยาแนะแนว. คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- รุ่งทิพย์ ยอดประดู่. (2537). การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน โรงเรียนนาหลวง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วรลักษณ์ ธีร์โมกข์. (2537). "Amphetamine," ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์. 41 (929) : 33-35 ; ตุลาคม 2537.

- วัชรวิทย์ ทรัพย์มี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิจิตร บุญยะโทตระ. (2538). *อุบัติภัยใกล้ตัวเรา เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- วิชัย โปษยะจินดา.(2534). *ยาม้า*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง.(2539). *แผนปฏิบัติการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2540*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สมนึก นนธิจันทร์.(2539). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ : สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สาธารณสุข, กระทรวง.(2539). *ยาบ้า*. นนทบุรี : กองวัตถุเสพติด กระทรวงสาธารณสุข.
- สารวัตรนักเรียน, กอง. (2536). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย*. กรุงเทพฯ : กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สามัญศึกษา, กรม. (2524). *การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- (2540). *การสำรวจสภาพปัญหาการใช้ยาที่ผิดของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สุรพล สุขสายชล. (2541). *การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีพฤติกรรมลัทธิขโมย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อังสนา เปตะนันท์. (2536). *การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโพธิ์อมมาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อาชีวศึกษา, กรม. *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด*. กรุงเทพฯ การศาสนา, ม.ป.ป.
- อารีย์ ดัณฑ์เจริญรัตน์. (2526). *การรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- Brown, Louise Barbara.(1972). " A Cognitive Function Approach to the Differentiation of college Drug Users and Non – Users," *Dissertation Abstract*. 33 : 1015. September.
- Jones ,Wyman L.(1974). " A study of Tenth Grade Student Attitude Toward and Drug Knowledge of Drug Abuse When Relate to a Drug Education Program," *Dissertation Abstract International*. 35 : 2583 A November.

- Paulson, Patricia Callahan.(1971). " Psychological Factors in Drug Use among Community College Student," *Dissertation Abstract*. 31: 5455-5456. March.
- World Health Organization (WHO) .(1993). *Who Expert Committee on Drug Dependence*. Switzerland : World Health Organization Publication.

ภาคผนวก

แบบฟอร์มบันทึกการสังเกต

ชื่อผู้ถูกสังเกต อายุ ปี เพศ

วัน เวลา ที่สังเกต

สถานที่

พฤติกรรม

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สังเกต

ตำแหน่ง

แบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ ครั้งที่

ชื่อ นามสกุล อายุ ปี
 วัน เดือน พ.ศ.
 เวลา น. สถานที่

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์

.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์

.....

ความคิดเห็น

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่ เวลา น.
 สถานที่

ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง ขอให้ท่านเติมข้อความในแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด การกรอกข้อความที่เป็นจริงย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อตัวท่านเอง และข้อความที่ท่านกรอกจะเก็บเป็นความลับ

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

1. ข้าพเจ้าชื่อ นามสกุล เพศ
เกิดวันที่ เดือน พ.ศ. อายุ ปี เดือน
เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา สถานภาพ
2. สถานที่เกิด
ที่อยู่ปัจจุบัน
ภูมิลำเนาเดิม
3. บิดาชื่อ นามสกุล อายุ ปี
อาชีพ รายได้เฉลี่ยเดือนละ บาท
สถานที่ทำงาน
4. มารดาชื่อ นามสกุล อายุ ปี
อาชีพ รายได้เฉลี่ยเดือนละ บาท
สถานที่ทำงาน
5. บิดามารดาของท่าน (ใส่เครื่องหมาย / ใน หน้าข้อความ)
..... อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่
..... หย่าร้างกัน บิดาสมรสใหม่
..... มารดาสมรสใหม่ บิดาถึงแก่กรรม
..... มารดาถึงแก่กรรม อื่น ๆ ระบุ
6. นักเรียนอาศัยอยู่กับ
..... บิดามารดา บิดาและมารดาเลี้ยง
..... บิดา มารดาและบิดาเลี้ยง
..... มารดา อื่น ๆ ระบุ
7. ผู้ปกครองชื่อ นามสกุล
เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยเป็น อายุ ปี
อาชีพ รายได้เฉลี่ยเดือนละ บาท

8. ระดับการศึกษาของบิดา
 ระดับการศึกษาของมารดา
9. นักเรียนได้รับค่าใช้จ่ายประจำวันจาก ประเมินวันละ บาท
10. นักเรียนมีพี่น้องที่เกิดจากบิดามารดาเดียวกัน..... คน ชาย คน หญิง คน
 นักเรียนมีพี่น้องที่เกิดจากบิดากับภรรยาคนอื่น คน ชาย คน หญิง คน
 นักเรียนมีพี่น้องที่เกิดจากมารดากับบิดาคคนอื่น คน ชาย คน หญิง
11. รายละเอียดเกี่ยวกับพี่น้อง โปรดกรอกข้อความเรียงตามลำดับ

คนที่	อายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ

12. บุคคลอื่นในครอบครัวของนักเรียนคือ

คนที่	อายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ

13. เพื่อนนักเรียนที่อยู่ใกล้ที่สุดที่จะติดต่อได้สะดวก

ชื่อ นามสกุล ชั้น

ข. สุขภาพของข้าพเจ้า

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ที่เหมาะสมกับนักเรียนและเติมข้อความในช่องว่างบางข้อ

1. สุขภาพของข้าพเจ้าขณะนี้ () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ไม่ดีเลย
2. ข้าพเจ้าเคยเจ็บป่วยอย่างหนักมาก่อน () เคย () ไม่เคย
ถ้าเคยบอกชื่อโรค อายุขณะเป็นโรค ปี
3. ข้าพเจ้าเคยเป็นโรคเรื้อรังมาก่อน () เคย () ไม่เคย
ถ้าเคยบอกชื่อโรค อายุขณะเป็นโรค ปี
4. ข้าพเจ้าเคยประสบอุบัติเหตุร้ายแรงมาก่อน () เคย () ไม่เคย
ถ้าเคยบอกด้วยว่าอุบัติเหตุอะไร
ได้รับบาดเจ็บอะไรบ้าง เมื่ออายุ ปี
5. ข้าพเจ้าเคยเป็นลมวิงเวียนศีรษะบ่อย ๆ () เป็นเสมอ () เป็นบ้าง
() ไม่เคยเป็น
6. ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับโรคประสาท () มีปัญหา () ไม่มีปัญหา
7. ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับโรคประสาท () ใช้เป็นประจำ () ใช้บ้าง
() ไม่ต้องใช้
8. ข้าพเจ้าไม่เคยใช้แว่นตามาก่อนเลยแต่คิดว่าจำเป็นต้องใช้
() ใช้เป็นประจำ () ใช้บ้าง () ไม่ต้องใช้
9. ในเรื่องการพูด () ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการพูดคล่อง () พูดไม่คล่องหรือพูดซ้ำ
() พูดติดอ่าง
10. ข้าพเจ้าได้ยินชัดเจน () ชัดเจนดี () ไม่ค่อยชัดเจน
11. ตามปกติข้าพเจ้านอนวันละ () 4-6 ชั่วโมง () 6-8 ชั่วโมง () 8-10 ชั่วโมง
12. โรคประจำตัวของข้าพเจ้าที่เป็นอยู่คือ.....
13. ในบางครั้งข้าพเจ้าวิตกกังวลอย่างมากเกี่ยวกับสุขภาพขณะนี้
() วิตก () ไม่วิตก
14. ขณะนี้ข้าพเจ้าสูง..... ซม. น้ำหนัก.....ก.ก.
15. ตรวจสุขภาพปีละ.....ครั้ง ครั้งสุดท้ายได้ตรวจร่างกาย
เมื่อ.....ตรวจครั้งที่.....
16. อื่นๆ(ที่ต้องการบอกเกี่ยวกับสุขภาพ).....
.....

ง. การสังคมและกิจกรรมของข้าพเจ้า

ให้นักเรียนเขียน / ลงใน () หน้าข้อความที่เหมาะสมกับนักเรียนและเติมข้อความลงในช่องว่างบางข้อ

1. ที่อยู่ของครอบครัวของข้าพเจ้า () บ้านบิดา () บ้านญาติ () บ้านเช่า
() อื่น ๆ อธิบาย.....
2. ความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อที่อยู่อาศัย () ชอบมาก () ชอบ () ไม่ชอบเลย
3. เพื่อน ๆ มาเที่ยวหรือเยี่ยมเยียนบ้านข้าพเจ้า () มาบ่อย ๆ () มาบ้าง
() ไม่มาเลย
4. ข้าพเจ้าชอบให้เพื่อนมาบ้าน () ชอบให้มาเสมอ () ชอบให้มาบ้างเป็นครั้งคราว
() ไม่ชอบให้มาเลย
5. ความรู้สึกเมื่อข้าพเจ้าสมาคมกับเพื่อน ๆ
6. ความรู้สึกที่เพื่อนมีต่อข้าพเจ้า.....
7. ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง () ใช่ () ไม่ใช่
8. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ () ใช่เป็นประจำ () ใช่บ้าง () ไม่ใช่เลย
9. ข้าพเจ้าชอบฟังวิทยุ () ชอบฟังเป็นประจำ () ชอบฟังบ้าง () ไม่ชอบฟังเลย
รายการวิทยุที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด.....
10. ข้าพเจ้าชอบดูโทรทัศน์ () ดูเป็นประจำ () ดูบ้าง () ไม่ได้ดูเลย
ชอบดูประเภท.....
11. ข้าพเจ้าชอบดูภาพยนตร์ () ดูบ่อย () ดูบางครั้ง () ไม่ได้ดูเลย
ชอบดูประเภท.....
12. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือประเภท
() ผจญภัย () ลึกลับ () รักใคร่ () เครื่องยนต์กลไก
() ดลกขบขัน () วิทยาศาสตร์ () กีฬา () ประวัติศาสตร์
() โคลงและบทกลอน
13. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน () เป็นประจำ () เป็นครั้งคราว
() ไม่เคยอ่านเลย
14. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง () ชอบมาก () ชอบบ้าง () ไม่ชอบเลย
15. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬาในร่ม () ชอบมาก () ชอบบ้าง () ไม่ชอบเลย
กีฬาในร่มที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด คือ.....
16. ข้าพเจ้าเคยแสดงละครในงานต่าง ๆ () เคย () ไม่เคย
17. ข้าพเจ้าสามารถเล่นดนตรี () ได้ดี () พอใช้ได้ () ไม่ได้เลย
เครื่องดนตรีที่ชอบเล่น คือ.....

18. ข้าพเจ้าชอบร้องเพลง () ชอบมาก () ชอบบ้าง () ไม่ชอบเลย
ประเภทเพลงที่ชอบ คือ.....
19. ข้าพเจ้ามีความสนใจนาฏศิลป์ไทย () สนใจมาก () สนใจบ้าง () ไม่สนใจเลย
20. ข้าพเจ้า () ทำ () ไม่ทำ งานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัว
21. งานอดิเรกของข้าพเจ้าคือ.....

ง. กิจกรรม การศึกษา และปัญหาของข้าพเจ้า

1. เมื่อปีที่แล้วข้าพเจ้าได้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด คือ.....
กิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดคือ.....
2. ปีนี้ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นต่อไปนี้เป็นคือ.....
.....
กิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดคือ.....
3. ข้าพเจ้า () เคย () ไม่เคย เป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรม
ข้าพเจ้า () เคย () ไม่เคย เป็นหัวหน้าชั้น
4. โรงเรียนนี้ข้าพเจ้ามีเพื่อน () มาก () น้อย () ไม่มีเพื่อนเลย
เพื่อนที่ดีที่สุดของข้าพเจ้า ชื่อ.....
สิ่งที่ข้าพเจ้าและเพื่อนที่ดีที่สุดของข้าพเจ้าทำด้วยกันเสมอ ๆ คือ.....
5. ตามปกติข้าพเจ้าใช้เวลาอ่านหนังสือที่บ้านวันหนึ่ง ๆ ประมาณ.....ชั่วโมง
ข้าพเจ้า () มี () ไม่มี สถานที่อ่านหนังสือที่บ้าน
6. ความรู้สึกของข้าพเจ้าต่อวิชาที่เคยเรียน
ชอบมากที่สุด	ชอบน้อยที่สุด	ยากที่สุด	ง่ายที่สุด
(วิชา)	(วิชา)	(วิชา)	(วิชา)
7. วิชาที่ข้าพเจ้าต้องเอาใจใส่มากที่สุด คือ.....
8. ข้าพเจ้า () ทำ () ไม่ได้ทำ ตารางกำหนดเวลาดูหนังสือ
9. ข้าพเจ้ามีสมาธิในการดูหนังสือ () ได้ง่าย () ได้ยาก
10. ข้าพเจ้า () ต้องการ () ไม่ต้องการ คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียน
11. ตามปกติข้าพเจ้า () ชอบ () ไม่ชอบ เรียนหนังสือและเมื่อเปรียบเทียบกับ
เพื่อน ๆ ข้าพเจ้าเรียนหนังสืออยู่ในเกณฑ์ () ดี () ปานกลาง () ใช้ไม่ได้

12. เมื่อข้าพเจ้าเติบโตขึ้นบิดาต้องการให้มีอาชีพเป็น.....
 มารดาต้องการให้มีอาชีพเป็น.....
 ข้าพเจ้าต้องการมีอาชีพเป็น.....
13. ข้าพเจ้าตั้งใจจะเรียนให้จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนนี้
 () ตั้งใจแน่วแน่ () ไม่แนใจ () ไม่ตกลงใจเลย
14. เมื่อข้าพเจ้าเรียนจบชั้น ม.3 แล้วข้าพเจ้าตั้งใจจะเรียนต่อ.....
15. อาชีพที่ข้าพเจ้าเลือกตามความตั้งใจของข้าพเจ้าในขณะนี้ เรียงลำดับดังนี้
 1.....
 2.....
 3.....
 4.....
16. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในโรงเรียนนี้

17. ความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีเกี่ยวกับที่บ้าน.....

18. ปัญหาหรือความไม่สบายใจที่ข้าพเจ้าต้องการได้รับความช่วยเหลือ
 1.....
 2.....
 3.....

แบบสำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียน

คำชี้แจง ด้วยทางโรงเรียนมีความประสงค์จะทราบความเป็นอยู่ ความต้องการและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อจะได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนดียิ่งขึ้นและเพื่อพิจารณาหาทางช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่โรงเรียนสามารถกระทำได้ จึงขอให้นักเรียนตอบคำถามตามความเป็นจริง หรือแสดงความรู้สึกอย่างจริงใจ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของตัวนักเรียนเอง และทางโรงเรียนจะเก็บข้อมูลนี้ไว้เป็นความลับ

ชื่อ นามสกุล เพศ () ชาย
() หญิง ชั้น..... อายุ

ขณะนี้ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับการเรียน คือ

- () เรียนไม่เข้าใจ () เบื่อการเรียน () เรียนไม่ทันเพื่อน
() สอบตก () ไม่มีปัญหา

สาเหตุของปัญหา คือ

() พื้นฐานการเรียนเดิมไม่ดี	() สติปัญญาไม่เหมาะสมในการเรียน
() สุขภาพไม่ดี	() ขาดเรียนบ่อย
() ไม่มีเวลาดูหนังสือเพียงพอ	() ไม่มีสมาธิ
() ขี้ลืม	() ไม่รู้จักวิธีเรียน
() บทเรียนไม่น่าสนใจ	() เวลาสอบมักกลัวจนคิดไม่ออก
() อุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ	() สิ่งแวดล้อมในการเรียนไม่ดี
() ครูสอนไม่ดี	() ครูดุมากเกินไป
() ครูลำเอียง	() สาเหตุอื่น ๆ ระบุ

2. เกี่ยวกับสุขภาพ

โรคที่เป็นประจำ

() ปวดศีรษะ	() มองมึนชา
() ตัวร้อนเป็นไข้บ่อย ๆ	() เป็นหวัดเรื้อรัง
() โพรงจมูกอักเสบ	() หูเป็นน้ำหนวก
() ไข้ไม่ชัดเจน	() สายตาสั้น

- () อ่อนเพลียเสมอ ๆ () ปวดท้องเสมอ ๆ
 () คั่นตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย () ปวดเมื่อยร่างกายเสมอ ๆ
 () โรคอื่น ๆ ระบุ

อาหารที่รับประทาน

- ปริมาณอาหาร () รับประทานได้มาก () รับประทานพอดี
 () รับประทานได้น้อย
 - จำนวนครั้งต่อวัน () มากกว่า 3 มื้อ () น้อยกว่า 3 มื้อ
 () รับประทานจุกจิก

คุณภาพของอาหารที่รับประทานในแต่ละวันมีดังนี้

- ก. ประเภทข้าว แป้ง น้ำตาล () มากที่สุด () มาก () พอสมควร
 () น้อย () น้อยมาก
 ข. ประเภทไขมัน () มากที่สุด () มาก () พอสมควร
 () น้อย () น้อยมาก
 ค. ประเภทถั่วและเนื้อสัตว์ () มากที่สุด () มาก () พอสมควร
 () น้อย () น้อยมาก
 ง. ผักและผลไม้ () มากที่สุด () มาก () พอสมควร
 () น้อย () น้อยมาก

การออกกำลังกาย

- ก. ข้าพเจ้าออกกำลังกาย () เป็นประจำ () เป็นบางครั้ง () น้อยมาก
 ข. วิธีออกกำลังกาย () ตามแบบการบริหาร () เล่นกีฬาหรือกรีฑา
 () การทำงาน () การฝึกโยคะ
 ค. การพักผ่อนนอนหลับ () เกิน 8 ชั่วโมง () 6 – 8 ชั่วโมง
 () น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

3. เกี่ยวกับเศรษฐกิจ

- ก. ข้าพเจ้ามีเงินใช้ประมาณ บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
 () เดือน () ปี
 ข. ข้าพเจ้าจัดสรรการใช้ดังนี้
 - ค่าอุปกรณ์การเรียน บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
 () เดือน () ปี

- ค่าที่พัก บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี
- ค่าเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัว บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี
- ค่าอาหาร บาท ต่อ () วัน () สัปดาห์
() เดือน () ปี

ค. เงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้าพเจ้าได้มาจาก

- () บิดา มารดา () ผู้ปกครอง () การทำงานพิเศษ () การทุนการศึกษา
- () ผู้อุปถัมภ์ คือ

ง. เงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้าพเจ้าคิดว่า

- () มากเกินไป () พอใช้ () ไม่พอใช้
- () บางครั้งพอใช้แต่บางครั้งไม่พอใช้ () น้อยเกินไป

จ. ถ้าค่าใช้จ่ายไม่พอข้าพเจ้าแก้ปัญหาโดยการ

ฉ. ข้าพเจ้ามีความกังวลใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจในครอบครัว

- () มากที่สุด () มาก () พอสมควร () ไม่เคยเลย

ช. เกี่ยวกับการทำงานพิเศษนั้นข้าพเจ้าคิดว่า

- () จำเป็นมากที่สุด () จำเป็นมาก () ไม่จำเป็น

ซ. งานพิเศษที่ข้าพเจ้าอยากทำคือ

เพราะ

4. เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนข้าพเจ้าคิดว่า

ก. โรงเรียนของข้าพเจ้า () น่าเรียนมาก () น่าเรียนพอสมควร () ไม่น่าเรียน

ข. บรรยากาศในโรงเรียน () อบอุ่นมาก () อบอุ่นพอสมควร () ห่างเหินกัน

() สามัคคีกัน () ต่างคนต่างอยู่

() แยกกันหลายพวก

ค. อาคารและบริเวณโรงเรียน

() สวยงามมาก () ธรรมดา () สะอาดมาก

() สะอาดพอสมควร () สกปรก () โปรงสบาย

() โปรงแต่ร้อน () ทึบแต่เย็น () ทึบร้อนอุดอู้

() กว้างขวางมาก () กว้างขวางพอสมควร () ค่อนข้างคับแคบ

() คับแคบมาก () อากาศดีมาก () อากาศดีพอสมควร

() อากาศไม่ค่อยดี () กลิ่นเหม็น () เจียบสงบดี

() มีเสียงรบกวนเป็นบางครั้ง () มีเสียงรบกวนตลอดเวลา

- () แสงสว่างมากเกินไป () แสงจ้าพอควร () ค่อนข้างมืด
- ง. สถานที่อ่านหนังสือตามลำพัง () มี () ไม่มี
- จ. ห้องสมุดของโรงเรียนมีอุปกรณ์เอกสาร () พอเพียง () ไม่เพียงพอ
- ฉ. บริการของห้องสมุด () สะดวกมาก () พอสมควร () ไม่สะดวก
- ช. บริการอื่น ๆ ของโรงเรียน
- ห้องส้วม () พอเพียง () ไม่พอเพียง () สะอาด () สกปรก
 - น้ำดื่ม () มี () ไม่มี
 - อาหารกลางวัน () มี () ไม่มี
 - ทุนการศึกษา () มี () ไม่มี
 - การตรวจสอบสุขภาพ () มีประจำ () มีบ้าง () ไม่มีเลย
 - การจัดให้มีครูที่ปรึกษา () มีประจำ () มีบ้าง () ไม่มีเลย

5. สิ่งแวดล้อมทางบ้าน

- ก. บ้านของข้าพเจ้า () น่าอยู่อาศัยมาก () น่าอยู่พอสมควร () ไม่น่าอยู่
- ข. บรรยากาศของบ้าน () อบอุ่นมาก () อบอุ่นพอสมควร () ห่างเหินกัน
() สามัคคีกัน () ต่างคนต่างอยู่ () ไม่ลงรอยกัน
- ค. ตัวบ้านและบริเวณบ้าน
- () สวยงามมาก () ธรรมดา () สะอาดมาก
 - () สะอาดพอสมควร () สกปรก () โปรงสบาย
 - () โปรงแต่ร้อน () ทึบแต่เย็น () ทึบร้อนอุดอู้
 - () กว้างขวางมาก () กว้างขวางพอสมควร () ค่อนข้างคับแคบ
 - () คับแคบมาก () อากาศดีมาก () อากาศดีพอสมควร
 - () อากาศไม่ค่อยดี () กลิ่นเหม็น () เจียบสงบดี
 - () มีเสียงรบกวนเป็นบางครั้ง () มีเสียงรบกวนตลอดเวลา
- ง. ห้องส่วนตัวที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือได้ตามลำพัง () มี () ไม่มี
- จ. ตามปกติสถานที่ที่ข้าพเจ้าใช้อ่านหนังสือภายในบ้าน คือ
- ฉ. สถานที่ที่ข้าพเจ้าอ่านหนังสือนั้น
- () สะดวกมาก () สะดวกพอควร () ไม่สะดวกเลย
 - () มีอุปกรณ์การเรียนมาก () มีพอสมควร () ไม่มีเลย
 - () สะอาดมาก () สะอาดพอสมควร () สกปรก
 - () เจียบสงบมาก () มีเสียงรบกวนบางครั้ง
 - () มีเสียงรบกวนตลอดเวลา

6. เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ
- ก. ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิท () หลายคน () เพียง 2 – 3 คน () ไม่มีเลย
- ข. เพื่อนสนิทของข้าพเจ้ามีลักษณะดังนี้
 () โตกว่า () เท่า ๆ กัน () เล็กกว่า () อายุมากกว่า
 () อายุเท่ากัน () อายุน้อยกว่า () อยู่ในชั้นเดียวกัน
 () อยู่ต่างชั้นกัน () อยู่ต่างโรงเรียน () เป็นคนเรียบร้อย
 () เป็นคนเอะอะโผล่โผล่ () ชอบทำผิดระเบียบ () เป็นคนเอื้อเฟื้อ
 () เป็นคนเห็นแก่ตัว () เป็นคนเฉย ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับใคร
- ค. เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ข้าพเจ้ามักจะ
 () เป็นผู้นำ () เป็นผู้ตาม () นำบ้างตามบ้างตามโอกาส
- ง. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ แล้ว ข้าพเจ้ามักจะ
 () เก่งกว่า () พอ ๆ กัน () ด้อยกว่า
- จ. ในการคบเพื่อนนั้น ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ
 () ตามใจเพื่อน () ขัดใจเพื่อน () ตามใจและขัดใจเป็นบางครั้ง
- ฉ. ตามปกติเพื่อนของข้าพเจ้ามักจะ
 () เอาใจใส่ข้าพเจ้า () ไม่ค่อยเอาใจใส่ข้าพเจ้า () ไม่สนใจข้าพเจ้าเลย
- ช. ข้าพเจ้ารู้สึกที่ตัวเอง
 () โดดเดี่ยว () มีความอบอุ่นทางใจ () มีคนเอาใจใส่มากเกินไป
- ซ. ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ
 () ไปไหนมาไหนตามลำพัง () ไปกันเป็นกลุ่ม
 () ไปกับเพื่อนสนิทเพียง 2 – 3 คน
- ฌ. ขณะนี้ข้าพเจ้ากำลังมีปัญหาขัดแย้งกับ
 () เพื่อน () พี่น้อง () พ่อแม่ () คนรัก
- ญ. ตามปกติข้าพเจ้ามักจะใกล้ชิดสนิทสนมได้ง่ายกับ
 () ผู้ใหญ่ () เพื่อน () เด็กเล็กกว่า
- ฎ. หากใครทำให้ข้าพเจ้าไม่พอใจ ข้าพเจ้ามักจะ
 () ทำร้ายตอบ () ผูกใจเจ็บหรืออาฆาต () อโหสิให้
- ฏ. เมื่อดีใจหรือเสียใจ ข้าพเจ้ามักจะ
 () แสดงความรู้สึกออกมาอย่างชัดเจน () แสดงออกมาบ้าง
 () ซ่อนความรู้สึกไว้
- ฐ. เมื่อมีกิจกรรมของกลุ่ม ข้าพเจ้ามักจะ
 () รับภาระมากกว่าเพื่อน () ทำงานพอ ๆ กับเพื่อน
 () ทำงานน้อยกว่าเพื่อน

๗. เมื่อได้รับการขอร้องจากเพื่อน ข้าพเจ้ามักจะ
 ช่วยเหลือเสมอ ช่วยเมื่อจำเป็นจริง ๆ ปฏิเสธ
๘. ในการคบเพื่อนนั้น ตามปกติข้าพเจ้าไว้วางใจเพื่อน
 มาก พอสมควร ไม่ค่อยไว้วางใจนัก ไม่ไว้วางใจ
๙. เมื่อเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้าประสบความสำเร็จ ข้าพเจ้ามีความรู้สึก
 พลอยยินดีด้วย เฉย ๆ อิจฉาริษยา
๑๐. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าคุณให้ความเอาใจใส่ต่อข้าพเจ้า
 มากกว่าเด็กคนอื่น ๆ พอ ๆ กับเด็กคนอื่น ๆ น้อยกว่าเด็กคนอื่น ๆ
๑๑. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าคุณส่วนใหญ่ในโรงเรียน
 เอาใจใส่เด็กทุกคน เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่สนใจเด็กเลย
๑๒. เมื่ออยู่ที่บ้าน ข้าพเจ้ามักได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่
 มากกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ พอ ๆ กับพี่น้องคนอื่น ๆ
 น้อยกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ
๑๓. พ่อแม่ข้าพเจ้ามักจะมอบหมายให้ข้าพเจ้าทำงานต่าง ๆ ภายในบ้าน
 มากกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ พอ ๆ กับพี่น้องคนอื่น ๆ
 น้อยกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ
๑๔. เมื่อผู้ใหญ่ใช้งาน ตามปกติข้าพเจ้ามักจะ
 รับทำด้วยความกระตือรือร้น ทำด้วยความจำใจ
 พยายามหลีกเลี่ยง

7. เกี่ยวกับสุขภาพจิตและค่านิยม

- ก. เมื่อพิจารณาสภาพของอารมณ์และจิตใจโดยทั่วไปของข้าพเจ้าเองในขณะนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองมีความรู้สึกดังนี้
☐ มีความสดชื่นเป็นปกติ	☐ คิดมาก	☐ ตาฝ้าบ่บ่อยครั้ง
☐ หูแว่วเสียงประหลาด	☐ ห้อแท้ใจ	☐ ใจหดหู่
☐ ผิดหวัง หมดหวัง	☐ ว้าเหว่เดียวดาย	☐ กลุ้มอกกลุ้มใจ
☐ แค้นใจ	☐ ว้าวุ่นใจ	☐ เศร้าใจ
☐ ซ้ำโมโห	☐ โกรธง่าย	☐ หงุดหงิด
☐ ซ้ำร้าย	☐ หลงใหลคนบางคน	☐ นอนไม่หลับ
☐ อ่อนเพลีย	☐ เบื่ออาหาร	☐ คลื่นไส้
- ข. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าโลกนี้ น่าอยู่ ไม่น่าอยู่
- ค. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเอง มีค่า ไม่มีค่า
- ง. สิ่งที่ข้าพเจ้าใฝ่ฝันมากที่สุด คือ

- จ. สิ่งที่ข้าพเจ้าใฝ่ฝันนั้น () สามารถเป็นจริงได้ () ไม่สามารถเป็นจริงได้
- ฉ. ข้าพเจ้าอยากให้โลกนี้มีสภาพ
- ช. ข้าพเจ้าคิดว่าสังคมที่ดีควรจะ
- ซ. ข้าพเจ้าคิดว่าคุณธรรมต่าง ๆ ข้างล่างนี้ มีความจำเป็นต่อข้าพเจ้าและสังคมดังนี้
- ความซื่อสัตย์ () จำเป็นมาก () จำเป็นบ้าง () ไม่จำเป็น
 - ความเสียสละ () จำเป็นมาก () จำเป็นบ้าง () ไม่จำเป็น
 - ความกตัญญู () จำเป็นมาก () จำเป็นบ้าง () ไม่จำเป็น
 - ความสามัคคี () จำเป็นมาก () จำเป็นบ้าง () ไม่จำเป็น
 - ความมรรยาต์ () จำเป็นมาก () จำเป็นบ้าง () ไม่จำเป็น
 - ความอ่อนน้อม () จำเป็นมาก () จำเป็นบ้าง () ไม่จำเป็น
 - ความรับผิดชอบ () จำเป็นมาก () จำเป็นบ้าง () ไม่จำเป็น
8. เกี่ยวกับเป้าหมายชีวิตในอนาคต
- ก. ข้าพเจ้าอยากเป็น
- ข. ข้าพเจ้าอยากเรียนต่อในแขนง
- เพราะ
- ค. ข้าพเจ้าอยากประกอบอาชีพ
- เพราะ
- ง. เป้าหมายข้างบนนี้ ข้าพเจ้า () ตัดสินใจแน่นอนแล้ว () ยังไม่แน่ใจ
9. สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากให้โรงเรียนปรับปรุงเพื่อช่วยเหลือนักเรียน คือ
- ก. ค.
- ข. ง.
10. สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากให้ครอบครัวของข้าพเจ้าปรับปรุง คือ
- ก. ค.
- ข. ง.

ลงชื่อนักเรียน

กรอกเมื่อวันที่

แบบทดสอบบุคลิกภาพการเติมประโยคให้สมบูรณ์

SENTENCE COMPLETION TEST

ชื่อ - นามสกุล

วัน เดือน ปี ที่ ทำแบบทดสอบ (Date Tested).....

วัน เดือน ปีเกิด (Date of Birth).....

วิธีตอบแบบทดสอบ

จงเติมประโยคหรือข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ โดยอ่านแต่ละประโยคหรือแต่ละข้อความแล้วเติมสิ่งแรกที่ผ่านสมองของท่านเพื่อให้ประโยคนั้นสมบูรณ์ โดยทำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าไม่ทราบว่าจะเติมอะไร ให้เขียนวงกลมล้อมหมายเลขของข้อนั้น ๆ และพยายามเติมประโยคหรือข้อความนั้นในภายหลัง

1. ฉันรู้สึกว่าคุณพ่อของฉันไม่ค่อยจะ
2. เมื่อเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามาฉัน
3. สิ่งที่ต้องการมากที่สุด
4. ถ้าฉันต้องรับผิดชอบ
5. สำหรับฉัน อนาคตเป็นสิ่งที่
6. ผู้ที่มีอำนาจเหนือฉัน.....
7. ทั้ง ๆ ที่เห็นว่ามันไร้สาระฉันก็ยังกลัว
8. ฉันรู้สึกว่าเป็นเพื่อนที่แท้จริง
9. เมื่อตอนที่ฉันยังเป็นเด็กอยู่
10. ผู้ชายในอุดมคติของฉัน
11. เมื่อฉันเห็นผู้หญิงและผู้ชายอยู่ด้วยกัน
12. เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่นแล้วครอบครัวฉัน
13. ผู้ที่ฉันชอบทำงานกับเขามากที่สุดคือ
14. คุณแม่ของฉัน
15. ฉันจะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ลืม
16. ถ้าคุณพ่อของฉันเพียงแต่
17. ฉันมั่นใจว่า ฉันมีความสามารถที่จะ
18. ฉันคงมีความสุขถ้า

19. ถ้าใครทำงานให้ฉัน
20. ฉันกำลังตั้งตาคอย
21. เพื่อนของฉันส่วนมากไม่ทราบว่าคุณกลัว
22. ครูที่โรงเรียน
23. ฉันไม่ชอบคนที่
24. ฉันจำได้เมื่อ
25. ฉันคิดว่าผู้ชายส่วนมาก
26. ความรู้สึกของฉันเกี่ยวกับชีวิตแต่งงาน
27. พวกที่บ้านทำกับฉันอย่างกับว่า
28. เพื่อนร่วมงานของฉันคือ
29. คุณแม่กับฉัน
30. ฉันได้ทำผิดอย่างมากที่
31. คุณพ่อของฉัน
32. จุดอ่อนของฉันคือ
33. ความทะเยอทะยานในชีวิต คือ
34. คนที่ทำงานให้ฉัน
35. สักวันหนึ่งฉันคง
36. เมื่อฉันเห็นคนที่มีอำนาจเหนือกว่าเดินมา
37. ฉันอยากขจัดความกลัวในเรื่อง
38. คนที่ฉันชอบมากที่สุด
39. ฉันไม่เคยมีความสุขเท่า
40. เมื่อฉันคิดถึงผู้ชาย
41. เมื่อฉันมีความรู้สึกทางเพศ
42. ครอบครัวส่วนมากที่ฉันรู้จัก
43. ฉันชอบทำงานร่วมกับคนที่
44. ถ้าคุณแม่ของฉันเพียงแต่
45. บางครั้งฉันรู้สึกอาย
46. คุณพ่อและฉัน
47. เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้ว ฉัน
48. เมื่อฉันเป็นคนออกคำสั่ง ฉัน
49. สิ่งที่คุณต้องการมากที่สุดในชีวิต
50. อีก 10 ปีข้างหน้าฉัน
51. คนที่ฉันถือว่าเขาเหนือกว่าฉัน

52. บางครั้งความกลัวก็บังคับให้ฉันต้อง
53. เมื่อฉันไม่อยู่ เพื่อนจะ
54. สิ่งที่ฉันจำได้แม่นย่ำที่สุดในวัยเด็กของฉัน
55. สิ่งที่ฉันชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับบุรุษเพศ
56. ฉันรู้สึกว่าเป็นเรื่องเพศ
57. เมื่อฉันยังเป็นเด็กอยู่ บิดาของฉัน
58. คนที่ทำงานร่วมกับฉันโดยมาก
59. คุณแม่ของฉันไม่ค่อยจะ
60. ฉันรู้สึกว่าเป็นความผิดใหญ่หลวงที่ฉันได้
61. ผู้หญิงในอุดมคติของฉัน
62. ฉันคิดว่าผู้หญิงส่วนมาก
63. เมื่อฉันคิดถึงผู้หญิง
64. สิ่งที่ฉันชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับสตรีเพศ

แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

1. อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	ส่วน ใหญ่ จริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ส่วน ใหญ่ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1.	ฉันเป็นคนร่าเริง					
2.	ฉันสามารถควบคุมตนเองได้					
3.	ฉันเป็นคนใจเย็น					
4.	ไม่ค่อยมีใครชอบฉัน					
5.	ไม่ค่อยมีใครรู้จักฉัน					
6.	จิตใจของฉันไม่ค่อยสงบ					
7.	ฉันรู้สึกพอใจในตัวเอง					
8.	ฉันเป็นคนฉลาด					
9.	ฉันเป็นคนสุภาพ					
10.	ฉันไม่อยากเป็นที่ฉันเป็นในปัจจุบัน					
11.	ฉันรู้สึกเกลียดตัวเอง					
12.	ฉันเป็นคนที่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ					
13.	ฉันสามารถดูแลตนเองได้					
14.	ฉันสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตัวเองได้					
15.	ฉันยอมรับคำติชมได้ โดยไม่รู้สึกโกรธ					
16.	ฉันเปลี่ยนใจบ่อย ๆ					
17.	ฉันไม่ค่อยคิดก่อนทำ					
18.	เวลาฉันมีปัญหา ฉันจะไม่หาทางแก้ไข ปัญหานั้น					
19.	บางครั้ง ฉันก็ไม่พูดความจริง					
20.	บางครั้ง ฉันก็คิด แต่เรื่องที่เลวร้าย					
21.	ฉันโกรธบ้างเป็นบางครั้ง					
22.	เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันหงุดหงิด					
23.	ฉันไม่ชอบทุก ๆ คน ที่ฉันรู้จัก					
24.	ฉันเคยนิินทาคนอื่นบ้างเป็นบางครั้ง					
25.	บางครั้ง ฉันรู้สึกว่า เรื่องตลกขบขันเป็นเรื่องไร้ สาระ					
26.	บางครั้ง ฉันก็อยากสบถสาบาน					
27.	ไม่ว่าแข่งขันอะไรกับใคร ฉันก็อยากชนะมาก กว่าแพ้					
28.	บางครั้ง ฉันก็ผลัดวันประกันพรุ่ง					

2. อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	ส่วน ใหญ่ จริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ส่วน ใหญ่ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1.	เมื่อฉันมีปัญหา ครอบครัวของฉันก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ					
2.	ฉันเป็นคนสำคัญคนหนึ่งของครอบครัวของฉัน					
3.	ครอบครัวของฉัน เป็นครอบครัวที่มีความสุข					
4.	คนในครอบครัวของฉันไม่รักกัน					
5.	สมาชิกในครอบครัว ไม่เชื่อถือในตัวฉัน					
6.	ฉันรู้สึกว่ สมาชิกในครอบครัวของฉันไม่ไว้วางใจฉัน					
7.	ฉันพอใจที่สมาชิกในครอบครัวของฉันรักใคร่ผูกพันและเอื้ออาทรกัน					
8.	ฉันดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ฉันเท่าที่ฉันทำได้					
9.	ฉันพยายามเข้าใจคนในครอบครัวของฉันเท่าที่ฉันทำได้					
10.	ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อถูกสมาชิกในครอบครัวตักเตือน					
11.	ฉันควรจะไว้วางใจสมาชิกในครอบครัวของฉันให้มากกว่านี้					
12.	ฉันควรรักครอบครัวของฉันให้มากกว่านี้					
13.	ฉันพยายามให้ความยุติธรรมกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว					
14.	ฉันสนใจ เอาใจใส่ สมาชิกในครอบครัวของฉัน					
15.	ฉันช่วยทำงานบ้าน					
16.	ฉันไม่ค่อยลงรอยกับสมาชิกในครอบครัว					
17.	ฉันพร้อมที่จะทำตามคำสั่งของพ่อแม่ แม้ว่าไม่อยากทำก็ตาม					
18.	ฉันไม่ได้ประพฤติตัวตามที่ครอบครัวของฉันต้องการ					

3. อัตมโนทัศน์ด้านสังคม

ลำดับ ที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	ส่วน ใหญ่ จริง	จริงบ้าง ไม่จริง บ้าง	ส่วน ใหญ่ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1.	ฉันเป็นคนที่มีไมตรีจิต มีน้ำใจ					
2.	เพื่อน ๆ ผู้หญิงนิยมชมชอบฉัน					
3.	เพื่อน ๆ ผู้ชายนิยมชมชอบฉัน					
4.	ฉันรู้สึกไม่พอใจทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้					
5.	ฉันไม่สนใจเรื่องราวของคนอื่น					
6.	ฉันเข้ากับคนอื่นได้ยาก					
7.	ฉันเป็นที่รู้จักในวงสังคม					
8.	ฉันพร้อมที่จะให้บริการคนอื่น แต่ก็ต้องไม่มากเกินไป					
9.	ฉันพอใจที่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่น					
10.	ฉันควรจะสุภาพกับคนอื่นให้มากขึ้น					
11.	ฉันไม่เก่งในการเข้าสังคม					
12.	ฉันควรจะเป็นมิตรกับคนอื่นให้มากขึ้น					
13.	ฉันพยายามที่จะเข้าใจความคิดความรู้สึกของคนอื่นให้มากขึ้น					
14.	ทุกคนที่ฉันรู้จักต่างมีข้อดีของตนเอง					
15.	ฉันเข้ากับคนอื่นได้ดี					
16.	ฉันมีความรู้สึกไม่ดีกับคนบางคน					
17.	ฉันไม่ยอมยกโทษให้ใครง่าย ๆ					
18.	ฉันรู้สึกลำบากใจที่จะพูดกับคนแปลกหน้า					

แบบสอบถามสภาพความรู้สึกและอารมณ์

คำสั่ง ให้ท่านตอบแบบสอบถามต่อไปนี้โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงของตัวท่านเอง โดยเขียนเครื่องหมาย / ในช่องที่เห็นว่าตรงกับท่านมากที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้านั่งตกใจง่าย					
2. ข้าพเจ้าชอบวิตกกังวลในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ					
3. ข้าพเจ้ารู้สึกว้าวุ่นอย่างไม่มีเหตุผล					
4. ข้าพเจ้าชอบนั่งเหม่อลอย					
5. ข้าพเจ้าชอบหลับเวลาเรียนเสมอ ๆ					
6. ข้าพเจ้ารู้สึกเหงาบ่อย ๆ					
7. ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีความสุขมากนัก					
8. ข้าพเจ้าเป็นคนอ่อนไหวง่าย					
9. ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้					
10. ข้าพเจ้าไม่มีจุดหมายในชีวิตที่แน่นอน					
11. ข้าพเจ้าไม่ค่อยกระตือรือร้น					
12. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า					
13. ข้าพเจ้ากลัวความผิดหวัง					
14. ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียว					
15. ข้าพเจ้าไม่กล้าทำงานที่ต้องรับผิดชอบ					
16. ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ใจเมื่อทำงานไม่สำเร็จ					
17. ข้าพเจ้ามักทำอะไรให้ตนเองเสียใจภายหลัง					
18. ข้าพเจ้าอยากให้ใครรับฟังเรื่องของข้าพเจ้า					
19. ข้าพเจ้าไม่เคยทำอะไรที่ถูกสักที					
20. ข้าพเจ้าต้องการการสนับสนุนหรือคำชมจากผู้อื่น					
21. ข้าพเจ้าอยากรู้วิธีควบคุมอารมณ์เมื่อกระทบสิ่งไม่พอใจ					
22. ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความละเอียดถี่ถ้วน					
23. ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความตั้งใจในการเรียน					
24. ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น					
25. ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตัวเอง					
26. ข้าพเจ้าเป็นคนทำงานได้รวดเร็ว					
27. งานที่ข้าพเจ้าทำส่วนมากจะได้คะแนนดี					
28. ข้าพเจ้าไว้วางใจผู้อื่นเสมอ ๆ					
29. ข้าพเจ้าปรับตัวกับผู้อื่นได้					
30. ข้าพเจ้าชอบเป็นผู้นำในการทำงาน					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31. ข้าพเจ้าไม่ค่อยจะโกรธใครง่าย ๆ					
32. การเรียนของข้าพเจ้าอยู่ในเกณฑ์ดี					
33. ข้าพเจ้ามักจะเป็นตัวของตัวเอง					
34. ข้าพเจ้าเอาใจใส่ในการเรียนเสมอ					
35. ข้าพเจ้าดูหนังสือดี ๆ เสมอ					
36. ขณะนี้ข้าพเจ้ากำลังมีปัญหา					
37. ข้าพเจ้ามักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
38. ข้าพเจ้าจะใช้จ่ายอย่างประหยัด					
39. เงินที่พ่อแม่ให้มักจะไม่พอใช้					
40. ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลา					
41. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองเป็นคนใจร้อนและไม่โง่งาย					
42. พ่อแม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแลสุขภาพของข้าพเจ้า					
43. เวลาข้าพเจ้าทำดี พ่อแม่ไม่ค่อยชมเชย					
44. เวลาข้าพเจ้ามีปัญหาพ่อแม่ไม่ค่อยสนใจ ข้าพเจ้าต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
45. ข้าพเจ้าจะไปที่ไหน ๆ พ่อแม่ก็ไม่ว่าและไม่สนใจที่จะไต่ถาม					
46. พ่อแม่ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับความประพฤติ มารยาทและการพูดจาของข้าพเจ้าเลย					
47. พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาที่จะมาสนใจในตัวข้าพเจ้า					
48. พ่อแม่ไม่ค่อยแสดงความสนใจและห่วงใยในตัวข้าพเจ้าเลย					
49. เวลาทะเลาะกับพี่ ๆ น้อง ๆ ข้าพเจ้าจะถูกตำหนิมากกว่าคนอื่น					
50. ข้าพเจ้าอยู่อย่างไม่มีอารมณ์ขัน					
51. ข้าพเจ้าต้องดูแลซักผ้าของข้าพเจ้าด้วยตนเองเสมอ					
52. หลังเลิกเรียนเมื่อกลับบ้านพ่อแม่ไม่เคยสนใจถามไถ่ข้าพเจ้าเลย					
53. พ่อแม่รักข้าพเจ้าไม่เท่ากับลูกคนอื่น ๆ ในบ้าน					
54. เมื่อโรงเรียนเลิกถ้าไม่ธุระอื่น ข้าพเจ้าอยากจะกลับบ้านทันที					
55. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดข้าพเจ้ามักจะถูกลงโทษ					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
56. ถ้าข้าพเจ้าสอบตก พ่อแม่ข้าพเจ้าคงลงโทษข้าพเจ้าอย่างหนัก					
57. ข้าพเจ้าคิดว่าพ่อแม่เป็นคนไม่มีเหตุผล					
58. พ่อแม่จะพูดคุยกับข้าพเจ้าอย่างสนุกสนานเสมอ					
59. พ่อแม่จัดหาสิ่งของให้ข้าพเจ้าใช้อย่างพอเพียง					
60. ถ้าข้าพเจ้ากลับบ้านค่ำ พ่อแม่จะเฝ้าคอยด้วยความเป็นห่วง					
61. พ่อแม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวนอกบ้านได้ตามสมควร					
62. พ่อแม่ดูตำรากล่าวตักเตือนหรือทำโทษเมื่อลูกทุกคนทำผิดโดยไม่ยกเว้นคนใด					
63. พ่อแม่ส่งเสริมให้ข้าพเจ้าเรียนวิชาที่ถนัด					
63. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดพ่อแม่มักให้ออกสาข่าพเจ้าชี้แจงเหตุผล					
65. เมื่อข้าพเจ้าทำอะไรแล้วพลาดหวัง พ่อแม่จะพูดให้กำลังใจ					
66. ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีเพื่อนน้อย					
67. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ทุกคนดีต่อข้าพเจ้า					
68. เมื่อข้าพเจ้ามีเรื่องผิดใจกับเพื่อนจะต้องเก็บเอามาคิดหลายวัน					
69. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ค่อยสบายใจ ถ้าต้องทำงานคนเดียว					
70. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ทำอะไรไม่ค่อยถูกใจ					
71. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองถูกเพื่อน ๆ รังเกียจ					
72. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ชอบนิทาข้าพเจ้า					
73. เพื่อน ๆ ชอบทำงานร่วมกับข้าพเจ้า					
74. ข้าพเจ้าชอบบ่นเมื่อเพื่อน ๆ ทำในสิ่งที่ไม่ถูกใจ					
75. ข้าพเจ้ารู้สึกอายเพื่อน ๆ ไม่อยากให้ไปบ้าน					
76. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเหวเมื่อเพื่อนสนิทไม่อยู่					
77. เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาปรึกษาเพื่อน					
78. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเข้ากับเพื่อนส่วนใหญ่ไม่ได้					
79. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองต้องคอยเอาใจคนอื่นเสมอ					
80. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
81. ข้าพเจ้ามักมีความเห็นขัดแย้งกับคนอื่นเสมอ					
82. ก่อนสอบทุกครั้งข้าพเจ้ารู้สึกกระวนกระวายใจ					
83. ก่อนประกาศผลสอบ ข้าพเจ้ามักฝันว่า สอบตก หรือสอบได้ที่ไม่ดี					
84. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเรียนสู้คนอื่นไม่ได้เลย					
85. เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจในเรื่องที่ครูสอน ข้าพเจ้าจะลุกขึ้นถามทันที					
86. รู้สึกว่าคนที่เรียนเก่งมองข้าพเจ้าด้วยสายตาที่เยาะเย้ย					
87. ข้าพเจ้าไม่ค่อยเข้าใจบทเรียนเป็นส่วนใหญ่					
88. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความยุติธรรม					
89. เมื่อถูกเรียกออกไปพูดหน้าชั้น ข้าพเจ้ารู้สึกประหม่า					
90. เมื่อข้าพเจ้าดูหนังมักปวดศีรษะบ่อย ๆ					
91. ในเวลาเรียนข้าพเจ้าไม่ชอบเข้าร่วมในกิจกรรมที่ครูกำหนดให้					
92. ในวิชาที่ข้าพเจ้าไม่ชอบข้าพเจ้ามักเบื่อง่ายที่จะเรียน					
93. วิชาใดที่ข้าพเจ้าชอบจะเรียนได้ดีเสมอ					
94. ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ ในกิจกรรมต่าง ๆ					
95. ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบดีมากในงานที่ได้รับมอบหมาย					
96. ข้าพเจ้าเป็นคนที่เจียบเหงาเศร้าซึม					
97. ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความพยายามในการทำงาน					
98. ข้าพเจ้าพอใจในสภาพที่ตนเองเป็นอยู่					
99. ข้าพเจ้าชอบดูโทรทัศน์หรือวิทยุอยู่จนดึก ๆ เป็นประจำ					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวสุกัญญา เจียมประชา
วันเดือนปีเกิด	4 พฤษภาคม 2513
สถานที่เกิด	อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	182 สุขุมวิท 62 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนารีวิทยา จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2535	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จิตวิทยาและการแนะแนว จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2543	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) จิตวิทยาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร